

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Blizanów

AUTOR OPRACOWANIA

mgr inż. Michał Knopik

Blizanów/Kępno, dn. 01.09.2025 r.

Spis treści

1. Wstęp	4
1.1. Podstawa prawna opracowania prognozy	4
1.2. Przedmiot i cel prognozy	4
1.3. Zakres prognozy, źródła danych zastosowane metody.....	6
2. Informacje o zawartości i głównych celach projektu planu ogólnego gminy oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	7
2.1. Zawartość projektu planu ogólnego gminy	7
2.2. Cele sporządzenia planu ogólnego gminy	15
2.3. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	16
3. Analiza uwarunkowań przyrodniczych i ocena stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego planu.....	17
3.1. Podstawowe informacje o terenie opracowania	17
3.2. Rzeźba terenu i charakterystyka geologiczna	18
3.3. Wody powierzchniowe i podziemne	20
3.4. Topoklimat	27
3.5. Gleby.....	28
3.6. Szata roślinna oraz świat zwierząt.....	33
3.7. Walory krajobrazowe i kulturowe	35
4. Ocena istniejącego stanu środowiska przyrodniczego oraz stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	39
4.1. Przekształcenia litosfery.....	39
4.2. Jakość wód powierzchniowych	39
4.3. Jakość wód podziemnych.....	40
4.4. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków	41
4.5. Zanieczyszczenie powietrza	42
4.6. Zagrożenie klimatu akustycznego	43
4.7. Promieniowanie elektromagnetyczne	43
4.8. Poważne awarie	44
4.9. Gospodarka odpadami.....	44
4.10. Zagrożenia powodziowe	45
4.11. Zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych	45
4.12. Zagrożenia pogodowe	46
4.13. Zagrożenia dla roślinności	46
4.14. Zagrożenia dla fauny	47
4.15. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu	47
5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu zmiany planu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.....	49

6.	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego planu ogólnego oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania planu ogólnego	50
7.	Przewidywane znaczące oddziaływanie ustaleń projektu planu, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych na obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną prawną, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz na integralność tego obszaru, a także na środowisko	52
7.1.	Ocena wpływu proponowanych rozwiązań w projekcie planu na obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną prawną, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz na integralność tego obszaru	52
7.2.	Ocena wpływu przewidywanych znaczących oddziaływań ustaleń na poszczególne komponenty środowiska	53
7.2.1.	Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, świat roślin i zwierząt	53
7.2.2.	Oddziaływanie na powierzchnię ziemi łącznie z glebą	54
7.2.3.	Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	54
7.2.4.	Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne i klimat	55
7.2.5.	Oddziaływanie na klimat akustyczny	56
7.2.6.	Oddziaływanie na krajobraz	57
7.2.7.	Oddziaływanie na zabytki i dobra kultury	58
7.2.8.	Oddziaływanie na zasoby naturalne	59
7.2.9.	Ocena zagrożeń dla zdrowia ludzi i dobra materialne	60
7.2.10.	Pozostałe zagrożenia dla środowiska wynikające z ustaleń projektu planu	61
7.3.	Podsumowanie prognozowanych oddziaływań	62
8.	Ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych zawartych w projekcie planu ogólnego gminy	63
8.1.	Ocena zgodności ustaleń projektu z warunkami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym	64
8.2.	Ocena zgodności ustaleń planu z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska przyrodniczego	65
8.3.	Ocena struktury funkcjonalno-przestrzennej	66
9.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	67
9.1.	Zapobieganie i ograniczanie oddziaływań	68
9.2.	Adaptacja do zmian klimatu i działania mitygujące	69
9.3.	Kompensacja przyrodnicza	69
10.	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie planu ogólnego gminy .	70
11.	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji ustaleń projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	71
12.	Oddziaływanie transgraniczne na środowisko	72
13.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	73

14.	Spis materiałów wykorzystanych przy opracowaniu prognozy.....	74
14.1.	Spis materiałów planistycznych, dokumentacji archiwalnych, literatury.....	74
14.2.	Zestawienie aktów prawnych.....	75
	Oświadczenie	77

1. Wstęp

1.1. Podstawa prawna opracowania prognozy

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona dla projektu planu ogólnego Gminy Blizanów, sporządzanego na podstawie Uchwały Nr II/18/2024 Rady Gminy Blizanów z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Blizanów.

Podstawę prawną sporządzenia prognozy stanowią:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 z późn. zm.).

Na szczeblu międzynarodowym podstawę stanowią:

- Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001),
- Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska (Dz. Urz. WE L 41),
- Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska (Dz. Urz. UE L 156).

Konieczność opracowania prognozy wynika z 46 ust. 1 i art. 51 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.) z dnia 3 października 2008 r., zgodnie z którymi strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko podlegają dokumenty planistyczne, w tym plany ogólne gmin, jeżeli wyznaczają ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

1.2. Przedmiot i cel prognozy

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest ocena potencjalnych skutków realizacji ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Blizanów, sporządzanego na podstawie Uchwały Nr II/18/2024 Rady Gminy Blizanów z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego. Prognoza ma na celu określenie wpływu przyjętych rozwiązań planistycznych na stan środowiska przyrodniczego, walory krajobrazowe, zdrowie i jakość życia mieszkańców, zasoby naturalne oraz dziedzictwo kulturowe. Obejmuje także wskazanie działań służących unikaniu, ograniczaniu lub kompensacji możliwych negatywnych oddziaływań.

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.), Wójt gminy Blizanów wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.

Zakres ten został uzgodniony pismami:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 10 września 2024 r., znak: WOO-III.411.289.2024.PW(2)
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu z dnia 21 sierpnia 2024 r., znak: ON-NS.9011.2.509.2024.

Wskazane w powyższych pismach wymagania zostały uwzględnione przy sporządzaniu niniejszej prognozy. W piśmie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 10 września 2024 r., znak: WOO-III.411.289.2024.PW(2), podkreślono konieczność sporządzenia prognozy w zakresie zgodnym z art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy ooś. RDOŚ w Poznaniu wskazał, że prognoza powinna w szczególności:

- określać aktualny stan środowiska na obszarze opracowania oraz przewidywane zmiany wynikające z realizacji ustaleń planu ogólnego,
- oceniać potencjalny wpływ planowanych inwestycji i kierunków zagospodarowania na środowisko, obejmując m.in. emisję pyłów i gazów do powietrza, hałas, pola elektromagnetyczne, wprowadzanie substancji do wód i gleby,
- przedstawiać rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko,
- analizować wpływ na jakość powietrza w kontekście obowiązującego „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia emisji z indywidualnych źródeł ciepła, poprawy efektywności energetycznej budynków oraz zwiększenia udziału zieleni w przestrzeni zurbanizowanej,
- oceniać wpływ ustaleń planu na klimat (w tym mikroklimat) oraz wskazywać możliwe działania adaptacyjne, zwłaszcza w kontekście ochrony struktur przyrodniczych, zwiększania retencji i przeciwdziałania wzrostowi temperatury w obszarach zabudowanych,
- badać zgodność ustaleń z „Audytem krajobrazowym województwa wielkopolskiego” oraz oceniać wpływ na krajobraz w myśl Europejskiej Konwencji Krajobrazowej,
- analizować stan klimatu akustycznego, środowiska wodno-gruntowego, jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz potencjalne skutki dla celów środowiskowych określonych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”,
- wskazywać wpływ ustaleń planu na obszar chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” oraz specjalny obszar ochrony siedlisk Puszcza Pyzdrska PLH300060, jego integralność i spójność sieci Natura 2000, jak również na różnorodność biologiczną i gatunki chronione,
- obejmować analizę skumulowanych oddziaływań istniejących i planowanych funkcji terenów, w tym w sąsiedztwie obszaru objętego opracowaniem

Z kolei w piśmie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu z dnia 21 sierpnia 2024 r., znak: ON-NS.9011.2.509.2024, wskazano, że zakres prognozy winien obejmować zagadnienia określone w art. 51 i 52 ustawy ooś. Uwzględniając powyższe uzgodnienia, niniejsza prognoza została sporządzona w pełnym zakresie wymaganym przepisami prawa, a jej konstrukcja odzwierciedla zarówno wymogi formalne, jak i wytyczne organów opiniujących.

Prognoza została sporządzona w zakresie zgodnym z uzgodnionymi wytycznymi, a stopień jej szczegółowości odpowiada charakterowi ustaleń planu ogólnego gminy

Blizanów oraz skali przewidywanych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska i krajobrazu. Przyjęty zakres prognozy uwzględnia wszystkie kluczowe zagadnienia wskazane w pismach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu – w tym w szczególności: ocenę wpływu realizacji planu na środowisko, analizę możliwości wystąpienia oddziaływań na obszary chronione, korytarze ekologiczne i użytki ekologiczne, a także identyfikację zagrożeń dla różnorodności biologicznej, jakości powietrza, klimatu akustycznego i zdrowia ludzi.

Prognoza odnosi się także do kwestii adaptacji do zmian klimatu, ograniczania emisji zanieczyszczeń, gospodarowania wodami opadowymi, ochrony powierzchni ziemi i zasobów glebowych, a także ryzyka poważnych awarii czy oddziaływań odorowych.

Ponadto, zgodnie z wytycznymi RDOŚ, analizie poddano zgodność zapisów planu z wymogami prawa krajowego i unijnego. W odniesieniu do zdrowia ludzi – z uwzględnieniem wskazań PPIS – oceniono zarówno oddziaływania bezpośrednie, jak i pośrednie, krótkoterminowe i długoterminowe, w powiązaniu z zagrożeniami dla klimatu akustycznego, jakości powietrza oraz bezpieczeństwa sanitarnego.

Tym samym prognoza strategicznej oceny oddziaływania na środowisko odpowiada wymaganiom wynikającym z ustawy ooś i spełnia wymogi szczegółowości adekwatne do rangi planu ogólnego oraz skali możliwych skutków środowiskowych.

1.3. Zakres prognozy, źródła danych zastosowane metody

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego Gminy Blizanów została sporządzona w zakresie zgodnym z wymogami art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy ooś, uwzględniając uzgodnienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu.

Zakres prognozy obejmuje w szczególności:

- analizę aktualnego stanu środowiska na obszarze objętym planem, z uwzględnieniem głównych komponentów (powierzchnia ziemi, wody powierzchniowe i podziemne, gleby, powietrze, klimat akustyczny, klimat lokalny, roślinność, fauna, krajobraz, dziedzictwo kulturowe i dobra materialne),
- identyfikację problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji ustaleń planu,
- ocenę potencjalnych skutków środowiskowych, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych oraz krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych,
- analizę możliwych konfliktów przestrzennych oraz wskazanie obszarów szczególnej wrażliwości środowiskowej,
- propozycje działań minimalizujących, zapobiegających lub kompensacyjnych,
- zalecenia dotyczące monitorowania skutków realizacji planu.

Źródła danych wykorzystane w opracowaniu prognozy obejmują w szczególności:

- opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby projektu planu ogólnego gminy Blizanów,
- dane przestrzenne z Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego (BDOT10k, BDOT500),
- mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego oraz dane hydrologiczne udostępniane przez PGW Wody Polskie,

- informacje o formach ochrony przyrody publikowane przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska,
- dane statystyczne GUS oraz opracowania regionalne i wojewódzkie dotyczące stanu środowiska,
- dokumenty strategiczne, takie jak Polityka Ekologiczna Państwa, wojewódzkie programy ochrony środowiska oraz Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej,
- wizje terenowe i obserwacje własne.

Zastosowane metody oparto na obowiązujących przepisach oraz dobrych praktykach sporządzania prognoz środowiskowych. Obejmują one:

- analizę porównawczą zapisów planu ogólnego w odniesieniu do celów ochrony środowiska wynikających z dokumentów krajowych i unijnych,
- ocenę jakościową oraz, tam gdzie to możliwe, ilościową potencjalnych oddziaływań,
- analizę powiązań przyrodniczych i funkcjonalno-przestrzennych na podstawie danych GIS,
- identyfikację obszarów kolizji i możliwych kumulacji skutków środowiskowych,
- ocenę zgodności planu z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.

Prognoza uwzględnia również aspekt udziału społeczeństwa w procesie sporządzania planu, zgodnie z wymogami ustawy ooś, poprzez zapewnienie możliwości zapoznania się z dokumentacją oraz składania uwag w toku konsultacji społecznych.

2. Informacje o zawartości i głównych celach projektu planu ogólnego gminy oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

2.1. Zawartość projektu planu ogólnego gminy

Plan ogólny gminy Blizanów został sporządzony na podstawie art. 13a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 z późn. zm.), w związku z Uchwałą Nr II/18/2024 Rady Gminy Blizanów z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego.

Projekt planu został opracowany zgodnie z przepisami ww. ustawy oraz aktami wykonawczymi, w tym w szczególności:

1. Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.),
2. Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz. U. z 2024 r. poz. 729),
3. Rozporządzeniem Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 26 października 2020 r. w sprawie zbiorów danych przestrzennych oraz metadanych w zakresie zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1916 z późn. zm.).

Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia z dnia 8 grudnia 2023 r. projekt planu został sporządzony w formie danych przestrzennych tworzonych zgodnie z art. 67a ust. 3 i 3a ustawy, w oparciu o przepisy wydane na podstawie art. 67b ustawy.

Zgodnie z art. 13h ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie, obejmujące część tekstową i graficzną. Część tekstowa zawiera m.in. wyjaśnienie przyczyn wyznaczenia stref planistycznych, obszarów uzupełnienia zabudowy (jeżeli zostały wyznaczone), ustalenia gminnych standardów urbanistycznych oraz sposób uwzględnienia uwarunkowań rozwoju przestrzennego. Część graficzna stanowi prezentację danych przestrzennych planu ogólnego, granic działek ewidencyjnych oraz obiektów przestrzennych istotnych dla kształtowania ładu przestrzennego.

Plan ogólny obejmuje obszar w granicach administracyjnych gminy Blizanów. Zgodnie z art. 13c ustawy obszar ten podzielono w sposób rozłączny na strefy planistyczne, wyznaczone w oparciu o analizę istniejącego zagospodarowania, prognozy rozwoju oraz uwarunkowania środowiskowe i społeczne.

Podział ten uwzględnia m.in.:

- istniejący sposób użytkowania terenu i wyniki inwentaryzacji stanu zagospodarowania,
- aktualne i prognozowane potrzeby społeczno-gospodarcze oraz demograficzne,
- kierunki rozwoju funkcji osadniczej, usługowej, gospodarczej i rolniczej,
- dostępność terenów inwestycyjnych oraz stan infrastruktury technicznej i społecznej,
- walory przyrodnicze i krajobrazowe (w tym dolinę Prosnę oraz obszary zagrożone powodzią),
- ograniczenia wynikające z istniejących form ochrony przyrody i uwarunkowań środowiskowych.

Zróżnicowanie funkcjonalne jednostek osadniczych uwzględniono poprzez wyodrębnienie stref o odmiennym profilu funkcjonalnym, dostosowanym do dominujących i projektowanych kierunków zagospodarowania. W efekcie wyznaczono następujące strefy planistyczne:

- 1) **strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW)** – zostały wyznaczone wyłącznie na obszarach, na których występuje istniejąca zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, w tym pojedyncze budynki lub małe zespoły zabudowy. Nie wyznaczono nowych, spójnych obszarów przeznaczonych pod rozwój tej formy zabudowy. Podstawowy profil funkcjonalny stref planistycznych obejmuje zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, a także uzupełniające funkcje usługowe, tereny komunikacji, zieleni urządzonej oraz infrastrukturę techniczną. W ramach profilu dodatkowego dopuszcza się zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.
- 2) **strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ)** – zostały wyznaczone na terenach, na których występuje istniejąca zabudowa jednorodzinna oraz na obszarach wskazanych do jej kontynuacji, w tym również na podstawie złożonych wniosków mieszkańców i właścicieli nieruchomości. Wyznaczenie tych stref uwzględnia potrzebę zrównoważonego rozwoju osadnictwa mieszkaniowego, ze szczególnym

uwzględnieniem sąsiedztwa terenów już zagospodarowanych, a także wyposażonych w niezbędną infrastrukturę techniczną i komunikacyjną.

W ramach profilu podstawowego przewidziano następujące funkcje:

- teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- teren usług,
- teren komunikacji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W profilu dodatkowym dopuszcza się:

- teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej,
- teren zieleni naturalnej,
- teren lasu,
- teren wód.

- 3) **strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ)** – zostały wyznaczone na terenach, na których występuje istniejąca zabudowa zagrodowa związana z prowadzeniem gospodarstw rolnych oraz na obszarach przewidzianych do kontynuacji tej funkcji, w tym również na podstawie złożonych wniosków właścicieli gruntów. Wyznaczenie tych stref uwzględnia specyfikę przestrzenną i gospodarczą obszarów wiejskich, w których rolnictwo stanowi istotny element lokalnej działalności i struktury funkcjonalnej.

W ramach profilu podstawowego przewidziano następujące funkcje:

- teren zabudowy zagrodowej,
- teren produkcji w gospodarstwach rolnych,
- teren akwakultury i obsługi rybactwa,
- teren komunikacji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W profilu dodatkowym dopuszcza się:

- teren rolnictwa z zakazem zabudowy,
- teren usług,
- teren zieleni naturalnej,
- teren lasu,
- teren wód.

- 4) **strefy usługowe (SU)** – zostały wyznaczone na terenach, na których występuje istniejąca zabudowa usługowa oraz na obszarach

przewidzianych pod rozwój usług publicznych i komercyjnych, w tym również na podstawie złożonych wniosków mieszkańców, przedsiębiorców i instytucji. Wyznaczenie tych stref uwzględnia potrzebę zapewnienia dostępności funkcji usługowych w skali lokalnej i ponadlokalnej, a także dążenie do koncentracji tych funkcji w sposób sprzyjający efektywnemu wykorzystaniu przestrzeni i infrastruktury.

W ramach profilu podstawowego przewidziano następujące funkcje:

- teren usług,
- teren komunikacji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W profilu dodatkowym dopuszcza się:

- teren lasu,
- teren wód,
- w wybranych przypadkach teren składów i magazynów.

5) **strefy gospodarcze (SP)** – zostały wyznaczone na terenach przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności produkcyjnej, magazynowej i usługowej. Dotyczą zarówno terenów już zagospodarowanych, którym zapewnia się możliwość dalszego rozwoju, jak i nowych obszarów wskazanych we wnioskach inwestorów i właścicieli nieruchomości. Wyznaczenie tych stref uwzględnia istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy oraz dążenie do lokalizacji funkcji gospodarczych w sposób uporządkowany, z zapewnieniem odpowiednich powiązań komunikacyjnych i dostępu do infrastruktury technicznej. Działanie to pozostaje w zgodzie z polityką przestrzenną gminy określoną w Strategii Rozwoju Gminy Blizanów.

W ramach profilu podstawowego przewidziano następujące funkcje:

- teren produkcji,
- teren komunikacji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W profilu dodatkowym dopuszcza się:

- teren usług,
- teren zieleni naturalnej,
- teren lasu,
- teren wód.

6) **strefy produkcji rolniczej (SR)** – zostały wyznaczone na terenach przeznaczonych przede wszystkim pod prowadzenie działalności rolniczej, w tym produkcji rolnej w gospodarstwach roślinnych, hodowlanych i ogrodniczych. Strefa ta stanowi także

przestrzeń dla rozwoju działalności wielkotowarowej oraz obsługi rybactwa i akwakultury, umożliwiając realizację niezbędnych budowli rolniczych oraz – w określonych przypadkach – lokalizację biogazowni rolniczych. Wyznaczenie tych stref uwzględnia potrzebę zachowania ciągłości funkcji rolniczej w skali całej gminy. Istotnym aspektem jest ograniczenie potencjalnych konfliktów przestrzennych, szczególnie w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej lub usługowej. Dlatego na etapie sporządzania planów miejscowych w granicach stref SR szczególny nacisk powinien być położony na stosowanie odpowiednich ograniczeń oraz zasad lokalizacji obiektów, takich jak intensywna produkcja zwierzęca, tak aby zachować właściwe relacje sąsiedzkie i ograniczyć uciążliwości środowiskowe. Strefy te pełnią kluczową rolę w zapewnieniu trwałości funkcji rolniczej w gminie, jednocześnie umożliwiając rozwój inwestycji wspierających rolnictwo.

W ramach profilu podstawowego przewidziano następujące funkcje:

- teren produkcji w gospodarstwach rolnych,
- teren wielkotowarowej produkcji rolnej,
- teren akwakultury i obsługi rybactwa,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W profilu dodatkowym dopuszcza się:

- teren rolnictwa z zakazem zabudowy,
- teren biogazowni,
- teren zieleni naturalnej,
- teren lasu,
- teren wód.

- 7) **strefy infrastrukturalne (SI)** – zostały wyznaczone na terenach, na których zlokalizowana jest lub planowana jest realizacja infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury związanej z zaopatrzeniem w wodę, odbiorem i oczyszczaniem ścieków, gospodarką odpadami, energetyką, łącznością czy infrastrukturą elektroenergetyczną i gazową. Wyznaczenie tych stref ma na celu zabezpieczenie terenów niezbędnych do utrzymania i rozwoju systemów infrastrukturalnych, które są kluczowe z punktu widzenia funkcjonowania gminy i jakości życia mieszkańców.

W ramach profilu podstawowego przewidziano następujące funkcje:

- teren infrastruktury technicznej,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych.

W profilu dodatkowym dopuszcza się:

- teren usług,
- teren produkcji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren zieleni naturalnej.

- 8) **strefy zieleni i rekreacji (SN)** – zostały wyznaczone na terenach, na których występuje funkcja zieleni urządzonej i rekreacji, obejmująca zarówno istniejące parki, skwery, plaże, tereny sportowo-rekreacyjne oraz obszary o istotnym znaczeniu krajobrazowym i społecznym. Wyznaczenie tych stref uwzględnia istniejące zagospodarowanie, ale również ma na celu ochronę oraz rozwój terenów cennych przyrodniczo i kulturowo, w szczególności z myślą o dostępności przestrzeni publicznych i jakości życia mieszkańców.

W ramach profilu podstawowego przewidziano następujące funkcje:

- teren zieleni urządzonej,
- teren plaży,
- teren wód,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W profilu dodatkowym dopuszcza się:

- teren usług sportu i rekreacji,
- teren usług kultury i rozrywki,
- teren usług edukacji,
- teren usług zdrowia i pomocy społecznej,
- teren zieleni naturalnej,
- teren lasu.

- 9) **strefy cmentarzy (SC)** – zostały wyznaczone na terenach istniejących cmentarzy. Wyznaczenie tych stref uwzględnia zarówno funkcjonujące obiekty cmentarne, jak i potrzeby ich dalszego rozwoju oraz zapewnienia odpowiednich warunków dostępności komunikacyjnej i infrastrukturalnej. W granicach stref cmentarzy możliwe jest również lokalizowanie funkcji towarzyszących, służących obsłudze cmentarzy – takich jak drobny handel, usługi kultu religijnego czy miejsca postojowe – zgodnie z przepisami odrębnymi regulującymi sposób zagospodarowania terenów cmentarnych.

W ramach profilu podstawowego przewidziano następujące funkcje:

- teren cmentarza,
- teren komunikacji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W profilu dodatkowym dopuszcza się:

- teren usług kultu religijnego,
- teren usług handlu detalicznego.

- 10) **strefy górnictwa (SG)** – wyznaczone przede wszystkim na obszarach istniejących i udokumentowanych złóż kruszyw naturalnych, a także jako rezerwa pod potencjalne poszerzenie tych terenów, w oparciu o dane Państwowego Instytutu

Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego oraz dostępne koncesje górnicze. Wyznaczenie stref SG ma na celu umożliwienie racjonalnej i zgodnej z prawem eksploatacji surowców, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony ładu przestrzennego i minimalizacji konfliktów społecznych. Zasady delimitacji stref górnictwa uwzględniają istniejące użytkowanie sąsiednich terenów, tak aby ograniczyć negatywne oddziaływania związane z działalnością wydobywczą (emisja hałasu, pyłu, ruch ciężarowy). Szczególne znaczenie przypisano zapewnieniu odpowiedniej obsługi transportowej terenów wydobywczych poprzez istniejący i planowany układ dróg publicznych, z uwzględnieniem bezpieczeństwa ruchu i ochrony zabudowy mieszkaniowej. Ważnym elementem polityki przestrzennej gminy jest dążenie do równoważenia funkcji gospodarczych z potrzebami środowiskowymi i społecznymi. Z tego względu w ramach profili dodatkowych dla stref SG wskazano możliwość lokalizacji funkcji uzupełniających i kompensacyjnych:

- tereny usług handlu,
- tereny usług biurowych i administracji,
- tereny usług nauki,
- tereny zieleni urządzonej i naturalnej,
- tereny leśne,
- tereny wód.

Pozwoli to przewidywać różne scenariusze zagospodarowania terenów poeksploatacyjnych, od rekultywacji przyrodniczej i leśnej, poprzez tworzenie przestrzeni rekreacyjnych i zbiorników wodnych. W ten sposób strefy górnictwa wpisują się w długofalowy model rozwoju gminy, łączący eksploatację zasobów z troską o ład przestrzenny i środowisko naturalne.

11) strefy otwarte (SO) – zostały wyznaczone na terenach o istotnym znaczeniu przyrodniczym, rolniczym i krajobrazowym, które powinny pozostać wolne od zabudowy lub objęte silnie ograniczoną możliwością jej realizacji. Strefy te obejmują w szczególności obszary rolnictwa z zakazem zabudowy, lasy, tereny zieleni naturalnej, wody powierzchniowe oraz inne obszary pełniące funkcje przyrodnicze, retencyjne lub ekologiczne. Wyznaczenie stref otwartych ma na celu ochronę otwartego krajobrazu gminy, ograniczenie rozpraszania zabudowy oraz zachowanie ciągłości przyrodniczej i rolniczej użytkowania przestrzeni. W wielu przypadkach nie przewidziano żadnych funkcji w profilu dodatkowym, w celu zagwarantowania całkowitego zakazu realizacji zabudowy i utrzymania nieprzekształconego charakteru tych obszarów.

W ramach profilu podstawowego przewidziano następujące funkcje:

- teren rolnictwa z zakazem zabudowy,
- teren lasu,
- teren zieleni naturalnej,

- teren wód,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W profilu dodatkowym dopuszcza się:

- teren elektrowni słonecznej,
- teren elektrowni wiatrowej
- teren elektrowni geotermalnej,
- teren biogazowni,
- teren zieleni urządzonej.

12) strefa komunikacyjna (SK) – została wyznaczona wyłącznie na terenach zajętych przez drogę wojewódzką nr 442 przebiegającą przez obszar gminy. Celem wyznaczenia tej strefy jest uwzględnienie w strukturze funkcjonalno–przestrzennej elementu infrastruktury transportu zbiorowego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zapewnienie ochrony i możliwości dalszego utrzymania jej funkcji komunikacyjnej.

Ustalenia planu ogólnego gminy mają charakter ramowy i nie przesądzają automatycznie o możliwości zabudowy każdej nieruchomości w sposób odpowiadający maksymalnym parametrom określonym dla danej strefy planistycznej. Określony w Planie ogólnym profil funkcjonalny stref oraz przyjęte wskaźniki urbanistyczne wyznaczają granice możliwego zagospodarowania, natomiast szczegółowe przeznaczenie terenu, dopuszczalne funkcje oraz parametry zabudowy będą ustalane na dalszym etapie – w szczególności w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o warunkach zabudowy lub decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami prawa.

Wyznaczając strefy planistyczne na obszarze gminy uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, o których mowa w art. 13b ustawy. W celu zapewnienia partycypacji społecznej polegającej na umożliwieniu udziału interesariuszom planowania i zagospodarowania przestrzennego w przygotowaniu aktów planowania przestrzennego, rozpatrzono złożone wnioski, a także zawiadomiono o przystąpieniu do sporządzania planu ogólnego instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania projektu planu ogólnego.

Wyznaczając strefy planistyczne określono wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (z wyjątkiem strefy komunikacji i strefy otwartej), nie mniejsze niż wynika to z przepisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów. Dla stref planistycznych wymienionych w pkt. 1–6 wyznaczono obowiązkowo wartości maksymalnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz

maksymalnego udziału powierzchni zabudowy. Dla poszczególnych stref określono również profile dodatkowe – zgodnie z załącznikiem nr 1 do części tekstowej uzasadnienia.

Zgodnie z art. 13a ust. 4 pkt 2 ustawy plan ogólny wyznacza obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ), które mają istotne znaczenie w nowym systemie planowania przestrzennego, ponieważ warunkują możliwość wydawania decyzji o warunkach zabudowy po wejściu planu ogólnego w życie.

2.2. Cele sporządzenia planu ogólnego gminy

W wyniku nowelizacji ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688 z późn. zm.), obowiązującej od 24 września 2023 r., dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostało zastąpione planem ogólnym gminy. Sporządzenie planu ogólnego dla gminy Blizanów ma charakter obowiązkowy i jest elementem reformy systemu planowania przestrzennego, ukierunkowanej na uporządkowanie zasad kształtowania polityki przestrzennej, większą przewidywalność procesów inwestycyjnych oraz skuteczniejszą ochronę ładu przestrzennego, środowiska i krajobrazu.

Do głównych celów sporządzenia planu ogólnego gminy Blizanów należą w szczególności:

- wyznaczenie stref planistycznych dla całego obszaru gminy, w sposób rozłączny i dostosowany do uwarunkowań rozwoju, w tym środowiskowych i krajobrazowych (ze szczególnym uwzględnieniem doliny Prośny oraz obszaru chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”, a także Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Puszcza Pyzdrska);
- zapewnienie ładu przestrzennego poprzez jasne określenie zasad zagospodarowania i parametrów urbanistycznych (m.in. maksymalnej intensywności i wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowanej, minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej) właściwych dla poszczególnych stref;
- wskazanie obszarów uzupełnienia zabudowy (OUZ), umożliwiających wydawanie decyzji o warunkach zabudowy zgodnie z nowymi przepisami, dla zachowania ciągłości i przewidywalności procesów inwestycyjnych;
- zrównoważenie rozwoju funkcji mieszkaniowych, usługowych, gospodarczych i rolniczych z potrzebą ochrony zasobów środowiska, gleb o wysokiej bonitacji, wód powierzchniowych i podziemnych oraz walorów krajobrazowych;
- ograniczenie presji inwestycyjnej na obszary cenne przyrodniczo i wrażliwe (m.in. dolina Prośny, tereny w zasięgu zagrożenia powodziowego), poprzez właściwe kształtowanie struktur przestrzennych i powiązań funkcjonalnych;
- wzmocnienie partycypacji społecznej, zapewniając przejrzystość procedur i realny udział mieszkańców oraz interesariuszy w kształtowaniu przestrzeni;
- spójność polityk publicznych, poprzez dostosowanie kierunków zagospodarowania do celów rozwoju lokalnego i regionalnego oraz dokumentów strategicznych szczebla wojewódzkiego i krajowego;

- zwiększenie bezpieczeństwa prawnego mieszkańców i inwestorów dzięki jednoznacznym, spójnym zasadom gospodarowania przestrzenią w granicach administracyjnych gminy.

Plan ogólny stanowi podstawowy akt planowania przestrzennego gminy. Tworzy ramy dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji administracyjnych (o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego), zapewniając przy tym integralność polityki przestrzennej i przewidywalność kierunków rozwoju.

2.3. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Plan ogólny Gminy Blizanów sporządzany jest zgodnie z wymaganiami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i stanowi element systemu planistycznego, który musi pozostawać spójny z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi obowiązującymi na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Ustalenia planu ogólnego uwzględniają w szczególności:

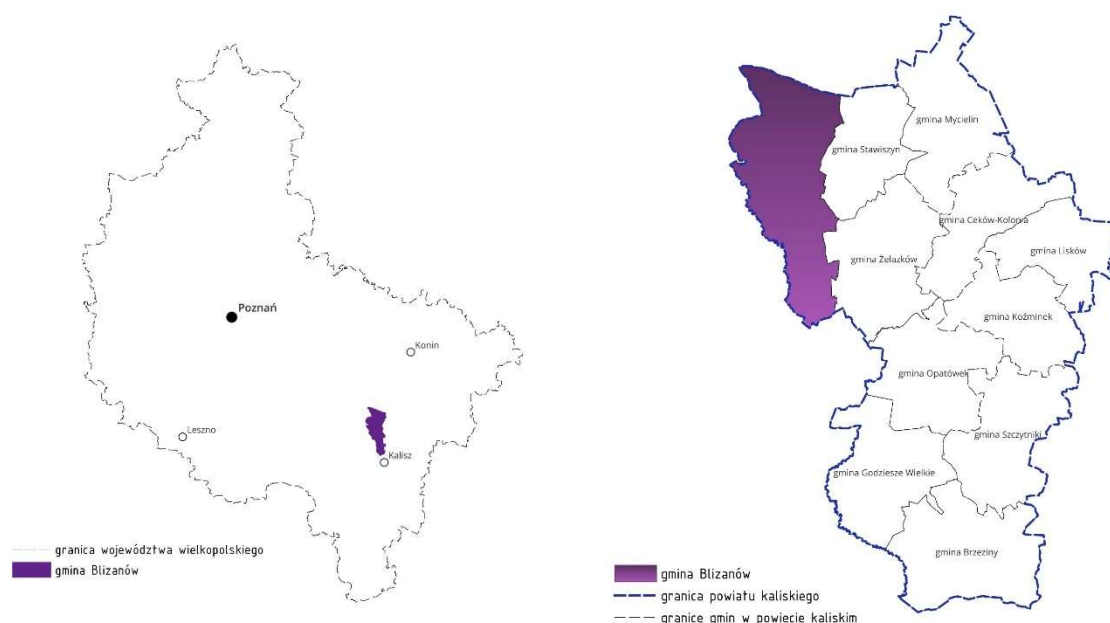
- Strategię Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030, definiującą priorytety rozwoju regionu, takie jak wzmacnianie konkurencyjności gospodarki, wspieranie innowacyjności, adaptacja do zmian klimatu, ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz rozwój obszarów wiejskich;
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, w zakresie kształtowania powiązań funkcjonalno-przestrzennych, ochrony obszarów chronionych (w tym Obszarów Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” i Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „Puszcza Pyzdrska” PLH300060), korytarzy ekologicznych oraz elementów regionalnego systemu przyrodniczego;
- Politykę Ekologiczną Państwa 2030, wskazującą kierunki działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej, ograniczania emisji zanieczyszczeń, poprawy gospodarki wodnej oraz adaptacji do zmian klimatu;
- Krajowy Plan Działań w zakresie Energii i Klimatu, w kontekście planowania lokalizacji i rozwoju odnawialnych źródeł energii, przy jednoczesnej minimalizacji konfliktów przestrzennych i ochronie krajobrazu;
- dokumenty lokalne, które określają kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego, potrzeby mieszkańców oraz priorytety inwestycyjne w skali gminnej.

Plan ogólny, poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz obszarów uzupełnienia zabudowy, tworzy ramy dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Jest dokumentem nadrzędnym wobec miejscowych planów i stanowi podstawowe narzędzie realizacji polityki przestrzennej gminy Blizanów, zapewniając jej spójność z celami rozwoju regionalnego i krajowego.

3. Analiza uwarunkowań przyrodniczych i ocena stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego planu

3.1. Podstawowe informacje o terenie opracowania

Gmina Blizanów położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Zlokalizowana jest w odległości około 110 km na południe od Poznania – stolicy województwa wielkopolskiego, około 120 km od Leszna, około 45 km od Konina. Graniczy z miastem powiatowym Kalisz. Przez gminę Blizanów przebiega droga wojewódzka nr 442 łącząca Wrześnię z Kaliszem

Ryc. 1. Płożenie gminy Blizanów na tle województwa wielkopolskiego i powiatu kaliskiego

Gmina ma charakter wiejski, z typowym dla Wielkopolski krajobrazem pól uprawnych i terenów leśnych, z dominującym sektorem rolniczym. Struktura osadnicza jest zróżnicowana, z przewagą wsi o zwartej zabudowie, jednak nie brakuje miejscowości o zabudowie rozproszonej oraz tych o charakterze rekreacyjnym. Podstawową sieć osadniczą gminy tworzy 40 wsi sołeckich oraz 2 wsi niebędące sołectwami – Rosocha oraz Janków. Rzeźba terenu jest zróżnicowana: obniżenia dolinne związane z doliną rzeki Prosny kontrastują z łagodnymi wzniesieniami wysoczyznowymi, co sprzyja mozaice siedlisk i różnorodności biologicznej.

Szczególnie istotnym elementem przestrzeni gminy jest dolina Prosny, której koryto i tereny zalewowe wyznaczają zachodnią granicę gminy. Dolina pełni kluczowe funkcje przyrodnicze i krajobrazowe – stanowi oś głównego korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym, a jednocześnie obszar zagrożenia powodziowego. Jej naturalne walory, w tym mozaika siedlisk związanych z wodami powierzchniowymi, łąkami zalewowymi i zadrzewieniami, decydują o wysokiej wartości przyrodniczej i rekreacyjnej.

W granicach gminy zlokalizowane są fragmenty Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” oraz obszaru Natura 2000 Puszcza Pyzdrska (kod obszaru: PLH300060). Stanowią one istotny element systemu przyrodniczego i pełnią funkcje ochronne, krajobrazowe i ekologiczne.

Klimat gminy należy do strefy klimatu umiarkowanego, z warunkami sprzyjającymi produkcji rolniczej. Długość okresu wegetacyjnego, umiarkowane opady oraz stosunkowo korzystny bilans wodny doliny Prosny tworzą warunki dla rozwoju rolnictwa, przy jednoczesnej wrażliwości na zjawiska ekstremalne, takie jak susze czy powodzie.

3.2. Rzeźba terenu i charakterystyka geologiczna

Rzeźba terenu

Gmina Blizanów położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego, w obrębie prowincji Niż Środkowoeuropejski (31), podprowincji Niż Środkowopolski (318), makroregionów: Nizina Południowowielkopolska (318.1-2). Gmina leży w obrębie mezoregionów: Wysoczyzna Kaliska (318.12) oraz Równina Rychwalska (318.16) (Kondracki 2009). Taki układ mezoregionalny decyduje o zróżnicowanej rzeźbie terenu gminy, w której przeważają płaskie i faliste wysoczyzny morenowe, sprzyjające rolniczemu użytkowaniu ziemi. Obecność równin wodnolodowcowych oraz sandrowych tworzy obszary o bardziej jednorodnej, nisko ukształtowanej powierzchni, natomiast terasy pradolinne związane z doliną Prosny wprowadzają większą dynamikę krajobrazu. Miejscami urozmaicheniem są równiny piasków przewianych i pagórki wydmore, które podkreślają polodowcowy charakter tego obszaru. Gmina obejmuje w przeważającej mierze zdenudowane, płaskie lub lekko pofałdowane powierzchnie wysoczyzny morenowej. Te płaskie tereny, przecięte dolinami małych cieków, cechują się korzystnym ukształtowaniem terenu. Wyróżniono trzy rejony, które charakteryzują się różnym ukształtowaniem wysokościowym:

- Rejon północny – zlokalizowany między miejscowościami Brudzew, Jarantów, Godziątek i Blizanów, obejmuje tereny na wysokości około 105–123 m n.p.m. Rejon ten jest wyraźnie nachylony w kierunku północno-zachodnim, co sprzyja optymalnemu przepływowi powietrza, co jest korzystne dla produkcji energii wiatrowej.
- Rejon środkowy – obejmujący tereny między Blizanowem a drogą łączącą Godziątek z Rychnowem, położony jest na wysokości około 116–124 m n.p.m. Ze względu na stosunkowo równą powierzchnię, obszar ten oferuje dogodną przestrzeń pod instalacje wiatrowe, minimalizując potencjalne komplikacje związane z nierównościami terenu.
- Rejon południowy – rozciąga się pomiędzy Blizanowem, Skrajną Rychnowską, Rychnowem oraz Kolonią Piątek Wielki. Wznosi się na wysokość 107–129 m n.p.m. i, podobnie jak rejon północny, nachylony jest ku północno-zachodowi, w stronę doliny Prosny. Ta orientacja terenu sprzyja naturalnym przepływom powietrza, co może wspierać efektywność przyszłych elektrowni.

Konfiguracja terenu w każdym z tych rejonów, łącząca płaskie i delikatnie nachylone powierzchnie, tworzy korzystne warunki dla większości form użytkowania.

Charakterystyka geologiczna

Gmina Blizanów położona jest w obrębie dwóch zasadniczych jednostek tektonicznych: monokliny przedsudeckiej oraz niecki szczecińsko-miechowskiej. Podłoże geologiczne tego obszaru cechuje się dużym zróżnicowaniem i obejmuje utwory pochodzące z jury, kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu.

Osady jurajskie występują w postaci warstw środkowej i górnej jury. Utwory jury środkowej tworzą mułowce piaszczysto-ilaste oraz mułowce z wkładkami piaskowców o łącznej miąższości około 142 m. Na nich zalegają piaskowce oraz wapienie piaszczyste o miąższości do 1 m. Z kolei jura górna, leżąca na utworach środkowojurajskich, zbudowana jest głównie z wapieni i margli oksfordu oraz kimerydu, których grubość osiąga około 550 m.

W okresie kredy w omawianym rejonie osadziły się utwory o zmiennej miąższości, nieprzekraczającej 60 m. Są to wapienie, margle, ropy oraz piaski i piaskowce, które odegrały istotną rolę w kształtowaniu dalszej ewolucji geomorfologicznej tego terenu.

Trzeciorzęd reprezentowany jest przez dwa główne kompleksy osadowe. W dolnym trzeciorzędzie dominują ropy szarobrunatne i szarzielone, osiągające do 11 m grubości. Z kolei górny trzeciorzęd (miocen i pliocen) charakteryzuje się większym zróżnicowaniem litologicznym. W miocenie występują ropy, piaski, mułki oraz pokłady węgla brunatnego, natomiast w pliocenie – piaski i żwiry wypełniające przestrzenie podłoża.

Osady czwartorzędowe mają zróżnicowany charakter i obejmują zarówno utwory glacialne plejstocenu, jak i aluwialne holoceny. Ich miąższość jest zmienna, uzależniona od rzeźby powierzchni podczwartorzędowej oraz współczesnych form terenu. Najstarsze osady czwartorzędu związane są z plejstocenem wypełnieniem dolin kopalnych Prosn. Składają się one z glin zwałowych, piasków i żwirów wodnolodowcowych oraz ropy i mułków zastoiskowych, które powstały w wyniku transgresji zlodowaceń południowopolskich. Na nich zalegają utwory interglacjatu wielkiego, zbudowane z osadów rzecznych – piasków i żwirów.

Surowce mineralne

Obszar Gminy Blizanów charakteryzuje się ubogimi zasobami mineralnymi, ograniczającymi się do kopalin pospolitych, takich jak kruszywa naturalne oraz surowce ilaste. Większość złóż nie została dotychczas szczegółowo rozpoznana i pozostaje jedynie wstępnie udokumentowana. Jedynymi potwierdzonymi i udokumentowanymi złóżami kruszywa naturalnego są złoża zlokalizowane w rejonie miejscowości Kurza i Bolmów. W bazie Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS, prowadzonej przez Państwowy Instytut Geologiczny – PIB, odnotowano występowanie złóż surowców mineralnych na terenie gminy.

Tabela 1 Złoża surowców na terenie gminy Blizanów

L.p.	ID	Nr dokumentacji	Nazwa złoża	kopaliny
1.	2007	10795 CUG	Łaszków	SUROWCE ILASTE CERAMIKI BUDOWLANEJ
2.	4404	13345 CUG	Bolmów	PIASKI I ŻWIRY
3.	7302	1980/2006	Dębniatki Kaliskie	PIASKI I ŻWIRY
4.	17846	4869/2015	Brudzew IS Pole A	PIASKI I ŻWIRY
5.	17846	4869/2015	Brudzew IS Pole B	PIASKI I ŻWIRY
6.	Kurza	4930/2017	Kurza	PIASKI I ŻWIRY

7.	Kurza I	9358/2017	Kurza I	PIASKI I ŻWIRY
----	---------	-----------	---------	----------------

Źródło: <http://www.pgi.gov.pl/>

Obszary i tereny górnicze

Na terenie Gminy Blizanów zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego zostały wyznaczone obszary górnicze:

1. Kurza I – decyzja Marszałka Województwa Wielkopolskiego nr DSR-I.7422.6.2019,
2. Brudzew IS – Pole A – decyzja Marszałka Województwa Wielkopolskiego nr DSR-I.7422.86.2015,
3. Brudzew IS – Pole B – decyzja Marszałka Województwa Wielkopolskiego nr DSR-I.7422.86.2015,

oraz tereny górnicze:

1. Kurza I – decyzja Marszałka Województwa Wielkopolskiego nr DSR-I.7422.6.2019
2. Brudzew IS – decyzja Marszałka Województwa Wielkopolskiego nr DSR-I.7422.86.2015.

3.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Przez obszar Gminy Blizanów przepływa rzeka Proсна, stanowiąca główny ciek powierzchniowy regionu i element kluczowy lokalnego układu hydrograficznego. Dolina Proсны wyznacza zachodnią część Gminy i pełni zarówno funkcję przyrodniczą, jak i gospodarczą – jest istotnym korytarzem ekologicznym, a zarazem obszarem szczególnie narażonym na zagrożenia powodziowe. W dolinie zachowały się liczne starorzecza, obniżenia podmokłe i okresowo zalewane łąki, które sprzyjają retencji wód i utrzymaniu bioróżnorodności.

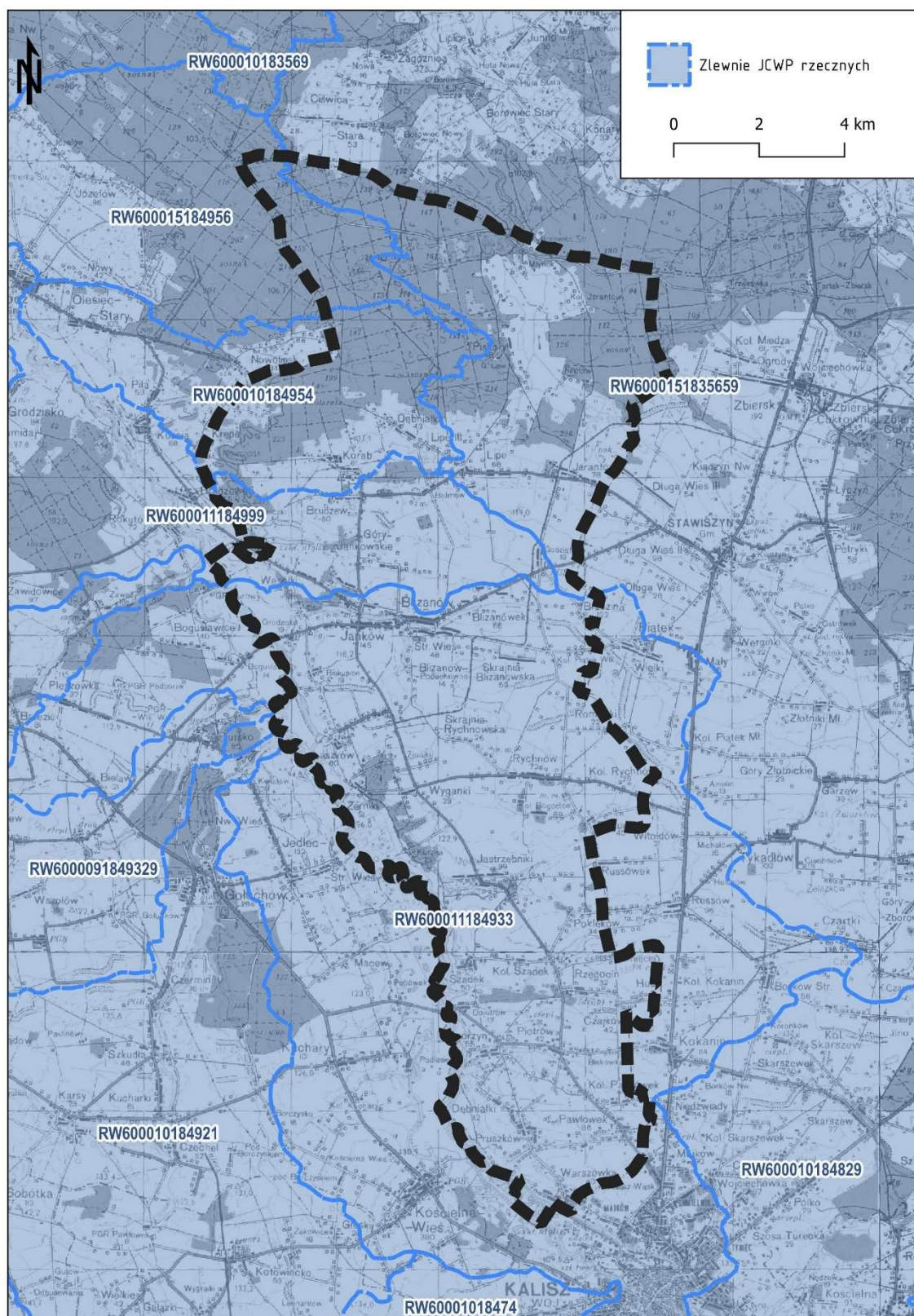
Poza Prosną, istotną rolę w kształtowaniu stosunków wodnych odgrywają rzeki: Swędrnia, Pokrzywnica i Czarna Struga oraz rozbudowana sieć rowów melioracyjnych. Część z nich ma charakter okresowy i jest silnie uzależniona od warunków opadowych. Obszar gminy znajduje się w zasięgu następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- RW600010184954 – Parowa Pilska – umiarkowany stan ekologiczny, brak danych dla stanu chemicznego, zły stan wód, brak ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego.
- RW600011184999 – Proсна od dopływu z Piątka Małego do ujścia – umiarkowany stan ekologiczny, zły stan wód, stan chemiczny poniżej dobrego, zagrożona.
- RW600015184956 – Błotnia – umiarkowany stan ekologiczny, brak danych dla stanu chemicznego, zły stan wód, zagrożona.
- RW600011184933 – Proсна od Ołoboku do Dopływu z Piątka Małego – umiarkowany stan ekologiczny, zły stan wód, stan chemiczny poniżej dobrego, zagrożona.
- RW6000151835659 - Czarna Struga do Bawołu – umiarkowany stan ekologiczny, zły stan wód, stan chemiczny poniżej dobrego, zagrożona.

Dla wszystkich jednostek JCWP obowiązuje cel osiągnięcia co najmniej umiarkowanego stanu ekologicznego w perspektywie planistycznej.

Znaczna część doliny Proсны, jak również obszary podmokłe w zachodniej części gminy, pełnią ważne funkcje retencyjne, ograniczając skutki wezbrań i susz, a także zwiększając naturalną zdolność środowiska do filtracji zanieczyszczeń. Obszary te wymagają

szczególnej ochrony i ograniczenia presji inwestycyjnej, aby utrzymać ich rolę przyrodniczą i hydrologiczną.

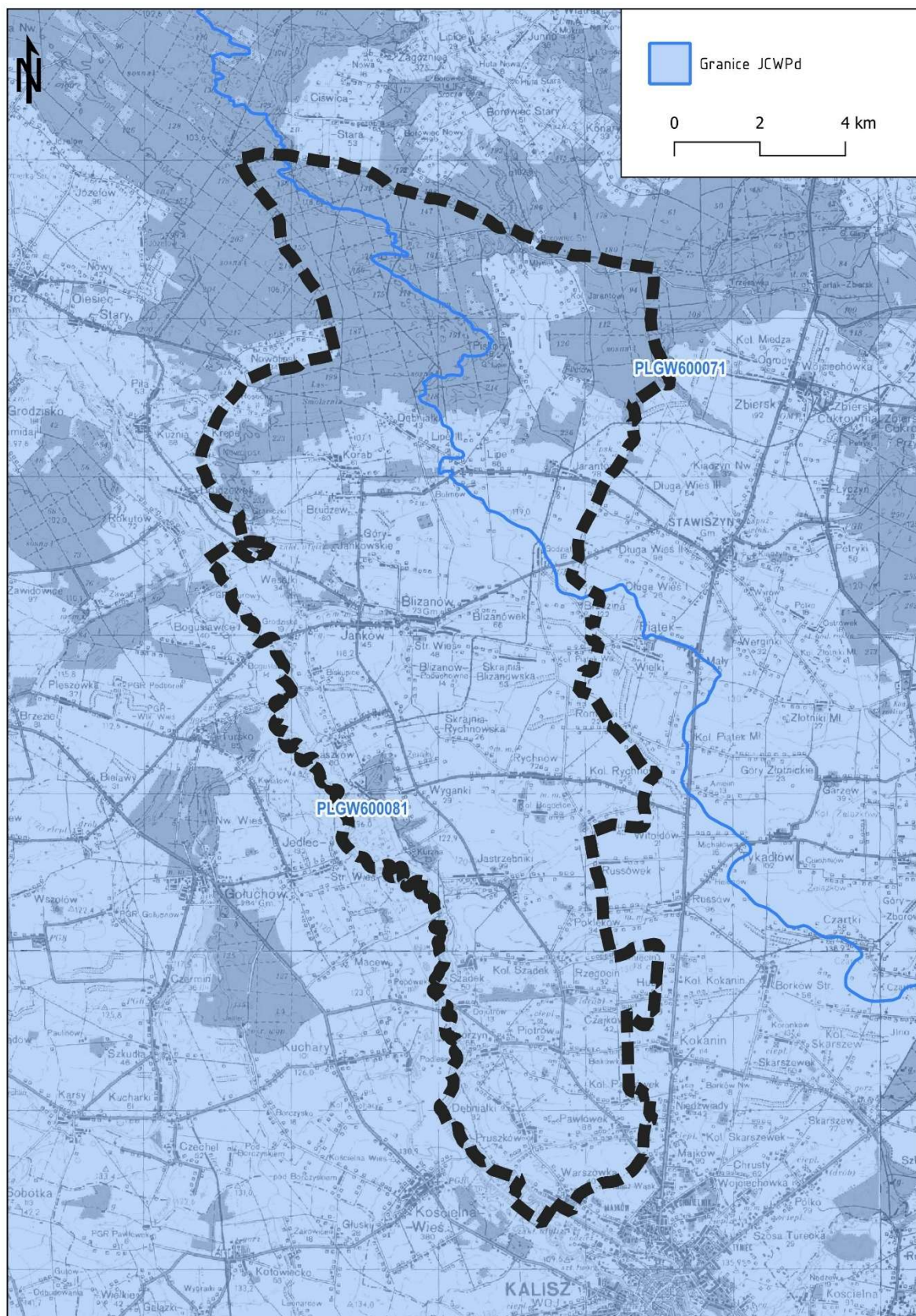

Ryc. 2. Gmina Blizanów na tle jednolitych części wód powierzchniowych

Wody podziemne

Teren Gminy Blizanów leży w granicach Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) PLGW600081 oraz PLGW600071. Uwzględniając podział wód podziemnych przyjęty w Ramowej Dyrektywie Wodnej, znaczna część obszaru Gminy Blizanów znajduje się nad Jednolitą Częścią Wód Podziemnych (JCWPd) nr 81 (PLGW600081).

Warunki hydrogeologiczne są zróżnicowane i zależne od budowy geologicznej. Wody podziemne występują głównie w przepuszczalnych osadach fluwioglacjalnych – piaskach i żwirach – a lokalnie w utworach trzeciorzędowych, związanych z dolinami kopalnymi. Zwierciadło wód gruntowych ma najczęściej charakter swobodny i na terenach piaszczystych zalega płytko (na głębokości 1–5 m), natomiast w rejonach o dominacji glin morenowych występują wody napięte, położone głębiej, o utrudnionej eksploatacji. Miejscami stwierdzone są także sączenia w utworach gliniastych, wskazujące na obecność nietrwałych, międzywarstwowych poziomów wód.

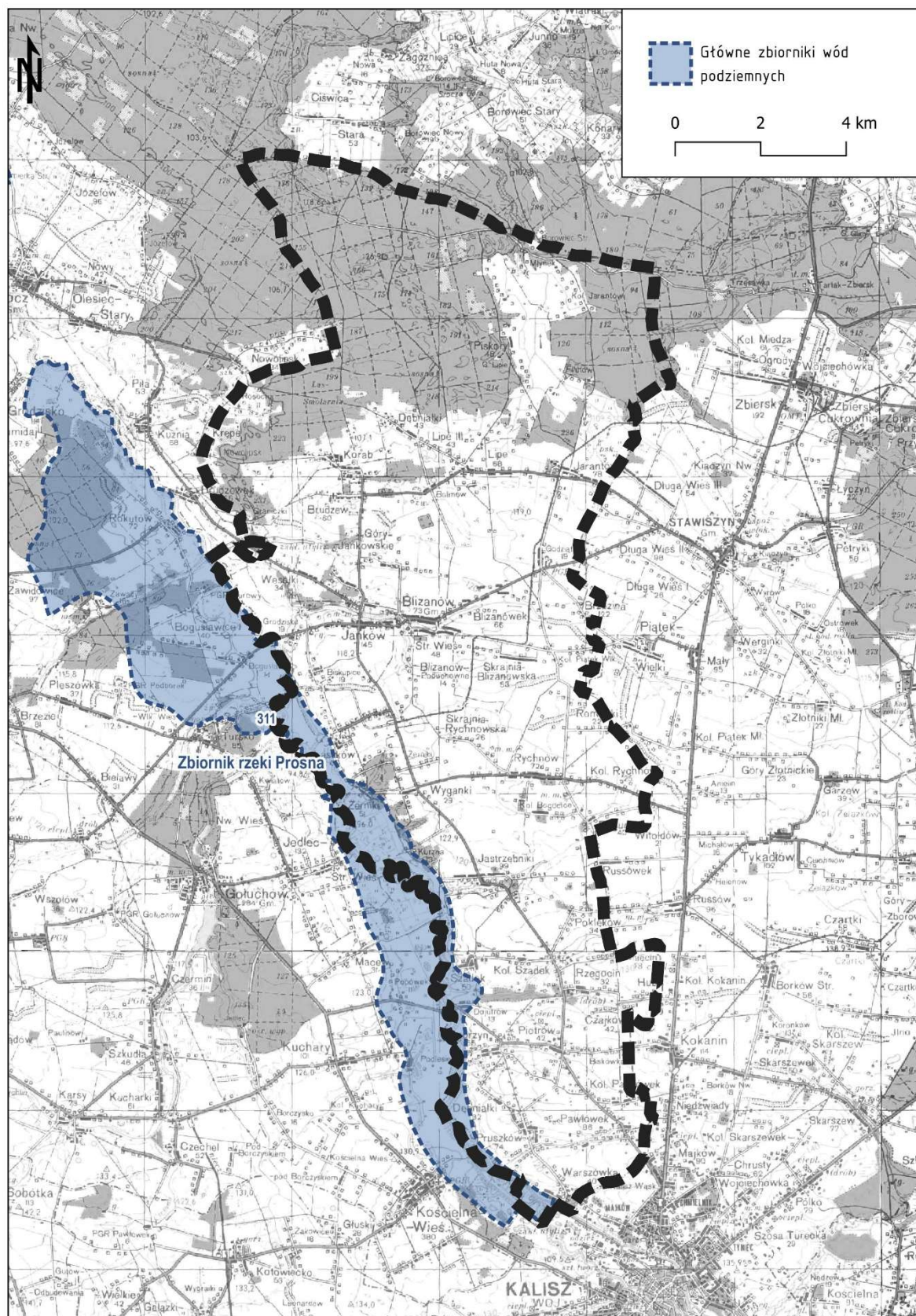

Ryc.3. Gmina Blizanów na tle Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd)

Teren gminy wchodzi w zasięg Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP), który ma strategiczne znaczenie dla zaopatrzenia w wodę pitną w skali regionalnej:

- GZWP nr 311 „Zbiornik rzeki Prosną” – występujący w części zachodniej gminy, w utworach czwartorzędowych, związanych z dolinami podścielanymi dolinami kopalnymi i ma porowy charakter ośrodka. Zasoby użytkowe wynoszą 585,6 tys. m³/dobę.

Zbiornik zaliczany jest do strefy najwyższej ochrony wód podziemnych, co oznacza konieczność zachowania szczególnej ostrożności przy lokalizacji przedsięwzięć mogących powodować zagrożenie jakości lub ilości zasobów.

Ryc. 4. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych na terenie gminy Blizanów

Zaopatrzenie w wodę i ujęcia

Gmina Blizanów jest w znacznym stopniu zwodociągowana. W zasięgu sieci wodociągowej znajdują się wszystkie wsie. Pozbawione sieci wodociągowej są jedynie najdalej położone pojedyncze gospodarstwa oraz przysiółki. Łączna długość sieci rozdzielczej wynosi 183,2 km (2023 r.). Na przetomie lat (2002-2023) liczba osób korzystających z sieci wodociągowej wzrosła. W roku 2002 liczba osób korzystających z wodociągów stanowiła zaledwie 78,8% ogólnej liczby mieszkańców, natomiast w 2023 roku – 99,0%. W roku 2023 istniało 2877 przyłączy prowadzących do gospodarstw domowych.

Tabela 2 Ludność korzystająca z sieci wodociągowej

% osób korzystających z sieci wodociągowej											
Lata	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
% osób	78,8	79,2	79,6	79,7	80,2	80,7	81,3	81,5	81,5	81,5	82,7
Lata	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
% osób	82,7	98,8	98,8	98,8	98,8	98,8	98,9	98,9	98,9	99,0	99,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, 2023 r.

Dla zaspokojenia świadczenia usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, zarówno do celów komunalnych, jak i przemysłowych wykorzystywanych jest 16 ujęć wód podziemnych. Wody powierzchniowe znajdują zastosowanie tylko w rolnictwie i leśnictwie. Użytkowane są głównie poziomy wodonośne występujące w utworach czwartorzędowych, natomiast w mniejszym stopniu trzeciorzędu.

Wszystkie miejscowości Gminy Blizanów zaopatrywane są w wodę z układów zbiorowych bazujących na następujących ujęciach wód podziemnych:

Tabela 3 Ujęcia wód podziemnych na terenie gminy Blizanów

L.P.	Lokalizacja ujęć wody Nr. Działki, Obręb	Głębokość otworu	Wydajność	Strefa ochrony bezpośredniej
1.	SUW BLIZANÓW			Nie jest ustalona i nie była wymagana
	Studnia Nr 1, działka 183/2 obręb Blizanów	147 mppt	25 m ³ /h	
	Studnia Nr 2, działka 180 obręb Blizanów	150 mppt	30,5m ³ /h	
	Studnia Nr 1Z, działka 289 obręb Blizanów	175 mppt	30m ³ /h	
2.	SUW Jastrzębniki (nowa)			Tak Dz. Nr 18 obszar 10m x 10m
	Studnia Nr 1, działka 19 obręb Jastrzębniki	34 mppt	33m ³ /h	
	Studnia Nr 2, działka 19 obręb Jastrzębniki	68 mppt	14m ³ /h	
3.	SUW Jastrzębniki(stara)			Tak Dz. Nr 128/32 promień 10m
	Studnia Nr 1, działka 128/3 obręb Jastrzębniki	130 mppt	21,2 m ³ /h	

4.	SUW Lipe			Tak, działka 186/1 obszar 7mx7m, działka nr 186/2 obszar 7mx7m
	Studnia Nr 1, działka nr 186/1 obręb Lipe	81,5 mppt	18 m³/h	
	Studnia Nr 2, działka nr 186/2 obręb Lipe	92 mppt	18 m³/h	
5.	SUW Pawówek			Nie jest ustalona i nie była wymagana
	Studnia Nr 1, działka 231/1 obręb Pawówek	115 mppt	Łącznie 42m³/h	
	Studnia Nr 2, działka 2/4 obręb Pawówek	115 mppt		
6.	SUW Rychnów			Tak Obszar działki 360
	Studnia Nr 1, działka 360 obręb Rychnów	62 mppt	Łącznie 40m³/h	
	Studnia Nr 2, działka 360 obręb Rychnów	65 mppt		
7.	SUW Zagorzyn			Tak Obszar działek 295/5, 302
	Studnia Nr 1, działka 295/5 obręb Zagorzyn	72 mppt	15m³/h	
	Studnia Nr 2, działka 295/5 obręb Zagorzyn	22mppt	11m³/h	
	Studnia Nr 3, działka 302 obręb Zagorzyn	73mppt	15m³/h	
8.	STUDNIA Piotrów			Nie jest ustalona i nie była wymagana
	Studnia Nr 1, działka 22/1 obręb Piotrów	130 mppt	49m³/h	

Ujęcia posiadają wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej, których wielkość wynika z decyzji administracyjnych oraz parametrów hydrogeologicznych.

Nadzór nad jakością wody prowadzi Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kaliszu, realizująca regularne badania kontrolne i przeglądowe w ramach systemu monitoringu państwowego. Sieć wodociągowa pełni również funkcję przeciwpożarową – hydranty rozmieszczone na terenie gminy są okresowo sprawdzane pod kątem ciśnienia i wydajności zgodnie z obowiązującymi normami.

3.4. Topoklimat

Zgodnie z regionalizacją rolniczo-klimatyczną R. Gumińskiego obszar Gminy Blizanów położony jest w Wielkopolskiej Dzielnicy Klimatycznej, natomiast według regionalizacji klimatycznej A. Wosia (1994) należy do regionu klimatycznego XIV – Środkowowielkopolskiego. Najbliższą stacją meteorologiczną referencyjną dla obszaru gminy jest stacja w Kaliszu.

Klimat gminy ma charakter umiarkowany przejściowy, kształtowany przez zmienny wpływ mas powietrza morskiego znad Atlantyku oraz mas kontynentalnych ze wschodu Europy oraz Azji. Przejściowy charakter klimatu sprawia, że na obszarze gminy występuje duża zmienność pogody w ciągu roku.

Podstawowe parametry klimatyczne obszaru:

- średnia roczna temperatura: 8,0°C,
- średnia temperatura lipca: ok. +18°C,
- średnia temperatura stycznia: ok. -2,5°C,
- liczba dni z pokrywą śnieżną: 38–60,

- okres wegetacyjny: 220–225 dni,
- średnia roczna suma opadów: 500–600 mm, z czego największa ich część przypada na okres wegetacyjny (maj-sierpień).

Wybrane czynniki klimatyczne:

- liczba dni z przymrozkami: 100–115,
- liczba dni mroźnych: 25–40,
- przeważające kierunki wiatru: zachodnie, południowo-zachodnie i północne (dominacja cyrkulacji atlantyckiej),
- średnia wilgotność względna: ok. 78–80%, lokalnie wzrastająca w dolinie Prosnys i w rejonach podmokłych.

Na lokalne zróżnicowanie warunków klimatycznych w gminie Blizanów wpływają zarówno ukształtowanie terenu, jak i obecność doliny rzeki Prosnys. Obszary dolinne odznaczają się wyższą wilgotnością powietrza, częstszym występowaniem mgieł oraz zaleganiem chłodnych mas powietrza. Odmienny charakter mają tereny wysoczyznowe, na których koncentruje się osadnictwo – sprzyjają one lepszemu nasłonecznieniu, efektywniejszemu przewietrzaniu i charakteryzują się mniejszą liczbą dni z mgłą.

Na kształtowanie mikroklimatu wpływają również lokalne kompleksy leśne, które – mimo niewielkiej powierzchni – zwiększają wilgotność powietrza, ograniczają prędkość wiatru oraz łagodzą dobowe wahania temperatury. Dodatkowy efekt mikroklimatyczny tworzą zbiorniki wodne i stawy, intensyfikujące proces parowania, szczególnie w okresach letnich upałów.

W ostatnich latach obserwuje się wyraźne zmiany klimatyczne, które przejawiają się wydłużaniem i ocieplaniem okresów letnich oraz nierównomiernym rozkładzie opadów. Czynniki te wpływają na gospodarkę wodną gminy, w szczególności na zasoby wodne doliny Prosnys oraz mniejszych zlewni lokalnych.

3.5. Gleby

Geneza i typy gleb

Występujące na terenie gminy Blizanów gleby związane są z budową geologiczną oraz ukształtowaniem powierzchni, a ich rozwój uzależniony jest od osadów czwartorzędowych pokrywających obszar gminy.

Na wysoczyźnie kaliskiej, obejmującej południowo-wschodnią część gminy, dominują gleby wykształcone na glinach zwałowych i piaskach gliniastych. Są to głównie gleby brunatne wyługowane i gleby płowe, a miejscami także czarne ziemie. Charakteryzują się one lepszymi warunkami siedliskowymi i wyższą przydatnością rolniczą, sprzyjając uprawom zbóż i roślin pastewnych.

Na obszarze równiny rychwalskiej, zajmującej północną i zachodnią część gminy, przeważają gleby słabsze – bielcowe i pseudobielcowe wytworzone z piasków luźnych i słabogliniastych. Są to gleby lekkie, mało zasobne w składniki pokarmowe, o niekorzystnych stosunkach wodno-powietrznych, w znacznej części wymagające zabiegów melioracyjnych i wapnowania.

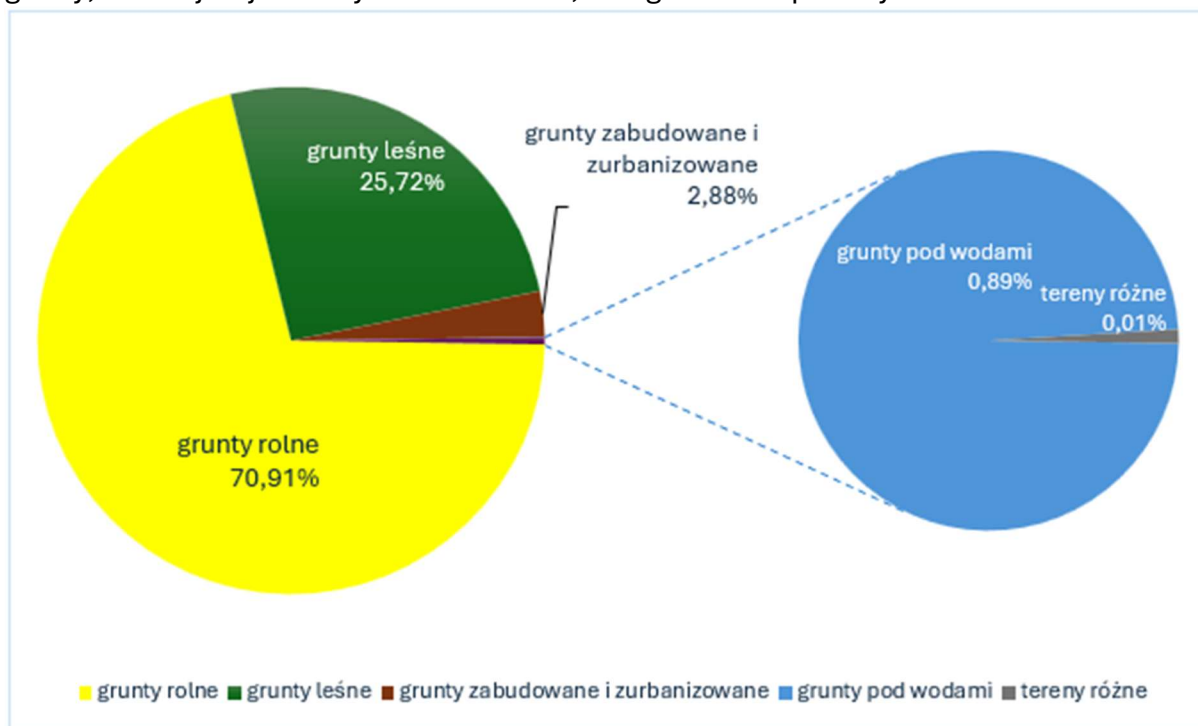
Lokalnie, w obniżeniach terenu i dolinach cieków, występują gleby torfowe i murszowe o podwyższonej wilgotności, użytkowane głównie jako użytki zielone. Na terenie gminy dominują gleby bielcowe i pseudobielcowe, wytworzone z piasków słabo gliniastych, charakteryzujące się niską zawartością próchnicy oraz stosunkowo słabymi właściwościami rolniczymi. Występują także gleby płowe na podłożu glin zwałowych, a lokalnie – gleby brunatne oraz czarne ziemie. W obniżeniach dolinnych, szczególnie w

dolinie Proсны, wykształciły się gleby hydrogeniczne, takie jak mady rzeczne, gleby torfowo-murszowe i bagienne, użytkowane głównie jako trwałe użytki zielone.

Struktura bonitacyjna

Zgodnie z ewidencją gruntów i budynków, gmina Blizanów obejmuje powierzchnię 15 753,0137 ha. W strukturze użytkowania gruntów dominują grunty rolne, które zajmują 70,91% całkowitej powierzchni gminy. Wśród tych gruntów największy udział mają grunty orne, stanowiące 86,58% wszystkich gruntów użytkowanych rolniczo, natomiast łąki i pastwiska trwałe obejmują 8,26% powierzchni gruntów rolnych.

Powierzchnia lasów oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych wynosi 25,72% powierzchni gminy, co wskazuje na istotną rolę tych terenów w strukturze przestrzennej gminy. Grunty pod wodami powierzchniowymi, zarówno stojącymi, jak i płynącymi, zajmują 0,89% powierzchni, co odzwierciedla obecność niewielkich zbiorników wodnych i cieków. Obszary zabudowane i zurbanizowane stanowią 2,88% całkowitej powierzchni gminy, co obejmuje tereny mieszkaniowe, usługowe oraz przemysłowe.

Wykres 1 Użytkowanie terenu – udział procentowy

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe dane dotyczące użytkowania terenu, zgodne z ewidencją gruntów i budynków na rok 2024, zawiera Tabela nr 1, która przedstawia kompleksowy podział powierzchni gminy na poszczególne kategorie użytkowe – rodzaje użytków gruntowych.

Tabela 4 Użytkowanie gruntów w gminie Blizanów w roku 2024

Kategoria gruntu	Rodzaj użytku gruntowego	Powierzchnia [ha]	udział w powierzchni gminy [%]
Grunty rolne	grunty orne [R]	9659,2295	61,39%

	sady [S]		48,9702	0,31%
	łąki trwałe [Ł]		459,4611	2,92%
	pastwiska trwałe [Ps]		462,4743	2,94%
	grunty rolne zabudowane [Br]		373,0382	2,37%
	grunty pod stawami [Wsr]		11,4713	0,07%
	grunty pod rowami [W]		93,1866	0,59%
	nieużytki [N]		49,1673	0,31%
Grunty leśne	lasa [Ls]		4016,9634	25,53%
	grunty zadrzewione i zakrzewione [Lz]		30,3846	0,19%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny mieszkaniowe [B]		73,6907	0,47%
	tereny przemysłowe [Ba]		30,5586	0,19%
	inne tereny zabudowane [Bi]		27,7243	0,18%
	zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie budowy [Bp]		2,9086	0,02%
	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe [Bz]		6,5169	0,04%
	użytki kopalne [K]		2,4769	0,02%
	tereny komunikacyjne	drogi [dr]	305,2988	1,94%
		tereny kolejowe [Tk]	4,3819	0,03%
Grunty pod wodami	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi [Wp]		67,7164	0,43%
	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi [Ws]		6,8232	0,04%
Tereny różne [Tr]			0,8871	0,01%

Źródło: Ewidencja gruntów i budynków

Analiza struktury użytkowania gruntów w gminie Blizanów jednoznacznie wskazuje na dominację terenów rolniczych, co potwierdza rolniczy charakter gminy. Wysoki udział gruntów rolnych, wynoszący 70,91% całkowitej powierzchni, wyraźnie odzwierciedla intensywne wykorzystanie obszarów na potrzeby produkcji rolnej, w tym głównie pod uprawy polowe, pastwiska i grunty rolne zabudowane.

Jednocześnie poziom lesistości gminy, wynoszący 25,53%, jest stosunkowo niski w porównaniu do innych jednostek administracyjnych regionu. W odniesieniu do powiatu kaliskiego, gdzie lesistość kształtuje się na poziomie około 35,4%, oraz województwa wielkopolskiego, którego lesistość wynosi średnio około 26%, gmina Blizanów cechuje się znacznie niższym udziałem terenów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych.

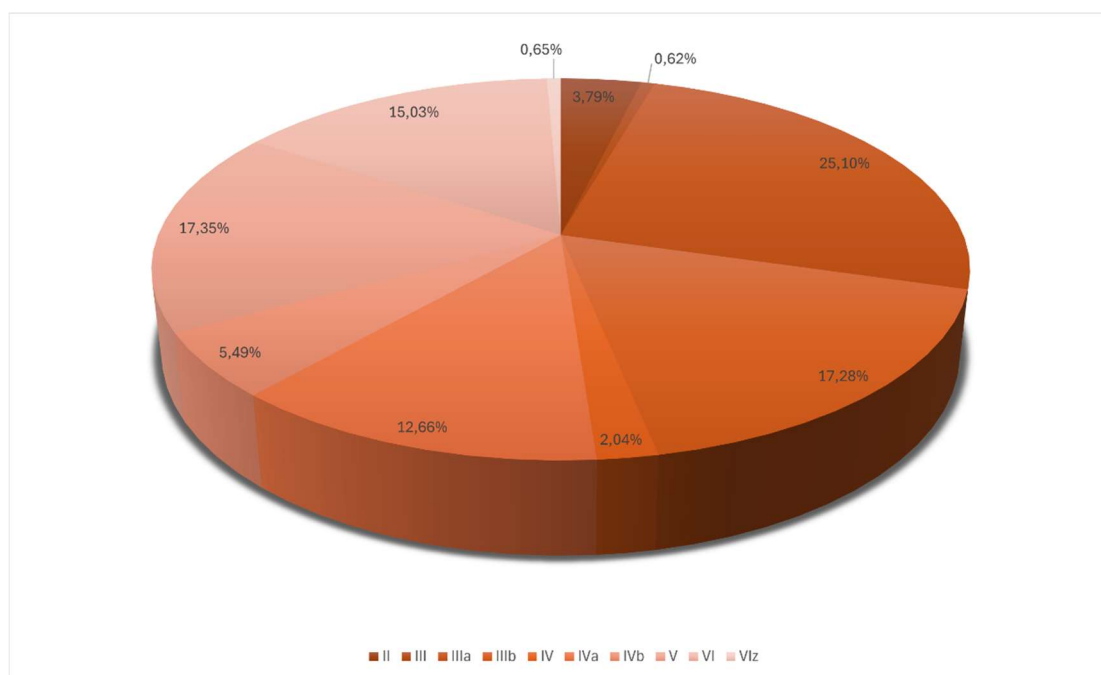
Klasyfikacja użytków gruntowych

Tabela 5 Klasyfikacja użytków gruntowych w gminie Blizanów

klasa użytku gruntowego	powierzchnia (ha)	udział procentowy
II	437,1046	3,79%
III	71,6302	0,62%
IIIa	2897,2608	25,10%
IIIb	1993,8069	17,28%
IV	235,0043	2,04%
IVa	1460,9505	12,66%
IVb	634,1942	5,49%
V	2002,0208	17,35%
VI	1734,3312	15,03%
VIz	75,1846	0,65%

Źródło: Ewidencja gruntów i budynków

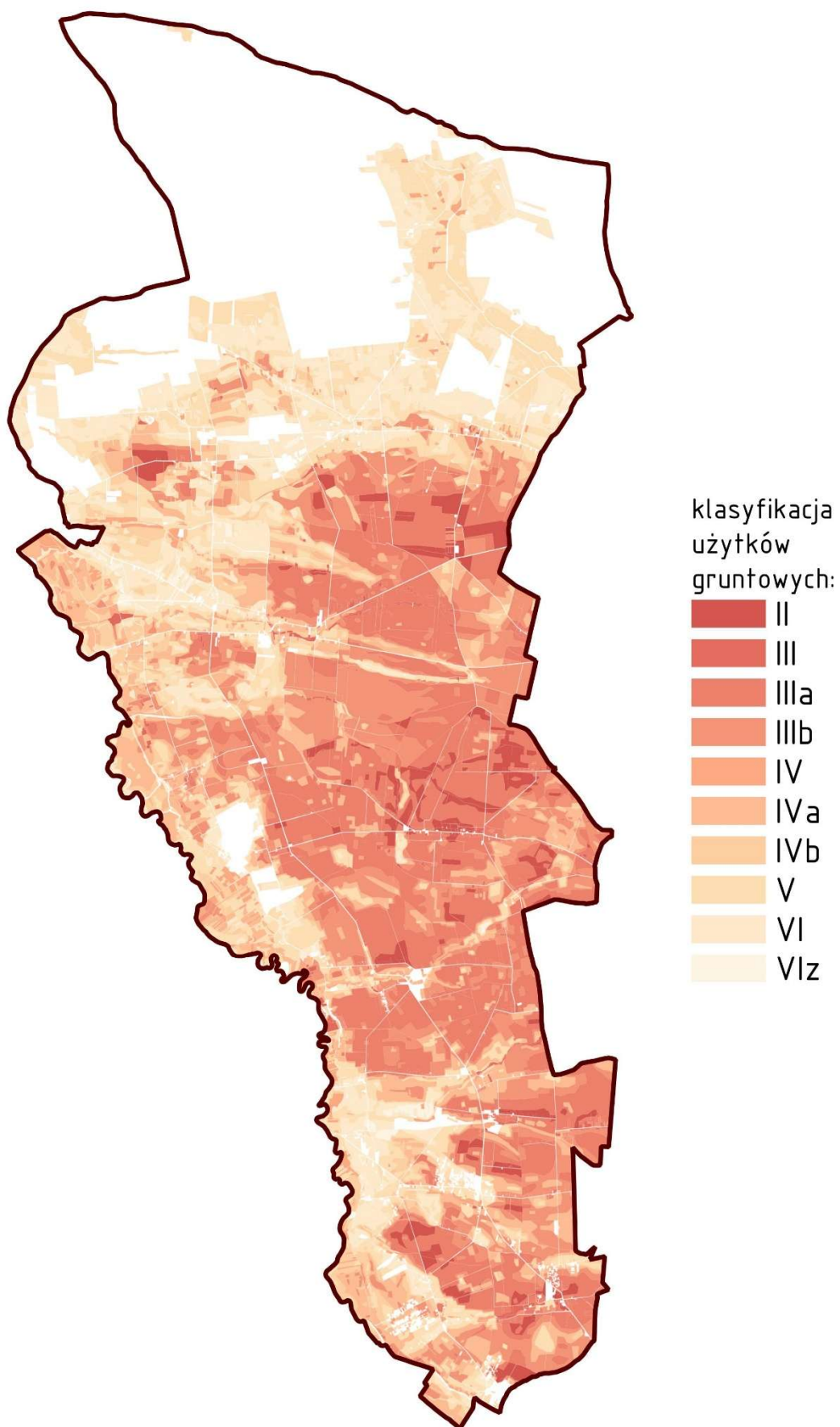
Zgodnie z danymi z rejestru gruntów w gminie Blizanów znaczną część stanowią grunty klas II–IIIb, obejmujące 46,8% użytków rolnych ujętych w zestawieniu, co przekłada się na 34,2% powierzchni całej gminy. Grunty klas IV–IVb zajmują 20,2% zestawienia, czyli około 14,8% powierzchni gminy, natomiast grunty klas V–VIz stanowią 33,0% zestawienia, co odpowiada 24,2% powierzchni gminy.

Wykres 2 Klasyfikacja użytków gruntowych w gminie Blizanów z udziałem procentowym

Źródło: Ewidencja gruntów i budynków

Gleby IIIa i IIIb klasy botanicznej głównie występują w części środkowej i południowej jednostki. Lokalnie znajdują się tu także gleby II klasy. Północna część Gminy charakteryzuje się glebami słabymi i bardzo słabymi o najniższej przydatności produkcyjnej, zaliczane do V i VI klas botanicznych.

3.6. Szata roślinna oraz świat zwierząt

Szata roślinna

Zgodnie z regionalizacją geobotaniczną J.M. Matuszkiewicza, gmina Blizanów położona jest w dziale Brandenbursko–Wielkopolskim, w Krainie Południowo–Wielkopolsko–Łużyckiej, w granicach Podkrainy Wschodniej, obejmującej Okręg Wysoczyzny Kaliskiej oraz częściowo Okręg Doliny Prosny. Natomiast według podziału T. Trampler na regiony przyrodniczo-leśne, obszar ten zaliczany jest do Krainy Wielkopolsko–Pomorskiej, w obrębie Dzielnicy Kalisko–Konińskiej.

Stopień zalesienia gminy jest niski i wynosi około 22,75% powierzchni całkowitej. Lasy koncentrują się głównie w części zachodniej i północnej gminy oraz w dolinie Prosny. W strukturze własności dominują lasy prywatne, natomiast Lasy Państwowe znajdują się głównie w zarządzie Nadleśnictwa Grodziec. Niewielkie fragmenty administrowane są przez Nadleśnictwo Kalisz.

Ekosystemy leśne reprezentowane są przede wszystkim przez siedliska borów mieszanych świeżych oraz lasów mieszanych świeżych. Drzewostany zdominowane są przez sosnę zwyczajną, z udziałem takich gatunków jak dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata, olsza czarna i jesion wyniosły.

Na terenie gminy stwierdzono występowanie kilkuset gatunków roślin naczyniowych. Wśród gatunków chronionych spotykane są m.in. bluszcz pospolity, konwalia majowa, kruszyna pospolita i kopytnik pospolity. W dolinie Prosny oraz w starorzeczach obecne są gatunki wodne objęte ochroną częściową, takie jak grązel żółty i grzybienie białe.

Szata roślinna gminy uzupełniana jest przez pola uprawne, sady, ogrody przydomowe oraz zieleń ozdobną i cmentarną. Zieleń urządzona koncentruje się we wsiach, w otoczeniu obiektów sakralnych, szkół i instytucji publicznych.

Lasy i zadrzewienia

Gmina Blizanów charakteryzuje się umiarkowanie niską lesistością – lasy i zadrzewienia zajmują 22,75% powierzchni gminy. Obszary leśne mają tu znaczący udział w kształtowaniu środowiska przyrodniczego i krajobrazu i koncentrują się głównie w północnej części gminy, natomiast wzdłuż doliny Prosny oraz w krajobrazie rolniczym dominują mozaikowo rozmieszczone enklawy i pasy zadrzewień śródpolnych i przywodnych.

Głównym typem siedliskowym powierzchni zalesionej jest bór świeży z drzewostanem sosnowym. W lasach pojawiają się pojedyncze jałowce, brzozy, krzewiaste formy świerka. Lasy występujące na wydmach pod względem siedliskowych są zbliżone do boru suchego.

W strukturze własnościowej znaczącą część stanowią lasy pod zarządem Nadleśnictwa Grodziec, natomiast mały obszar w południowo-wschodniej części gminy znajduje się w zarządzie Nadleśnictwa Kalisz. Istotny odsetek powierzchni zajmują również lasy prywatne.

Oprócz obszarów leśnych duże znaczenie dla różnorodności biologicznej i korytarzy ekologicznych mają:

- łąki i pastwiska – występujące głównie w dolinie Prosny i obniżeniach terenu, często na siedliskach wilgotnych,
- roślinność wodna i bagienna – związana z korytem Prosny, jej dopływami oraz zbiornikami retencyjnymi i stawami,
- zarośla i zadrzewienia – szczególnie śródpolne, nadwodne i przydrożne, wzbogacające krajobraz rolniczy,
- roślinność segetalna i ruderalna – towarzysząca uprawom rolnym, osadnictwu oraz obecna na miedzach i nieużytkach.

Uzupełnieniem szaty roślinnej są pola uprawne, sady, ogrody przydomowe, a także zieleń parkowa i cmentarna w większych wsiach.

Zadrzewienia i zbiorowiska łąkowe, pełnią ważne funkcje biocenotyczne i korytarzowe – umożliwiają migrację fauny, stabilizują mikroklimat i przeciwdziałają erozji wietrznej. Szczególne znaczenie mają przydrożne szpalery drzew, zadrzewienia dolinne oraz śródpolne enklawy leśne.

Świat zwierząt

Fauna gminy Blizanów jest zróżnicowana, jednak jej rozmieszczenie i bogactwo uzależnione są od charakteru środowiska – doliny Prosny, niewielkich kompleksów leśnych, terenów rolniczych oraz zbiorników wodnych.

W lasach i zadrzewieniach śródpolnych występują gatunki zwierzyny grubej: sarna, dzik i jelen, a także zwierzyna drobna – lis, zając szarak, kuna leśna i domowa, tchórz. W ostatnich latach coraz częściej notowane są bobry w dolinie Prosny. Występują również liczne gatunki drobnych ssaków: myszy, norniki, ryjówki (m.in. ryjówka aksamitna), a także wiewiórka pospolita. Z nietoperzy stwierdzono m.in. mroczka późnego, karlika malutkiego i gacka brunatnego – wszystkie objęte ochroną gatunkową.

Środowisko wodne doliny Prosny oraz stawów i zbiorników retencyjnych sprzyja obecności licznych gatunków ryb, takich jak: płoć, leszcz, karaś, karp, lin, okoń czy szczupak. Bogata jest także fauna płazów: żaba trawna, żaba wodna, ropucha szara i zielona, rzekotka drzewna, traszka zwyczajna, a z gadów występują: jaszczurka zwinka, padalec zwyczajny, zaskroniec.

Ptaki są najbardziej widoczną grupą zwierząt. W krajobrazie rolniczym dominują gatunki związane z polami i łąkami – skowronek polny, trznadel, kuropatwa, bażant, pliszka żółta. Na wsiach licznie występują ptaki synantropijne: wróbel, jaskółka dymówka i oknówka, szpak, jerzyk. W dolinie Prosny i w starorzeczach gniazdują i żerują gatunki wodno-błotne: czapla siwa, łabędź niemy, kaczka krzyżówka, łyska, kokoszka wodna, zimorodek, błotniak stawowy. W lasach spotkać można: sikory, ziembę, dzięcioły (w tym dzięcioła czarnego), sowę uszatą i puszczyka, a także ptaki drapieżne – myszołowa, jastrzębia i krogulca. W wielu wsiach znajdują się gniazda bociana białego, który jest charakterystycznym elementem krajobrazu gminy.

Najliczniejsze i najmniejsze zwierzęta gminy to bezkręgowce – owady, pajęczaki i mięczaki. W dolinie Proсны występują m.in. ważki, motyle (w tym rusalka pawik i pokrzywnik), trzmiele i pszczoły, a w starych drzewostanach można spotkać chronione chrząszcze, takie jak pachnica dębowa.

Zwierzęta, podobnie jak rośliny i grzyby, podlegają ochronie na mocy ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2020 r., poz. 55) oraz rozporządzeń Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r., poz. 2183).

Środowisko doliny Proсны i mozaika ekosystemów rolniczych, leśnych i wodnych w gminie Blizanów zapewniają warunki do występowania bogatego świata zwierząt, który pełni istotną rolę w zachowaniu równowagi przyrodniczej i krajobrazowej tego obszaru.

3.7. Walory krajobrazowe i kulturowe

Gmina Blizanów charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem krajobrazowym, którego źródłem jest ukształtowanie terenu, dolina rzeki Proсны, obecność lasów, zadrzewień śródpolnych oraz historyczny układ osadniczy wsi.

Najcenniejszym elementem krajobrazu przyrodniczego jest dolina rzeki Proсны. Zachowane meandry, starorzecza i obszary zalewowe nadają krajobrazowi naturalny charakter i pełnią istotne funkcje retencyjne, przyrodnicze i rekreacyjne. W dolinie dominuje mozaika łąk, pastwisk, terenów podmokłych oraz zadrzewień, które współtworzą atrakcyjny wizualnie układ przestrzenny i sprzyjają utrzymaniu bioróżnorodności.

W strukturze krajobrazu gminy wyróżniają się:

- otwarte pola uprawne o dużej skali, przecinane zadrzewieniami śródpolnymi miedzami i alejami przydrożnymi,
- kompleksy leśne, stanowiące ponad 22% powierzchni gminy, z przewagą borów mieszanych świeżych i lasów mieszanych świeżych,
- zbiorniki wodne, oczka i rowy melioracyjne, które urozmaicają krajobraz i pełnią lokalne funkcje ekologiczne.

Zgodnie z ustaleniami Audytu krajobrazowego Województwa Wielkopolskiego, na terenie gminy nie wyznaczono krajobrazów priorytetowych. Nie umniejsza to jednak znaczenia lokalnych walorów, które w skali regionalnej odgrywają ważną rolę dla zachowania ciągłości ekologicznej i kulturowej w południowej części Wielkopolski.

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie Gminy Blizanów występują obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione, wyznaczone na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2023, poz. 1336 z późn. zm.). Do najważniejszych form ochrony należą:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Puszcza Pyzdrska”,
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”,
- pomniki przyrody.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Puszcza Pyzdrska”

Został ustanowiony decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2022/231 z dnia 16 lutego 2022 r. w sprawie przyjęcia piętnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2022) 854). Obowiązuje Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Puszcza Pyzdrska (PLH300060). Obszar znajduje się w północnej części gminy Blizanów. Jego łączna powierzchnia wynosi 1729,21 ha, w tym 843,43 ha znajduje się w granicach gminy.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”

Został ustanowiony Uchwałą Nr 111/90 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kaliszu z dnia 27 kwietnia 1990 r. w sprawie ustalenia obszaru krajobrazu chronionego "Dolina Rzeki Ciemnej" na terenie województwa kaliskiego i zasad korzystania z tego obszaru. Obszar utworzony w celu ochrony obszaru zbliżonego do naturalnego oraz zapewnienia społeczeństwu warunków niezbędnych dla regeneracji sił w środowisku reprezentującym korzystne właściwości dla rozwoju turystyki i wypoczynku. Obszar obejmuje nieduży teren w zachodniej części gminy Blizanów. Jego całkowita powierzchnia wynosi 3765,12 ha, z czego jedynie 0,44 ha znajduje się na terenie gminy.

Pomniki przyrody

Na obszarze Gminy Blizanów zostało wyznaczonych 12 pomników przyrody. Zestawienie pomników przyrody zostało ujęte w poniższej tabeli.

Tabela 6 Wykaz pomników przyrody

położenie	Opis obiektu		
	nazwa	Obwód [cm]	nazwa
m. Brudzew nr geodezyjny działki 5212/2	SMOLARSKI DĄB	m. Brudzew nr geodezyjny działki 5212/2	SMOLARSKI DĄB
m. Brudzew nr geodezyjny działki 5223/1	ROSOSZY DĄB	m. Brudzew nr geodezyjny działki 5223/1	ROSOSZY DĄB
m. Brudzew nr geodezyjny działki 5213/4	DĄB MIROCIŃSKI	m. Brudzew nr geodezyjny działki 5213/4	DĄB MIROCIŃSKI
m. Brudzew nr geodezyjny działki 5222/2	DĄB BLIŻNIĘTA	m. Brudzew nr geodezyjny działki 5222/2	DĄB BLIŻNIĘTA
obręb Łaszków - nr geodezyjny działki 35/6	dąb szypułkowy	obręb Łaszków - nr geodezyjny działki 35/6	dąb szypułkowy
obręb Łaszków - nr geodezyjny działki 85/4	dąb szypułkowy	obręb Łaszków - nr geodezyjny działki 85/4	dąb szypułkowy

Źródło: Główna Dyrekcja Ochrony Środowiska (2025 r.)

Charakter krajobrazu

Krajobraz Gminy Blizanów ukształtowany został przez połączenie naturalnych elementów środowiska z działalnością człowieka, głównie rolniczą. Dominującą rolę w strukturze krajobrazowej odgrywa dolina rzeki Proсны, stanowiąca wyraźną oś przestrzenną, przyrodniczą i kulturową gminy. Dolina ta wyróżnia się dużymi wartościami krajobrazowymi – obecnością starorzeczy, łąk, zadrzewień łęgowych i mozaiką pól uprawnych. Obszary wysoczyznowe i równinne charakteryzują się krajobrazem rolniczym, z przewagą pól uprawnych, urozmaiconych zadrzewieniami śródpolnymi, pojedynczymi kępami drzew oraz pasami zieleni wzdłuż dróg i cieków wodnych. Niewielkie kompleksy leśne i zagajniki stanowią istotne urozmaicenie przestrzeni, a w zachodniej części gminy wzbogacają krajobraz elementem naturalnym o funkcjach ochronnych i rekreacyjnych.

Roślinność i układ przestrzenny

Dolina Proсны na obszarze gminy Blizanów stanowi kluczowy komponent struktury krajobrazowej, charakteryzujący się wysoką wartością przyrodniczą i ekspozycyjną. W jej granicach występuje zróżnicowana mozaika siedlisk, obejmująca ekstensywnie użytkowane łąki, zbiorowiska trzcinowe, zarośla wierzbowe i olszynowe oraz fragmenty roślinności bagiennej. Elementy te tworzą układ przestrzenny o dużej bioróżnorodności, a jednocześnie nadają dolinie naturalny, nieprzerwany charakter. Szczególnym walorem tego obszaru są otwarte panoramy krajobrazowe, które wzmacniają percepcję przestrzeni i podkreślają znaczenie doliny jako osi kompozycyjnej gminy.

Struktura krajobrazu gminy kształtowana jest jednak nie tylko przez determinanty przyrodnicze, lecz również przez historycznie utrwalony system rolniczo-osadniczy. Dominują tu tereny rolnicze, w obrębie których zachowała się tradycyjna szachownica pól, charakterystyczna dla krajobrazu wiejskiego południowej Wielkopolski. Mozaika gruntów ornych, łąk i pastwisk, uzupełniona przez miedze, zadrzewienia śródpolne i aleje przydrożne, nadaje przestrzeni rytmiczność i porządek oraz wzmacnia jej walory kompozycyjne. W obszarach pozadolinowych dominują krajobrazy otwarte, ukształtowane głównie przez uprawy zbożowe i pastewne, stanowiące kontrast wobec bardziej zróżnicowanych struktur dolinnych.

Układ osadniczy gminy ma charakter rozproszony, przy czym wsie zachowały czytelny układ ulicowy wywodzący się z okresu średniowiecza. Tradycyjna zabudowa wiejska, zespoły dworskie i kościoły tworzą wyraźnie zarysowane dominanty krajobrazowe i kompozycyjne. Ważnym elementem kulturowym przestrzeni są ponadto kapliczki przydrożne, krzyże i cmentarze parafialne, które pełnią funkcję zarówno orientacyjną, jak i symboliczną, podkreślając tożsamość religijną oraz dziedzictwo kulturowe mieszkańców.

Integracja dolinnej struktury ekologicznej Proсны z utrwalonym historycznie układem pól i osad skutkuje powstaniem krajobrazu o wysokiej czytelności i silnej tożsamości lokalnej, w którym komponenty przyrodnicze i kulturowe tworzą harmonijną całość.

Elementy estetyczne i kulturowe

Obszar gminy Blizanów cechuje się wysoką estetyką przyrodniczą i krajobrazową, wynikającą z harmonijnego współistnienia elementów naturalnych i kulturowych. Kluczowe walory tworzą:

- woda otwarta i płynąca – rzeka Prosna ze swoimi meandrami, starorzeczami i dopływami bocznymi, stanowiąca oś kompozycyjną i krajobrazową gminy,
- różnorodna szata roślinna – mozaika łąk, zadrzewień śródpolnych, łągów nadrzecznych i trzcinowisk, która wzbogaca strukturę przestrzenną oraz pełni istotne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe,
- układ osadniczy – rozproszona zabudowa wiejska o tradycyjnym charakterze
- widoki panoramiczne i osie widokowe – związane z doliną Prosną.

Krajobraz wzbogacany jest przez faunę, w tym obecność ptactwa wodno-błotnego (czaple, czajki, kaczki) oraz bociana białego, który stanowi rozpoznawalny i charakterystyczny element krajobrazu kulturowo-przyrodniczego gminy.

Obszar ma również wysokie walory funkcjonalne i edukacyjne – sprzyja wypoczynkowi, turystyce pieszej i rowerowej, obserwacjom przyrodniczym i krajoznawczym. Dolina Prosną oraz otaczające ją tereny otwarte posiadają potencjał dla rozwoju zielonej infrastruktury, w tym ścieżek dydaktycznych, punktów widokowych i przestrzeni rekreacyjnych, które mogą stanowić istotne uzupełnienie oferty turystycznej i edukacyjnej gminy.

Zagrożenia krajobrazowe

Na terenie gminy Blizanów dostrzegalne są procesy prowadzące do stopniowych przekształceń krajobrazu, wynikające głównie z intensyfikacji rolnictwa oraz rozwoju osadnictwa. Do najistotniejszych zagrożeń należy zaliczyć przede wszystkim dominację upraw monokulturowych, które upraszczają strukturę krajobrazu rolniczego i prowadzą do spadku bioróżnorodności. Negatywny wpływ na czytelność i spójność przestrzeni wiejskiej wywiera także rozproszona zabudowa siedliskowa, rozwijająca się szczególnie wzdłuż głównych dróg oraz na granicach terenów rolnych.

Poważnym problemem są również przekształcenia w obrębie doliny Prosną, w tym regulacje koryta rzeki oraz zabiegi melioracyjne, które ograniczają naturalny charakter tego obszaru i prowadzą do osłabienia jego walorów krajobrazowych. Istotnym czynnikiem degradującym jest także stopniowa utrata tradycyjnych elementów krajobrazu kulturowego, takich jak aleje przydrożne, zadrzewienia śródpolne czy niewielkie kompleksy leśne, które spełniają zarówno funkcje ekologiczne, jak i estetyczne.

Najcenniejsze walory krajobrazowe gminy wiążą się z doliną Prosną oraz mozaiką pól, łąk i zadrzewień. Zachowanie ich integralności wymaga przeciwdziałania wprowadzaniu elementów dysharmonijnych, a także prowadzenia działań rekultywacyjnych w miejscach już zdegradowanych.

Na obszarze gminy funkcjonują również pojedyncze instalacje odnawialnych źródeł energii, w tym turbiny wiatrowe. Planowanie kolejnych tego typu inwestycji wymaga szczególnej ostrożności i uwzględnienia ich wpływu na percepcję krajobrazu, zwłaszcza w strefach o wysokiej wartości widokowej, takich jak dolina Prosny. Podobne zagrożenie wiąże się z lokalizacją farm fotowoltaicznych – mimo niewielkiej wysokości konstrukcji, duże zwarte pola paneli mogą znacząco zaburzać odbiór krajobrazu otwartego. Z tego względu konieczne jest ich odpowiednie sytuowanie poza kluczowymi obszarami ekspozycyjnymi, a także uzupełnianie inwestycji o zieleń izolacyjną i utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych.

4. Ocena istniejącego stanu środowiska przyrodniczego oraz stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

4.1. Przekształcenia litosfery

Przekształcenia litosfery na terenie Gminy Blizanów wynikają głównie z działalności człowieka związanej z osadnictwem i infrastrukturą techniczną. Zmiany te obserwuje się przede wszystkim na terenach zabudowanych, w obrębie dróg oraz sieci komunikacyjnych, gdzie występują nasypy, rowy i wały.

Istotnym czynnikiem wpływającym na stan powierzchni ziemi jest również eksploatacja kruszyw naturalnych, prowadzona w kilku miejscowościach gminy. Proces ten prowadzi do trwałej zmiany rzeźby terenu oraz wymaga rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych.

Najszerze oddziaływanie na glebę ma jednak rolnicze użytkowanie ziemi, które stanowi podstawową funkcję przestrzeni gminy. Gleby podlegają tu procesom degradacyjnym związanym z intensywną uprawą, stosowaniem nawozów mineralnych i środków ochrony roślin. Zanieczyszczenia gleb mogą pojawiać się także wzdłuż dróg o większym natężeniu ruchu, w wyniku osadzania się związków chemicznych pochodzących z transportu.

Mimo dominacji gruntów o niższej jakości bonitacyjnej, gleby gminy stanowią cenny zasób środowiska, którego ochrona i racjonalne użytkowanie są istotnym warunkiem utrzymania wysokiej produktywności rolniczej oraz zachowania równowagi ekologicznej.

4.2. Jakość wód powierzchniowych

Stan jakości wód powierzchniowych na obszarze Gminy Blizanów kształtowany jest przede wszystkim przez warunki hydrologiczne doliny Prosny, intensywne użytkowanie rolnicze oraz przekształcenia wynikające z regulacji i melioracji cieków. Głównym ciekim jest rzeka Proсна, której dolina stanowi istotny element układu hydrograficznego gminy, a uzupełniają ją mniejsze dopływy i rowy melioracyjne.

Zgodnie z aktualnymi danymi z Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (PGW Wody Polskie) 4 z 5 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) obejmujących teren gminy oceniono jako zagrożone nieosiągnięciem celów

środowiskowych w wymaganym terminie. Dla całego obszaru charakterystyczny jest zły stan ogólny wód, wynikający ze słabego lub umiarkowanego stanu ekologicznego oraz stanu chemicznego poniżej dobrego bądź braku pełnych danych referencyjnych.

W granicach gminy znajdują się następujące JCWP:

- RW600010184954 – Parowa Pilska;
- RW600011184999 – Proсна od dopływu z Piątka Małego do ujścia;
- RW600015184956 – Błotnia;
- RW600011184933 – Proсна od Ołoboku do Dopływu z Piątka Małego;
- RW6000151835659 - Czarna Struga do Bawotu.

Wszystkie wymienione JCWP uzyskały ocenę stanu ogólnego jako zły, a dla czterech z nich istnieje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (wyjątek stanowi RW600010184954 – Parowa Pilska). Najczęściej wskazywanymi problemami są:

- spływy obszarowe z terenów rolnych, zawierające związki azotu i fosforu z nawozów mineralnych i naturalnych, które prowadzą do eutrofizacji,
- przekształcenia hydromorfologiczne związane z regulacją koryta Proсны i jej dopływów oraz systemem melioracyjnym, które ograniczają zdolność ekosystemów do naturalnej retencji i samooczyszczania,
- utrata stref buforowych w postaci zadrzewień dolinnych, łąk wilgotnych i starorzeczy, które naturalnie pełniły rolę filtrów biologicznych,
- oddziaływania punktowe, związane z gospodarką komunalną i obecnością oczyszczalni ścieków w Jankowie Pierwszym, której funkcjonowanie – mimo modernizacji – wymaga stałego monitoringu ze względu na lokalizację w bezpośrednim sąsiedztwie Proсны.

Dolina Proсны zachowała w wielu miejscach relikty naturalnej struktury fluwialnej – starorzecza, podmokłości i fragmenty łągów – które sprzyjają procesom oczyszczania wód i zwiększają bioróżnorodność. Ich potencjał ekologiczny ograniczany jest jednak przez presję rolniczą i fragmentację siedlisk.

4.3. Jakość wód podziemnych

Stan wód podziemnych na obszarze Gminy Blizanów determinowany jest przez budowę geologiczną, warunki infiltracyjne oraz sposób użytkowania przestrzeni – szczególnie intensywne rolnictwo, które wpływa na parametry jakościowe wód.

Gmina znajduje się w zasięgu:

- Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 81 (PLGW600081) i nr 71 (GW600071)
- Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP):
 - nr 311 – „Zbiornik rzeki Proсны”, o zasobach dyspozycyjnych ok. 585,6 tys. m³/dobę.

Wody występują w utworach czwartorzędowych, głównie w piaskach i żwirach, mają charakter porowy i są zaliczone do strefy najwyższej ochrony wód podziemnych.

Aktualny stan jakościowy

Zgodnie z danymi PGW Wody Polskie, stan ilościowy JCWPd nr 71 i 81 oceniany jest jako dobry, natomiast w przypadku JCWPd nr 81 stan chemiczny uznaje się za zagrożony pogorszeniem – przede wszystkim w wyniku presji rolniczej. Do głównych czynników oddziałujących negatywnie na jakość wód podziemnych należą:

- dopływy obszarowe z terenów rolnych – azotany, fosforany i pozostałości pestycydów,
- nieszczelne zbiorniki na gnojowicę i ścieki bytowe w gospodarstwach indywidualnych, szczególnie w zabudowie rozproszonej,
- lokalne przewarstwienia piaszczyste i strefy szczelinowe, które sprzyjają migracji zanieczyszczeń w głąb profilu wodonośnego.

Stan ujęć wód podziemnych

Na terenie gminy funkcjonuje 16 komunalnych ujęć wód podziemnych (m.in. Blizanów, Lipe, Rychnów), które zapewniają zbiorowe zaopatrzenie mieszkańców i lokalnych zakładów. Wody ujmowane są głównie z poziomów czwartorzędowych, a w mniejszym zakresie z trzeciorzędowych.

Na terenie Gminy Blizanów nie znajduje się żaden punkt pomiarowy w ramach prowadzonych badań wód podziemnych.

Największe ryzyko dla jakości wód podziemnych w gminie wynika z:

- intensyfikacji nawożenia i gospodarki rolnej,
- niekontrolowanych zrzutów ścieków z gospodarstw niepodłączonych do kanalizacji,
- nadmiernej eksploatacji ujęć.

4.4. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Blizanów jest w znacznym stopniu zwodociągowana. W zasięgu sieci wodociągowej znajdują się wszystkie wsie. Pozbawione sieci wodociągowej są jedynie najdalej położone pojedyncze gospodarstwa oraz przysiółki. Łączna długość sieci rozdzielczej wynosi 183,2 km (2024 r. GUS, BDL)

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 16 komunalnych ujęć wód podziemnych, administrowanych przez Zakład Usług Komunalnych w Blizanowie, które wykorzystywane są w celu zaspokojenia świadczenia usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę do celów komunalnych i przemysłowych. Na terenie gminy funkcjonuje 7 stacji uzdatniania wody.

Ujęcia wód podziemnych eksploatują przede wszystkim poziomy wodonośne w utworach czwartorzędowych, a w mniejszym stopniu – trzeciorzędowych. Nie wszystkie ujęcia posiadają strefy ochrony bezpośredniej, natomiast wszystkie objęte są monitoringiem jakości prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Kaliszu, która potwierdza zgodność parametrów z normami dla wody pitnej. Okresowo, w czasie nasilonych spływów rolniczych, obserwuje się podwyższone

stężenia azotanów, co potwierdza podatność systemów wodonośnych na presję rolniczą. Sieć wodociągowa pełni również funkcję przeciwpożarową – hydranty zlokalizowane na terenie gminy są regularnie testowane pod kątem ciśnienia i wydajności.

Odprowadzanie ścieków

Na terenie Gminy Blizanów, zgodnie z uchwałą nr XXII/205/2020 Rady Gminy Blizanów z dnia 30 września 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Blizanów wyznaczono aglomerację Blizanów o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 6 568 z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w miejscowości Zagorzyn, w powiecie kaliskim.

Sieć kanalizacyjna ma długość 92,9 km. W roku 2023 istniało 1175 przyłączy prowadzących do gospodarstw domowych.

Ponadto na terenie gminy występują ekologiczne przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz zbiorniki bezodpływowe (w 2023 r. przydomowych oczyszczalni ścieków było 289, natomiast zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe 1351). Na obszarach nieskanalizowanych mieszkańcy korzystają z indywidualnych zbiorników bezodpływowych (szamb) lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Główne zagrożenia środowiskowe wynikające z tego systemu to:

- nieszczelność starych zbiorników i migracja nieczystości do gruntu,
- nieprawidłowe opróżnianie szamb i brak regularnego wywozu nieczystości,
- ryzyko przelewów ścieków w sytuacjach awaryjnych,
- lokalne obciążenie wód podziemnych w obszarach o wysokiej przepuszczalności gleb.

Rozwój systemu kanalizacyjnego ma kluczowe znaczenie dla ochrony jakości wód powierzchniowych i podziemnych, a także dla poprawy bezpieczeństwa ekologicznego w dolinie Prośny.

4.5. Zanieczyszczenie powietrza

Na jakość powietrza w gminie Blizanów oddziałują zarówno lokalne źródła emisji, jak i napływ zanieczyszczeń z terenów sąsiednich oraz procesy chemiczne zachodzące w atmosferze. Do głównych czynników pogarszających stan powietrza należą:

- niska emisja pochodząca z indywidualnych systemów grzewczych, której poziom zależy od rodzaju stosowanego paliwa i sprawności urządzeń – spalanie paliw stałych w domowych piecach stanowi podstawowe źródło zanieczyszczeń,
- emisja komunikacyjna, związana z ruchem drogowym i obejmująca zarówno pyły, jak i gazy,
- emisja niezorganizowana, wynikająca m.in. z unoszenia pyłu z dróg gruntowych, placów składowych czy nieużytków,
- emisja związana z rolnictwem, powstająca przy pracach polowych z wykorzystaniem maszyn oraz w uprawach szklarniowych.

Na terenie gminy nie ma dużych zakładów przemysłowych, dlatego główne obciążenia środowiska wynikają z ogrzewania budynków przez mieszkańców oraz transportu drogowego. Największy wpływ na zanieczyszczenia komunikacyjne ma ruch pojazdów na

drogach krajowych nr 11 i 25 oraz na drogach wojewódzkich, a dodatkowym źródłem pyłu są lokalne drogi nieutwardzone.

W gminie Blizanów nie funkcjonuje lokalny monitoring jakości powietrza – oceny prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na poziomie województwa. Gmina należy do strefy wielkopolskiej, dla której wykazano:

- klasę A dla stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, ołowiu, benzeny, arsenu, kadmu i niklu,
- klasę C dla pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu – oznacza to przekroczenia dopuszczalnych norm, szczególnie w sezonie grzewczym,
- klasę A dla ozonu (zarówno pod kątem ochrony zdrowia, jak i roślin).

Przyznanie klas C dla pyłów i benzo(a)pirenu wymaga wdrożenia działań naprawczych, głównie w zakresie ograniczania niskiej emisji. W tym celu Sejmik Województwa Wielkopolskiego przyjął programy ochrony powietrza obejmujące także gminę Blizanów.

Na jej terenie nie ma sieci ciepłowniczej – ogrzewanie opiera się przede wszystkim na indywidualnych źródłach ciepła. Coraz większe znaczenie zyskują jednak odnawialne źródła energii, takie jak instalacje fotowoltaiczne czy kolektory słoneczne montowane zarówno na budynkach mieszkalnych, jak i obiektach publicznych.

Mimo typowych dla obszarów wiejskich problemów, takich jak niska emisja czy zapylenie z dróg gruntowych, stan powietrza w gminie Blizanów można określić jako ogólnie dobry, choć zimą obserwuje się wyraźny wzrost stężeń pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu.

4.6. Zagrożenie klimatu akustycznego

Na terenie Gminy Blizanów nie występują duże zakłady przemysłowe, które mogłyby powodować znaczące i trwałe uciążliwości akustyczne. Hałas komunalny, wynikający z codziennej aktywności mieszkańców, ma charakter punktowy i nie stanowi poważnego problemu w skali całej gminy.

Najistotniejszym źródłem hałasu jest ruch drogowy. Największe obciążenia akustyczne występują wzdłuż dróg wojewódzkich przebiegających przez gminę, gdzie ruch jest bardziej intensywny, a udział pojazdów ciężarowych większy. W przypadku dróg powiatowych i gminnych poziom hałasu jest wyraźnie niższy, choć w zabudowie położonej bezpośrednio przy tych trasach mogą występować okresowe przekroczenia dopuszczalnych norm, szczególnie w godzinach szczytu.

Brak linii kolejowych i dróg krajowych na obszarze gminy ogranicza skalę oddziaływania akustycznego w porównaniu z jednostkami leżącymi przy głównych korytarzach transportowych. Dzięki temu klimat akustyczny gminy Blizanów można określić jako generalnie korzystny, z lokalnymi uciążliwościami związanymi głównie z ruchem na drogach wojewódzkich oraz działalnością gospodarczą, taką jak rolnictwo, transport produktów rolnych czy prace budowlane.

4.7. Promieniowanie elektromagnetyczne

Na terenie Gminy Blizanów główne źródła promieniowania elektromagnetycznego to:

- linie elektroenergetyczne wysokiego i średniego napięcia (m.in. fragmenty sieci 110 kV, linie 15 kV oraz 0,4 kV),
- stacje transformatorowe SN/nn,

- stacje bazowe telefonii komórkowej rozmieszczone w poszczególnych miejscowościach,
- lokalne urządzenia nadawcze i radiowe wykorzystywane w celach służbowych (np. przez policję czy straż pożarną).

Największe natężenie pól elektromagnetycznych występuje bezpośrednio pod liniami wysokiego napięcia, szczególnie w centralnych częściach przęseł. Intensywność pola szybko maleje wraz ze wzrostem odległości od przewodów. W pasach technologicznych obowiązują ograniczenia w zabudowie – nie wolno tam lokalizować obiektów mieszkalnych ani przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Oddziaływanie pól wokół linii średniego i niskiego napięcia uznaje się za nieistotne z punktu widzenia środowiska i zdrowia mieszkańców. W przypadku stacji bazowych telefonii komórkowej, dzięki montażowi anten na wysokich masztach, promieniowanie kierowane jest głównie ponad tereny dostępne dla ludności.

Na podstawie dostępnych danych można stwierdzić, że źródła promieniowania elektromagnetycznego na obszarze Gminy Blizanów nie stanowią zagrożenia ani dla środowiska, ani dla zdrowia mieszkańców.

4.8. Poważne awarie

Na obszarze Gminy Blizanów nie występują zakłady ani instalacje stwarzające szczególne ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych w rozumieniu przepisów odrębnych. Gmina nie jest objęta zasięgiem zakładów ZZR (zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej) ani ZDR (zakłady o dużym ryzyku), zgodnie z rejestrem prowadzonym przez Państwową Straż Pożarną i Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska.

Potencjalne zagrożenia na obszarze Gminy Blizanów wynikają głównie z transportu drogowego materiałów niebezpiecznych oraz z obecności sieci przesyłowych gazu i paliw. Drogami wojewódzkimi i powiatowymi przewożone są przede wszystkim paliwa ropopochodne, gaz płynny oraz inne substancje chemiczne wykorzystywane w przemyśle.

Przez teren gminy przebiega rurociąg paliwowy Płock – Ostrów Wielkopolski – Wrocław, będący elementem krajowej infrastruktury przesyłowej. W jego otoczeniu obowiązują strefy bezpieczeństwa, w których zabroniona jest zabudowa, lokalizacja magazynów czy prowadzenie zalesień. Ma to na celu ograniczenie ryzyka związanego z ewentualnym wyciekami lub awarią rurociągu.

Dodatkowo w granicach gminy przebiega sieć gazociągów wysokiego ciśnienia eksploatowanych przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., w tym:

- gazociąg DN 700 Gustorzyn – Odolanów (rok budowy 2014, MOP > 1,6 MPa),
- gazociąg DN 500 Odolanów – Adamów (rok budowy 1977, MOP > 2,5 MPa),
- gazociąg DN 400 Garki – Odolanów – Adamów (rok budowy 1971, MOP > 2,5 MPa).

Wzdłuż tych gazociągów wyznaczone są strefy kontrolowane, w których ogranicza się możliwość zabudowy i prowadzenia działań mogących zagrażać bezpieczeństwu sieci przesyłowej.

4.9. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne zebrane z terenu Gminy Blizanów przez koncesjonowanych przewoźników trafiają do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Orli Staw”, Orli Staw 2, 62-834 Ceków. Na terenie Gminy Blizanów funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Zagorzynie.

4.10. Zagrożenia powodziowe

Na terenie Gminy Blizanów zagrożenie powodziowe związane jest przede wszystkim z obecnością rzeki Prosny oraz mniejszych cieków wodnych i rowów melioracyjnych. Dolina Prosny stanowi główny obszar o podwyższonym ryzyku występowania powodzi w południowej części gminy.

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego (MZP) opracowanymi przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, tereny przyległe do koryta Prosny znajdują się w zasięgu stref zalewowych dla powodzi o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia:

- Q10% powódź o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na 10 lat,
- Q1% powódź o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na 100 lat,
- Q0,2% powódź o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na 500 lat.

Najbardziej narażone są fragmenty terenów w południowej i centralnej części gminy, gdzie dolina Prosny osiąga znaczną szerokość. W wielu miejscach strefa potencjalnego zalewu przekracza 0,5 km. Tereny te wykorzystywane są obecnie głównie rolniczo i w zdecydowanej większości pozostają wolne od zabudowy.

Czynniki ryzyka:

- zabudowa w strefach dolinnych – zabudowa siedliskowa, szczególnie w rejonach przylegających do doliny, lokalnie zwiększa ryzyko strat powodziowych;
- stan urządzeń melioracyjnych – rowy i kanały melioracyjne w części obszarów wymagają systematycznej konserwacji, aby skutecznie odprowadzać nadmiar wód opadowych.

Działania ochronne i planistyczne:

- gmina objęta jest Planem Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla dorzecza Odry zawierającym w treści Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty, w którym dolina Prosny została wskazana jako obszar wymagający utrzymania zdolności retencyjnej i ograniczania zabudowy na terenach zalewowych;
- na obszarach zagrożonych powodzią obowiązują przepisy prawa wodnego dotyczące zakazów i ograniczeń lokalizowania nowych obiektów budowlanych;
- system ochrony przeciwpowodziowej oparty jest na naturalnych terenach zalewowych, istniejącej sieci rowów i kanałów oraz monitoringu stanów wód przez Wody Polskie.

4.11. Zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych

Na terenie Gminy Blizanów nie występują udokumentowane zagrożenia procesami osuwania się mas ziemnych. Osuwiska nieaktywne (lub nieaktywne fragmenty osuwisk) obejmują tereny objęte ruchami koluwiów przed ponad 50 laty. Nie oznacza to, że obszary te są całkowicie bezpieczne – nadal mogą podlegać przemieszczeniom, a fragmenty osuwisk położone powyżej lub poniżej stref aktywnych czy okresowo aktywnych nie powinny być traktowane jako zupełnie zamarte.

Zaleca się ograniczenie zabudowy na terenach osuwisk nieaktywnych, szczególnie w przypadku obiektów ciężkich i wielkokubaturowych. Inwestycje innego typu mogą być realizowane jedynie po wcześniejszym sporządzeniu dokumentacji geologiczno-inżynierskiej, w której zostaną określone warunki podłoża i ewentualne ryzyko ponownego uaktywnienia ruchów koluwiów.

Na obszarach potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi dopuszczenie zabudowy jest możliwe wyłącznie po przeprowadzeniu szczegółowych badań geotechnicznych, a w razie potrzeby również geologiczno-inżynierskich. Rozpoznanie to powinno zakończyć się opracowaniem dokumentacji wraz z wnioskami – o rezygnacji z inwestycji bądź dopuszczeniu jej pod warunkiem spełnienia określonych zaleceń. Kluczowe jest właściwe zaklasyfikowanie takich terenów do odpowiedniej kategorii badań, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r., poz. 463).

Zasadniczo tereny narażone na osuwiska powinny być użytkowane w sposób ekstensywny. Należy również pamiętać, że zjawiska osuwiskowe mogą wystąpić w rejonach eksploatacyjnych, szczególnie przy niewłaściwie prowadzonej działalności wydobywczej.

4.12. Zagrożenia pogodowe

Obszar Gminy Blizanów, podobnie jak cała Nizina Południowowielkopolska, znajduje się pod wpływem zjawisk charakterystycznych dla klimatu umiarkowanego przejściowego. Czynniki pogodowe mogą okresowo powodować szkody w środowisku naturalnym, rolnictwie oraz infrastrukturze technicznej i mieszkaniowej.

Najczęstsze zagrożenia meteorologiczne:

- silne wiatry i lokalne trąby powietrzne – pojawiające się podczas burz, mogące uszkadzać dachy, linie energetyczne, drzewa oraz uprawy,
- opady nawałne i podtopienia – szczególnie groźne w dolinie Prosny i na obszarach o słabej przepuszczalności gleb, gdzie występują tereny zalewowe i starorzecza,
- gradobicia – występujące latem, powodujące znaczne straty w uprawach polowych i sadowniczych,
- fale upałów i susze – coraz częstsze, prowadzące do obniżenia plonów, spadku wilgotności gleb i ograniczenia zasobów wodnych,
- przymrozki wiosenne i jesienne – szczególnie groźne dla sadów i upraw ziemniaka, generujące straty gospodarcze,
- zmiany klimatyczne – prognozowany wzrost częstotliwości ekstremalnych zjawisk pogodowych (susze, nawałne deszcze, upały) może w przyszłości zwiększyć obciążenia dla rolnictwa, gospodarki wodnej oraz ochrony przeciwpowodziowej.

Wysoką wrażliwość gminy na skutki niekorzystnych zjawisk pogodowych determinuje obecność doliny Prosny oraz intensywne użytkowanie rolnicze, szczególnie narażone na zarówno niedobory wody, jak i gwałtowne zjawiska atmosferyczne.

4.13. Zagrożenia dla roślinności

Stan oraz bogactwo gatunkowe szaty roślinnej w gminie Blizanów kształtowane są głównie przez sposób użytkowania gruntów, intensywność działalności rolniczej oraz lokalne warunki siedliskowe – szczególnie istotne w dolinie Prosny i na terenach objętych ochroną krajobrazową.

Najważniejsze zagrożenia dla różnorodności roślinnej to:

- intensywna gospodarka rolna – przewaga upraw monokulturowych, odchodzenie od tradycyjnych form użytkowania ziemi, a także nadmierne stosowanie nawozów i pestycydów prowadzą do spadku liczby gatunków oraz zanikania roślinności segetalnej i ruderalnej w krajobrazie rolniczym;

- osuszanie i prace melioracyjne – powodują degradację siedlisk wilgotnych, w tym łąk w dolinie Prosny i w obniżeniach terenowych, co ogranicza rozwój zbiorowisk łąkowych i bagiennych;
- zanik i rozdrobnienie zadrzewień śródpolnych – usuwanie miedz, zarośli i alei zmniejsza odporność krajobrazu na erozję wodną i wietrzną oraz osłabia funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych;
- rozwój zabudowy – rozproszone osiedla, zagrody oraz inwestycje gospodarcze mogą prowadzić do stopniowej utraty cennych fragmentów roślinności, szczególnie w rejonach dolinnych i na krawędziach wysoczyzn;
- niekorzystne zjawiska pogodowe – coraz częstsze susze, wysokie temperatury i gradobicia powodują straty w rolnictwie, osłabiają roślinność naturalną oraz zwiększają jej podatność na choroby i inwazje obcych gatunków;
- gatunki inwazyjne.

Dla zachowania bioróżnorodności konieczne jest podejmowanie działań ochronnych i odtworzeniowych, takich jak utrzymywanie trwałych użytków zielonych, przywracanie i pielęgnacja zadrzewień śródpolnych oraz ograniczanie ekspansji gatunków inwazyjnych w cennych siedliskach przyrodniczych.

4.14. Zagrożenia dla fauny

Fauna gminy Blizanów jest silnie związana z krajobrazem rolniczym, zadrzewieniami śródpolnymi oraz doliną Prosny, która pełni funkcję ważnego korytarza ekologicznego i ostoi wielu gatunków związanych z siedliskami nadrzecznymi i wilgotnymi. Różnorodność gatunkowa tego obszaru podlega jednak presji licznych czynników prowadzących do spadku populacji oraz fragmentacji siedlisk.

Główne czynniki zagrożeń:

- intensyfikacja rolnictwa – upraszczanie struktury krajobrazu (monokultury, likwidacja miedz, zadrzewień i oczek wodnych) powoduje zanik siedlisk lęgowych ptaków polnych (np. skowronka, kuropatwy) oraz drobnych ssaków,
- osuszanie terenów podmokłych – ogranicza przestrzeń życiową płazów, ptaków wodno-błotnych oraz wielu gatunków bezkręgowców,
- fragmentacja korytarzy ekologicznych – rozproszona zabudowa, sieć dróg i ogrodzenia stanowią bariery dla migracji zwierząt, szczególnie płazów i drobnych ssaków,
- kolizje drogowe – lokalny ruch samochodowy zwiększa śmiertelność zwierząt, w tym jeży, płazów i zwierzyny drobnej,
- presja inwestycyjna – rozwój zabudowy w pobliżu terenów cennych przyrodniczo może prowadzić do utraty miejsc lęgowych i żerowisk,
- gatunki inwazyjne i drapieżniki – wzrost populacji lisów oraz ekspansja norki amerykańskiej dodatkowo osłabiają lokalne populacje gatunków rodzimych, szczególnie ptaków wodno-błotnych.

4.15. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu

Brak uchwalenia planu ogólnego Gminy Blizanów skutkowałby utrzymaniem dotychczasowego sposobu zagospodarowania przestrzennego, przy równoczesnym funkcjonowaniu obowiązujących planów miejscowych (o ograniczonym zasięgu) oraz wydanych decyzji administracyjnych. W praktyce oznaczałoby to brak skutecznego,

całościowego narzędzia polityki przestrzennej, które umożliwiłoby integrowanie działań w zakresie rozwoju przestrzennego i ochrony środowiska.

W wariancie braku planu prognozuje się narastanie szeregu negatywnych zjawisk środowiskowych i przestrzennych, wynikających z rozproszonej zabudowy, rosnącej presji inwestycyjnej oraz niespójnych zasad gospodarowania przestrzenią.

Potencjalne skutki braku planu ogólnego:

- Brak wyznaczonych stref funkcjonalnych i obszarów uzupełnienia zabudowy – prowadziłby do niekontrolowanej urbanizacji, obejmującej m.in. tereny rolnicze o wysokiej klasie bonitacyjnej, dolinę Prosnę wraz z jej dopływami oraz fragmenty obszarów chronionego krajobrazu. Konsekwencją byłaby trwała fragmentacja przestrzeni i nasilanie się konfliktów pomiędzy funkcją osadniczą, rolniczą i przyrodniczą.
- Presja inwestycyjna na tereny cenne przyrodniczo – brak jednoznacznych regulacji lokalizacyjnych sprzyjałby stopniowej degradacji siedlisk w dolinie Prosnę, na obszarach starorzeczy, mokradł i podmokłości. Prowadziłoby to do osłabienia funkcji retencyjnych doliny oraz przerwania korytarzy ekologicznych.
- Ryzyko samowoli budowlanych i chaotycznego rozwoju – brak planu ograniczałby możliwości kontroli lokalizacji nowych inwestycji, sprzyjając powstawaniu zabudowy na terenach nieprzystosowanych. Mogłoby to skutkować m.in. degradacją obszarów cennych przyrodniczo, wzrostem presji na gleby rolnicze, zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych (np. wskutek braku rozbudowy sieci kanalizacji) oraz dysharmonią krajobrazową.
- Utrata walorów krajobrazu kulturowego – wynikająca z nieuporządkowanej urbanizacji i braku narzędzi kontroli estetyki przestrzeni.
- Problemy z ochroną jakości wód – brak spójnych rozwiązań w zakresie gospodarki ściekowej oraz stref buforowych przy ciekach wodnych zwiększałby ryzyko pogorszenia jakości wód Prosnę, Czarnej Strugi i wód podziemnych GZWP 311. Niekontrolowana urbanizacja i nieprzemyślane melioracje sprzyjałyby eutrofizacji i ograniczeniu zasobów wodnych.
- Brak regulacji parametrów urbanistycznych – w sytuacji braku wskaźników intensywności zabudowy, jej wysokości czy minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej mogłoby dojść do nadmiernej koncentracji budownictwa na terenach wiejskich i podmiejskich, prowadząc do utraty charakteru krajobrazu rolniczego.
- Ograniczona ochrona przed zagrożeniami naturalnymi – brak wyznaczenia stref zagrożenia powodziowego czy obszarów narażonych na skutki zmian klimatycznych ograniczałby zdolności adaptacyjne gminy i zwiększał ryzyko powodzi, podtopień czy susz.
- Ryzyko stagnacji inwestycyjnej po 1 lipca 2026 r. – brak planu uniemożliwi wydawanie decyzji o warunkach zabudowy (WZ) i decyzji lokalizacyjnych dla inwestycji celu publicznego (ICP). Skutkowałoby to brakiem podstaw do uchwalania nowych planów miejscowych i blokadą realizacji zarówno inwestycji prywatnych, jak i przedsięwzięć strategicznych gminy w zakresie infrastruktury.

Podsumowując, brak realizacji planu ogólnego doprowadziłby do utraty kluczowych narzędzi kształtowania przestrzeni, co skutkowałoby nasilaniem się procesów degradacyjnych. Konsekwencje dotyczyłyby zarówno środowiska przyrodniczego (fragmentacja krajobrazu, spadek bioróżnorodności, pogorszenie jakości wód), jak i sfery

społeczno-gospodarczej (chaotyczna zabudowa, samowole budowlane, brak przewidywalności inwestycyjnej, spadek atrakcyjności turystycznej i kulturowej). W dłuższej perspektywie prowadziłoby to do obniżenia jakości życia mieszkańców oraz osłabienia potencjału rozwojowego gminy.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu zmiany planu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Na terenie Gminy Blizanów, zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.), występują następujące formy ochrony prawnej:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Puszcza Pyzdrska” (PLH300060),
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”,
- Pomniki przyrody – pojedyncze drzewa.

Na obszarze gminy nie występują parki narodowe, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne ani zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Kluczowe problemy i wyzwania w zakresie ochrony środowiska:

1. Przekształcenia hydrologiczne – prowadzenie melioracji osuszających, które w dolinach cieków wodnych i obniżeniach może prowadzić do degradacji siedlisk torfowych, murszenia gleb, utraty retencji naturalnej i zaniku cennych zbiorowisk roślinnych.
2. Presja inwestycyjna – intensyfikacja użytkowania terenów w sąsiedztwie głównych dróg wojewódzkich i w strefach zabudowy może prowadzić do zwiększenia zanieczyszczeń wód, gleb i powietrza, a także do wzrostu hałasu.
3. Problemy sozologiczne – wzrastający ruch drogowy oraz rozwój zabudowy liniowej wzdłuż dróg może skutkować pogorszeniem klimatu akustycznego oraz większym narażeniem mieszkańców na uciążliwości komunikacyjne.

Istniejące obszary objęte ochroną prawną oraz dolina Prośny pełnią funkcję kluczowych elementów systemu przyrodniczego. Utrzymanie ich integralności oraz zapewnienie ciągłości korytarzy ekologicznych ma istotne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gminy. Szczególną uwagę należy zwrócić na przeciwdziałanie fragmentacji siedlisk, ochronę siedlisk podmokłych i dolinnych oraz ograniczenie presji inwestycyjnej w strefach o wysokiej wartości przyrodniczej i krajobrazowej.

6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego planu ogólnego oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania planu ogólnego

Cele ochrony środowiska, które należy uwzględniać przy realizacji projektu planu ogólnego Gminy Blizanów, wynikają z międzynarodowych i krajowych zobowiązań prawnych oraz strategicznych dokumentów planistycznych. Ich wdrożenie stanowi podstawę dla zrównoważonego rozwoju gminy, ochrony jej zasobów przyrodniczych i zachowania wysokiej jakości życia mieszkańców.

Cele na poziomie międzynarodowym i wspólnotowym:

- Dyrektywa siedliskowa (92/43/EWG) i dyrektywa ptasia (2009/147/WE) – cele dyrektyw są realizowane poprzez SOOS „Puszcza Pyzdrska” (PLH300060), ochronę doliny Prosny oraz OChK „Dolina rzeki Ciemnej” stanowiących kluczowe korytarze ekologiczne i ostoję gatunków chronionych.
- Ramowa Dyrektywa Wodna (2000/60/WE) – wskazuje na konieczność osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Plan przewiduje ochronę starorzeczy, terenów zalewowych i podmokłości, a także unikanie lokalizacji inwestycji mogących pogarszać stan JCWP i GZWP nr 311.
- Europejska Konwencja Krajobrazowa (Florencja, 2000) – zobowiązuje do zachowania i kształtowania krajobrazów lokalnych, istotnych dla tożsamości społeczności. Uwzględnia się ją poprzez utrzymanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego oraz harmonijne wpisanie nowych inwestycji w istniejące struktury przestrzenne.
- Europejski Zielony Ład i pakiet klimatyczny UE – zakładają działania na rzecz neutralności klimatycznej, poprawy efektywności energetycznej i rozwoju OZE. Plan ogólny wspiera rozwój energetyki odnawialnej, przy równoczesnym wskazaniu ograniczeń lokalizacyjnych dla farm wiatrowych i fotowoltaicznych, aby nie kolidowały z wartościami przyrodniczymi i krajobrazowymi.

Cele na poziomie krajowym i regionalnym:

- Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – stawia cele poprawy jakości powietrza, ochrony zasobów wodnych i glebowych, a także adaptacji do zmian klimatu. Projekt planu sprzyja ich realizacji m.in. poprzez wskazania dotyczące ograniczenia niskiej emisji, ochrony doliny Prosny oraz zwiększania retencji naturalnej.
- Krajowa Strategia Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej 2020–2030 – zobowiązuje do utrzymania i wzmacniania korytarzy ekologicznych, ochrony gatunków i siedlisk. Zostało to uwzględnione poprzez wskazanie szczególnej roli doliny Prosny oraz zadrzewień śródpolnych.
- Prawo ochrony środowiska – wprowadza zasadę prewencji i przezorności. Plan uwzględnia to przez zapisy ograniczające możliwość lokalizacji inwestycji mogących pogarszać stan środowiska, w tym w rejonie ujęć wody i w strefach zalewowych.
- Krajowy plan adaptacji do zmian klimatu (KPA 2021–2030) – wskazuje na konieczność przeciwdziałania skutkom suszy, powodzi i ekstremalnych zjawisk pogodowych. Plan ogólny wspiera adaptację przez ochronę obszarów

retencyjnych i promowanie rozwiązań przyjaznych wodzie (np. mała retencja, powierzchnie biologicznie czynne).

- Program ochrony powietrza dla województwa wielkopolskiego – plan wpisuje się w jego cele poprzez wspieranie wymiany źródeł ciepła i rozwój sieci ciepłowniczych oraz ograniczanie rozproszonej zabudowy, która sprzyja nadmiernym emisjom transportowym.

Kluczowe cele i sposoby ich realizacji w planie ogólnym Gminy Blizanów:

1. Ochrona doliny Prosny i funkcji retencyjnych – poprzez ograniczenie zabudowy w strefach zalewowych, ochronę starorzeczy i obszarów hydrogenicznych.
2. Zapewnienie ciągłości korytarzy ekologicznych – przez utrzymanie zadrzewień śródpolnych, alei i łąk dolinnych jako elementów sieci przyrodniczej.
3. Ochrona jakości wód – w zgodzie z Ramową Dyrektywą Wodną i wymaganiami GZWP nr 311, poprzez unikanie lokalizacji inwestycji mogących powodować zanieczyszczenia i kontrolę gospodarki ściekowej.
4. Adaptacja do zmian klimatu – rozwój zielonej infrastruktury, systemów retencji oraz unikanie inwestycji w obszarach szczególnie narażonych na skutki suszy lub powodzi.
5. Zachowanie walorów krajobrazu i dziedzictwa kulturowego – utrzymanie tradycyjnych panoram rolniczo-leśnych i harmonijne wpisywanie nowych inwestycji.
6. Ograniczenie niskiej emisji i rozwój OZE – wspieranie modernizacji źródeł ciepła, rozwoju fotowoltaiki i energetyki wiatrowej w lokalizacjach neutralnych krajobrazowo i przyrodniczo.

Podsumowując, projekt planu ogólnego Gminy Blizanów jest zgodny z nadrzędnymi kierunkami polityki ochrony środowiska, określanymi na poziomie międzynarodowym, unijnym i krajowym, a ich cele zostały dostosowane do lokalnych uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych. Dokument uwzględnia m.in. założenia Ramowej Dyrektywy Wodnej, dyrektyw siedliskowej i ptasiej, Europejskiej Konwencji Krajobrazowej oraz Europejskiego Zielonego Ładu, przekładając je na wymiar przestrzenno-planistyczny w skali gminnej.

Szczególne znaczenie ma wyznaczenie ram dla ochrony zasobów wodnych (JCWP oraz GZWP nr 311), zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych (dolina Prosny, zadrzewienia śródpolne) oraz utrzymania spójności krajobrazu przyrodniczo-kulturowego. Plan odpowiada również na wyzwania związane ze zmianami klimatycznymi, wskazując na konieczność rozwoju systemów retencyjnych, ochrony gleb oraz przeciwdziałania fragmentacji siedlisk.

W ujęciu strategicznym dokument stanowi narzędzie integrujące lokalną politykę przestrzenną z Polityką Ekologiczną Państwa 2030 oraz krajowym planem adaptacji do zmian klimatu. Wprowadza mechanizmy porządkujące struktury osadnicze, ograniczające presję inwestycyjną i umożliwiające równoważenie celów rozwojowych z wymogami ochrony środowiska. Tym samym projekt planu ogólnego nie tylko spełnia wymogi formalnoprawne, lecz także stanowi instrument wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju na poziomie lokalnym, zapewniając zachowanie kluczowych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.

7. Przewidywane znaczące oddziaływanie ustaleń projektu planu, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych na obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną prawną, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz na integralność tego obszaru, a także na środowisko

7.1. Ocena wpływu proponowanych rozwiązań w projekcie planu na obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną prawną, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz na integralność tego obszaru

W granicach gminy występują dwie istotne formy ochrony przyrody:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Puszcza Pyzdrska” (PLH300060), zajmujący północną część gminy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”, zajmujący niewielki fragment w zachodniej części gminy – właściwie nieznaczący w kontekście znaczących oddziaływań.

Są to obszary pełniące kluczowe funkcje przyrodnicze, krajobrazowe i korytarzowe.

Oddziaływania bezpośrednie i pośrednie:

- Projekt planu, poprzez wyznaczenie stref funkcjonalnych, minimalnych wskaźników powierzchni biologicznie czynnej i ograniczeń w strefach zalewowych, ogranicza ryzyko presji inwestycyjnej na obszary objęte ochroną.
- Poprzez wyznaczenie stref otwartych (SO) w granicach Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „Puszcza Pyzdrska” oraz w jego sąsiedztwie, a także w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”, przyczynia się do zachowania wartości przyrodniczych i krajobrazowych. W ramach ustaleń dla SO przewiduje się zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej oraz ograniczenie przekształceń terenu mogących skutkować fragmentacją siedlisk.
- Pośrednio ustalenia planu (ochrona dolin rzecznych, zadrzewień liniowych i śródpolnych, wskazania dot. retencji) mogą przyczynić się do zachowania bioróżnorodności i poprawy warunków siedliskowych.

Oddziaływania skumulowane i wtórne:

- Plan zapobiega skumulowanej presji zabudowy w dolinie Prozny i w strefach widokowo-ekspozycyjnych, co chroni integralność krajobrazu.
- Możliwe oddziaływania wtórne (fragmentacja siedlisk, rozproszenie zabudowy) mogą wystąpić jedynie w przypadku braku konsekwentnej realizacji ustaleń planu w dokumentach niższego rzędu (plany miejscowe).

Oddziaływania w czasie:

- Krótkoterminowe – ograniczone do procesów budowlanych i inwestycyjnych; mają charakter lokalny i chwilowy.
- Średnioterminowe – utrwalenie zasad ochrony dolin rzecznych i obszarów zalewowych, co wzmocni funkcję retencyjną doliny Prozny.
- Długoterminowe – stabilizacja ładu przestrzennego i zachowanie spójności systemu ekologicznego; plan wspiera ochronę zasobów krajobrazowych i przyrodniczych w perspektywie dekad.

- Oddziaływania stałe – związane z trwałym ograniczeniem presji inwestycyjnej na obszary chronione.

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Blizanów nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary chronione, w tym OChK „Dolina rzeki Ciemnej” i SOOS „Puszcza Pyzdrska”. Przeciwnie, dzięki zapisom ograniczającym presję urbanizacyjną i wspierającym zachowanie funkcji przyrodniczo-krajobrazowych, wpływ planu można ocenić jako neutralny do umiarkowanie pozytywnego.

7.2. Ocena wpływu przewidywanych znaczących oddziaływań ustaleń na poszczególne komponenty środowiska

7.2.1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, świat roślin i zwierząt

Ustalenia projektu planu ogólnego Gminy Blizanów mają istotne znaczenie dla zachowania i wzmacniania różnorodności biologicznej – zarówno w wymiarze lokalnym, jak i regionalnym. Poprzez wyznaczenie stref funkcjonalnych oraz określenie ograniczeń w zakresie lokalizacji nowych obiektów, dokument wspiera ochronę siedlisk, korytarzy ekologicznych i elementów zielonej infrastruktury.

Przewidywane oddziaływania obejmują:

- uwzględnienie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” oraz Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „Puszcza Pyzdrska” jako kluczowych elementów systemu przyrodniczego, co sprzyja zachowaniu ciągłości siedlisk, ochronie gatunków związanych z ekosystemami leśnymi i hydrogenicznymi oraz utrzymaniu funkcji retencyjnej doliny,
- określenie minimalnych wskaźników powierzchni biologicznie czynnej, które ograniczają presję urbanizacyjną i uszczelnienie terenu, a tym samym wspierają zachowanie enklaw roślinności,
- wskazanie konieczności utrzymania i wzmacniania zadrzewień śródpolnych, miedz, alei przydrożnych oraz korytarzy ekologicznych, co przeciwdziała fragmentacji siedlisk i zapewnia możliwości migracji gatunków w krajobrazie rolniczym,
- wprowadzenie regulacji dotyczących zabudowy w strefach dolinnych oraz widokowo-ekspozycyjnych, które chronią naturalne układy roślinności, zbiorowiska łąkowe, łąki i siedliska nadrzeczne,
- potencjalny, punktowy wpływ inwestycji z zakresu OZE (farmy fotowoltaiczne, turbiny wiatrowe), który będzie wymagał szczegółowych ocen oddziaływania na środowisko na etapie realizacyjnym, zwłaszcza w kontekście ochrony ptaków migrujących i nietoperzy.

Charakter oddziaływań:

- bezpośrednie – ograniczenie rozpraszania zabudowy na obszarach przyrodniczo cennych,
- pośrednie – ochrona siedlisk hydrogenicznych (łąki, torfowiska, starorzecza) poprzez minimalizację ingerencji w doliny rzeczne i tereny podmokłe,
- skumulowane – utrzymanie mozaiki krajobrazowej i zdolności retencyjnych doliny Prosny, co wzmacnia powiązania ekologiczne w skali regionu,
- długofalowe i pozytywne – sprzyjające zachowaniu bioróżnorodności, ochronie gatunków rzadkich i chronionych oraz integralności korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym.

Wnioski:

Oddziaływania wynikające z projektu planu ogólnego Gminy Blizanów należy ocenić jako neutralne do wyraźnie pozytywnych w kontekście ochrony różnorodności biologicznej oraz zasobów przyrodniczych. Realizacja zapisów dokumentu w planach miejscowych i praktyce inwestycyjnej przyczyni się do utrzymania ciągłości ekologicznej, ograniczenia fragmentacji siedlisk oraz zwiększenia odporności lokalnych ekosystemów na presję antropogeniczną i zmiany klimatyczne.

7.2.2. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi łącznie z glebą

Przewidywane oddziaływania ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Blizanów na powierzchnię ziemi i gleby należy rozpatrywać w kontekście ochrony zasobów glebowych, które stanowią kluczowy element potencjału produkcyjnego gminy i podstawę lokalnej gospodarki rolniczej.

Przewidywane oddziaływania:

- wyznaczenie stref funkcjonalnych oraz określenie minimalnych wskaźników powierzchni biologicznie czynnej – ograniczy nadmierne uszczelnienie gruntu i pozwoli zachować zdolności infiltracyjno-retencyjne gleb,
- ochrona gleb najwyższych klas bonitacyjnych (II–IIIb) – poprzez zmniejszenie presji zabudowy na tereny o wysokiej wartości rolniczej,
- utrzymanie trwałych użytków zielonych w dolinach Prosny i jej dopływów – zapobiegnie degradacji gleb hydrogenicznych (mady, gleby torfowe i murszowe), które są szczególnie wrażliwe na osuszanie i przekształcenia,
- zapisy dotyczące ochrony doliny Prosny oraz terenów podmokłych – wspierają zachowanie naturalnych procesów glebowych, ograniczają ryzyko erozji wodnej oraz chronią warstwę próchniczą,
- regulacje urbanistyczne dotyczące intensywności zabudowy – pozwalają kontrolować proces uszczelniania powierzchni, chroniąc gleby przed nadmierną antropopresją.

Charakter oddziaływań:

- bezpośrednie – związane z ograniczeniem lokalizacji zabudowy na terenach rolniczo cennych i dolinnych,
- pośrednie – wynikające z utrzymania funkcji rolniczej gruntów i zmniejszenia presji na ich przekształcanie w kierunku zabudowy,
- wtórne – obejmujące redukcję ryzyka erozji wodnej i wietrznej, zwłaszcza na stokach wysoczyzn oraz w rejonach krawędzi dolin,
- skumulowane – wynikające z powiązania ochrony powierzchni ziemi z retencją wodną, utrzymaniem zadrzewień i mozaiki krajobrazowej.

Wnioski:

W ujęciu długoterminowym ustalenia planu ogólnego Gminy Blizanów sprzyjają ochronie jakości i potencjału produkcyjnego gleb, przeciwdziałają ich degradacji oraz ograniczają skutki procesów erozyjnych. Kluczowe znaczenie ma zabezpieczenie gleb wyższych klas bonitacyjnych przed niekontrolowaną urbanizacją oraz zachowanie cennych siedlisk hydrogenicznych w dolinie Prosny. Realizacja przyjętych ustaleń pozwoli utrzymać równowagę pomiędzy funkcjami rolniczymi, przyrodniczymi i osadniczymi gminy.

7.2.3. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Ustalenia projektu planu ogólnego Gminy Blizanów mają kluczowe znaczenie dla kształtowania jakości i ilości zasobów wodnych – zarówno powierzchniowych, jak i

podziemnych. Szczególną rolę odgrywa rzeka Prosna wraz z dopływami oraz obszary podmokłe i starorzecza, które pełnią funkcje retencyjne i filtracyjne. Dodatkowo, obszar gminy znajduje się w zasięgu strategicznego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP 311), co nadaje szczególną rangę działaniom w zakresie ochrony zasobów podziemnych.

Przewidywane oddziaływania:

- wyznaczenie stref funkcjonalnych oraz ograniczeń zabudowy w dolinie Prosny i jej dopływów – zmniejsza ryzyko zanieczyszczeń powierzchniowych, sprzyja zachowaniu funkcji retencyjnych i redukuje presję inwestycyjną na obszary zalewowe,
- określenie minimalnych wskaźników powierzchni biologicznie czynnej – zwiększa zdolność infiltracji wód opadowych i ogranicza szybki spływ powierzchniowy, wspierając zasilanie JCWPd nr 71 i 81,
- ochrona obszarów podmokłych, łąk i starorzeczy – stabilizuje lokalny bilans wodny, wzmacnia procesy samooczyszczania oraz redukuje erozję gleb do cieków wodnych,
- utrzymanie stref ochronnych wokół ujęć wód podziemnych (m.in. w Jastrzębnikach, Rychnowie i Zagorzynie) – minimalizuje ryzyko zanieczyszczeń chemicznych i mikrobiologicznych, w tym azotanowych,
- kontrola rozproszonej zabudowy i ograniczenie presji rolniczej w strefach infiltracyjnych – redukuje dopływ zanieczyszczeń obszarowych (nawozy, pestycydy, ścieki bytowe) do systemów wodnych.

Charakter oddziaływań:

- bezpośrednie – ochrona doliny Prosny, terenów podmokłych i ujęć wód podziemnych przed nadmierną zabudową i zanieczyszczeniami,
- pośrednie – poprawa zdolności infiltracyjnych gleb i wzrost retencji opadowej dzięki zachowaniu powierzchni biologicznie czynnych,
- skumulowane – w perspektywie regionalnej wspierają realizację Ramowej Dyrektywy Wodnej poprzez poprawę lub utrzymanie dobrego stanu JCWP oraz GZWP 311,
- krótkoterminowe – ograniczenie punktowych oddziaływań związanych z realizacją inwestycji,
- długoterminowe – stabilizacja zasobów wodnych, ograniczenie deficytu wód gruntowych, zmniejszenie skutków suszy i ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Wnioski:

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Blizanów będzie oddziaływać neutralnie do wyrażnie pozytywnie na zasoby wodne. Szczególnie istotne znaczenie ma ochrona strategicznego GZWP 311 – jednego z kluczowych zbiorników podziemnych w kraju. Plan przyczynia się do redukcji ryzyka zanieczyszczeń, poprawy retencji oraz adaptacji do zmian klimatycznych poprzez zwiększenie odporności lokalnych systemów hydrologicznych.

7.2.4. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne i klimat

Ustalenia projektu planu ogólnego Gminy Blizanów mają znaczenie przede wszystkim w zakresie kształtowania jakości powietrza atmosferycznego oraz mikroklimatu lokalnego. Gmina o dominującym charakterze rolniczym nie generuje istotnych emisji przemysłowych, natomiast główne źródła oddziaływań stanowią: niska emisja z

indywidualnych systemów grzewczych, transport drogowy oraz emisje związane z rolnictwem (m.in. amoniak, bioaerozole, uciążliwości odorowe).

Przewidywane oddziaływania:

- wyznaczenie stref planistycznych z określonym udziałem powierzchni biologicznie czynnej – zwiększa udział zieleni i ogranicza zjawisko wyspy ciepła w rejonach zwartej zabudowy wiejskiej,
- zachowanie doliny Prosny, terenów podmokłych i łąk – poprawia warunki mikroklimatyczne poprzez retencję i parowanie, stabilizując lokalne temperatury i ograniczając skutki fal upałów,
- utrzymanie zadrzewień śródpolnych, alei i zieleni izolacyjnej – zmniejsza rozprzestrzenianie pyłów i gazów z pól oraz dróg, ogranicza prędkość wiatru i poprawia jakość powietrza,
- pośrednia redukcja niskiej emisji – dzięki ograniczeniu rozproszonej zabudowy i wspieraniu zwartej osadnictwa możliwe jest bardziej efektywne wdrażanie modernizacji źródeł ciepła i OZE,
- potencjalne uciążliwości odorowe – związane z hodowlą zwierząt, biogazowniami i przetwórstwem rolnym; poprzez odpowiednie strefowanie funkcji i wskaźniki urbanistyczne możliwe jest ograniczanie konfliktów pomiędzy zabudową mieszkaniową a produkcyjną.

Charakter oddziaływań:

- bezpośrednie – wynikające z utrzymania przewietrzania doliny Prosny i ograniczenia nadmiernej zabudowy w strefach istotnych dla cyrkulacji powietrza,
- pośrednie – poprzez zwiększenie infiltracji i retencji, co stabilizuje mikroklimat i warunki wilgotnościowe,
- skumulowane – w dłuższej perspektywie przyczyniają się do poprawy jakości powietrza poprzez redukcję emisji pyłów zawieszonych (PM10, PM2.5) i benzo(a)pirenu typowych dla niskiej emisji,
- długoterminowe – wspierają adaptację do zmian klimatu dzięki wzmacnianiu zielonej infrastruktury, redukcji lokalnych wysp ciepła i utrzymaniu naturalnych regulatorów mikroklimatycznych,
- punktowe – potencjalne oddziaływania odorowe w sąsiedztwie obiektów inwentarskich i produkcyjnych, możliwe do ograniczenia przez lokalizację inwestycji i wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej.

Wnioski:

Wpływ ustaleń projektu planu ogólnego na jakość powietrza i klimat w gminie Blizanów należy ocenić jako neutralny do umiarkowanie pozytywnego. Dokument sprzyja ograniczeniu emisji zanieczyszczeń dzięki racjonalnemu kształtowaniu struktury osadniczej, ochronie doliny Prosny oraz utrzymaniu obszarów zielonych i podmokłych. W perspektywie długofalowej plan wspiera poprawę mikroklimatu, adaptację do zmian klimatu i podnoszenie jakości powietrza, przy jednoczesnym minimalizowaniu lokalnych konfliktów przestrzennych wynikających z presji rolniczej i rozwoju energetyki odnawialnej.

7.2.5. Oddziaływanie na klimat akustyczny

Klimat akustyczny Gminy Blizanów można określić jako generalnie korzystny, z lokalnymi uciążliwościami związanymi głównie z ruchem na drogach oraz działalnością

gospodarczą, taką jak rolnictwo, transport produktów rolnych czy prace budowlane. Tereny rolnicze i leśne w granicach gminy sprzyjają zachowaniu stref ciszy.

Przewidywane oddziaływania:

- wyznaczenie stref planistycznych z przeznaczeniem terenów pod funkcje mieszkaniowe, rolnicze i zieleni – sprzyja zachowaniu ładu przestrzennego i ogranicza lokalizację obiektów mogących generować ponadnormatywny hałas w sąsiedztwie terenów chronionych akustycznie,
- utrzymanie buforów zieleni i zadrzewień wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych – pozwala na ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego,
- projektowanie nowych dróg oraz utrzymanie istniejącej klasy dróg wojewódzkich – przez południową część gminy przebiega projektowany odcinek drogi krajowej nr 25, która może być źródłem hałasu na danym obszarze,
- rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej – może prowadzić do zwiększonego natężenia ruchu samochodowego w większych ośrodkach osadniczych, jednak skala tego zjawiska będzie umiarkowana i nie powinna powodować przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu,
- pojedyncze inwestycje OZE (np. farmy PV) – wymagają indywidualnych analiz akustycznych na etapie lokalizacji, jednak przy prawidłowym usytuowaniu nie stanowią zagrożenia dla komfortu akustycznego mieszkańców.

Charakter oddziaływań:

- bezpośrednie – hałas komunikacyjny wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych,
- pośrednie – zachowanie zieleni izolacyjnej i ograniczenie rozpraszania zabudowy sprzyja minimalizowaniu oddziaływań hałasowych,
- krótkoterminowe – związane z realizacją inwestycji budowlanych, mogą występować czasowe wzrosty poziomu hałasu,
- długoterminowe – z powodu projektowanej DK 25 (jedynie w południowej części gminy) może dojść do istotnych zmian w warunkach akustycznych gminy, natomiast dla wskazanego w decyzji środowiskowej przebiegu trasy w planie ogólnym wyznaczono strefę otwartą (SO) z zakazem zabudowy i bez wyznaczania obszarów uzupełnienia zabudowy (OUZ). Rozwiązanie to zapewnia rezerwę terenową niezbędną dla realizacji inwestycji liniowej oraz pozwala uniknąć konfliktów przestrzennych i środowiskowych, głównie w zakresie hałasu.

Wnioski:

Wpływ ustaleń planu ogólnego na klimat akustyczny Gminy Blizanów należy ocenić jako neutralny. Kluczowe znaczenie ma planowana nowa trasa drogi krajowej nr 25, co stwarza ryzyko eskalacji hałasu liniowego.

7.2.6. Oddziaływanie na krajobraz

Krajobraz Gminy Blizanów ukształtowany został przez połączenie naturalnych elementów środowiska z działalnością człowieka, głównie rolniczą. Dominującą rolę w strukturze krajobrazowej odgrywa dolina rzeki Prosnicy, stanowiąca wyraźną oś przestrzenną, przyrodniczą i kulturową gminy. Dolina ta wyróżnia się dużymi wartościami krajobrazowymi – obecnością starorzeczy, łąk, zadrzewień łęgowych i mozaiką pól uprawnych.

Przewidywane oddziaływania:

- wyznaczenie stref planistycznych z ograniczeniami zabudowy w strefach widokowo-ekspozycyjnych doliny Prozny – umożliwi zachowanie czytelności krajobrazu dolinnego oraz utrzymanie jego walorów widokowych,
- utrzymanie pasów zieleni, zadrzewień śródpolnych i miedz w krajobrazie rolniczym – sprzyja zachowaniu mozaikowego charakteru przestrzeni oraz jej funkcji ekologicznych,
- ograniczenie rozpraszania zabudowy – przeciwdziała dysharmonii przestrzennej i powstawaniu chaosu urbanistycznego,
- lokalizacja odnawialnych źródeł energii (np. farm fotowoltaicznych) – wymaga szczegółowych ocen krajobrazowych na etapie planów miejscowych, zwłaszcza w kontekście otwartych panoram dolinnych,
- promowanie zabudowy dostosowanej do uwarunkowań widokowych – zapisy planu zmniejszają ryzyko degradacji osi i punktów widokowych o kluczowym znaczeniu dla percepcji krajobrazu.

Charakter oddziaływań:

- bezpośrednie – wynikające z lokalnych przekształceń krajobrazu w związku z realizacją nowych inwestycji budowlanych i infrastrukturalnych,
- pośrednie – związane z zachowaniem integralności krajobrazu doliny Prozny oraz układów rolniczo-leśnych,
- skumulowane – w skali gminy sprzyjają utrzymaniu wartości krajobrazowych dzięki wyznaczeniu stref ochronnych i stosowaniu wskaźników urbanistycznych,
- długoterminowe – ochrona krajobrazu doliny Prozny wzmacnia potencjał turystyczny i rekreacyjny gminy.

Wnioski:

Wpływ ustaleń projektu planu ogólnego na krajobraz Gminy Blizanów należy ocenić jako neutralny do korzystnego. Dokument umożliwia ochronę i kształtowanie ładu przestrzennego w krajobrazie rolniczo-przyrodniczym, zachowanie walorów widokowych doliny Prozny oraz ograniczenie lokalizacji inwestycji o potencjalnie dysharmonijnym charakterze, w tym wielkopowierzchniowych instalacji OZE w strefach szczególnie ekspozycyjnych.

7.2.7. Oddziaływanie na zabytki i dobra kultury

Gmina Blizanów wyróżnia się znacznym bogactwem dziedzictwa kulturowego, obejmującym zarówno obiekty wpisane do rejestru zabytków, jak i ujęte w gminnej ewidencji zabytków. W wiejskim krajobrazie gminy występują liczne obiekty sakralne (kościoły, kapliczki, cmentarze), a także przykłady dawnej architektury rezydencjonalnej, folwarcznej i ruralistycznej.

Przewidywane oddziaływania:

- wyznaczenie stref planistycznych oraz zasad kształtowania zabudowy – ogranicza presję urbanizacyjną w otoczeniu obiektów wpisanych do rejestru zabytków i chronionych układów przestrzennych,
- ustalenia dotyczące wysokości i intensywności zabudowy – umożliwiają zachowanie odpowiedniej skali przestrzeni w sąsiedztwie obiektów zabytkowych,
- potencjał rewitalizacji i adaptacji obiektów historycznych – plan wspiera włączanie zabytków w życie społeczne i turystyczne, przy zachowaniu ich wartości konserwatorskich,

- ochrona stref widokowo-ekspozycyjnych wokół kluczowych dominant (np. kościołów, kapliczek przydrożnych) – zapewnia zachowanie właściwej percepcji krajobrazu kulturowego,
- zagrożenia potencjalne – mogą wynikać z niewystarczającego uszczegółowienia wytycznych konserwatorskich w planach miejscowych, co niosłoby ryzyko dysharmonijnych przekształceń otoczenia zabytków.

Charakter oddziaływań:

- bezpośrednie – brak negatywnych skutków w zakresie fizycznego niszczenia zabytków; ustalenia planu nie przewidują inwestycji kolidujących z obiektami chronionymi,
- pośrednie – ograniczenie rozproszonej zabudowy i kształtowanie ładu przestrzennego sprzyja zachowaniu integralności historycznych układów przestrzennych i wartości krajobrazowych,
- długoterminowe – realizacja planu sprzyja utrwaleniu, ochronie i promocji dziedzictwa kulturowego.

Wnioski:

Wpływ ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Blizanów na zabytki i dobra kultury należy ocenić jako neutralny do korzystnego. Dokument stanowi narzędzie wspierające ochronę konserwatorską, zachowanie historycznych układów przestrzennych i walorów krajobrazowych, a także tworzy warunki dla ich rewitalizacji i racjonalnego wykorzystania w rozwoju społecznym i turystycznym gminy.

7.2.8. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Zasoby naturalne Gminy Blizanów obejmują w szczególności:

- gleby wysokiej jakości – najlepsze kompleksy pszenne (bardzo dobre i dobre) oraz użytki zielone o istotnym znaczeniu produkcyjnym i przyrodniczym,
- zasoby wodne: powierzchniowe (rzeka Proсна wraz ze starorzeczami i ciekami bocznymi) oraz podziemne (Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 311 „Zbiornik rzeki Proсны”),
- lokalne surowce mineralne – głównie piaski i żwiry, o ograniczonym potencjale eksploatacyjnym.

Przewidywane oddziaływania:

- ochrona gruntów rolnych najwyższych klas bonitacyjnych – poprzez wyznaczenie stref produkcji rolnej i ograniczenie rozpraszania zabudowy, co sprzyja zachowaniu potencjału rolniczego,
- zachowanie doliny Proсны i terenów podmokłych – wspiera retencję powierzchniową i ochronę zasobów wodnych, a także stabilizuje wilgotność gleb,
- ustalenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej – zwiększa infiltrację wód opadowych, chroni zasoby wodne i ogranicza skutki suszy,
- kontrola urbanizacji i uszczelnienia powierzchni – zmniejsza presję na gleby i wody, ograniczając ryzyko degradacji gleb hydrogenicznych.

Charakter oddziaływań:

- bezpośrednie – wynikające z ochrony struktury użytkowania gruntów i kontroli zabudowy, które sprzyjają zachowaniu zasobów glebowych i wodnych,
- pośrednie – poprzez prowadzenie spójnej polityki przestrzennej, ograniczającej niekontrolowane przekształcenia gruntów ornych i terenów retencyjnych,

- długoterminowe – związane z utrzymaniem stabilności zasobów glebowych i wodnych, co ma szczególne znaczenie wobec presji rolniczej i zmian klimatycznych.

Wnioski:

Oddziaływanie ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Blizanów na zasoby naturalne należy ocenić jako neutralne do korzystnych. Plan wzmacnia ochronę gleb i wód poprzez wyznaczenie stref produkcji rolnej, zachowanie doliny Prosny i terenów podmokłych oraz ograniczanie niekontrolowanej urbanizacji. Realizacja tych ustaleń wspiera zasadę zrównoważonego rozwoju i racjonalnego gospodarowania zasobami, a w dłuższej perspektywie zwiększa odporność systemu przyrodniczo-gospodarczego gminy.

7.2.9. Ocena zagrożeń dla zdrowia ludzi i dobra materialne

Ustalenia projektu planu ogólnego Gminy Blizanów mają znaczący wpływ na bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców, ochronę zdrowia publicznego oraz zabezpieczenie dóbr materialnych – w tym zabudowy mieszkaniowej, obiektów użyteczności publicznej i infrastruktury technicznej.

Przewidywane oddziaływania:

- wyznaczenie stref planistycznych i obszarów ograniczonej zabudowy (szczególnie w dolinie Prosny i jej starorzeczy) – zmniejsza ryzyko lokalizacji obiektów w strefach zagrożonych powodzią i podtopieniami, co zwiększa bezpieczeństwo mieszkańców i ochronę mienia,
- utrzymanie wskaźników urbanistycznych (m.in. minimalnej powierzchni biologicznie czynnej, ograniczeń intensywności zabudowy) – poprawia warunki mikroklimatyczne i przewietrzanie,
- ochrona stref ujęć wód podziemnych – ogranicza ryzyko skażenia zasobów wodnych, zapewniając bezpieczeństwo sanitarne i wysoką jakość wody pitnej,
- zachowanie korytarzy ekologicznych i terenów zielonych – sprzyja redukcji pyłów i gazów w powietrzu, co pozytywnie wpływa na zdrowie mieszkańców, szczególnie w zakresie chorób układu oddechowego,
- ograniczenie rozpraszania zabudowy – ułatwia dostęp do infrastruktury technicznej, dróg publicznych i służb ratowniczych, co podnosi poziom bezpieczeństwa,
- kontrola lokalizacji inwestycji mogących powodować uciążliwości (np. ferm hodowlanych, instalacji OZE) – zmniejsza ryzyko konfliktów środowiskowych i oddziaływań odorowych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej.

Charakter oddziaływań:

- bezpośrednie – związane z redukcją ryzyka strat materialnych i zagrożeń zdrowotnych wynikających z ekstremalnych zjawisk (np. powodzi, silnych wiatrów),
- pośrednie – poprzez poprawę jakości powietrza i mikroklimatu dzięki utrzymaniu terenów zielonych i powierzchni biologicznie czynnych,
- długoterminowe – podnoszące jakość życia i zdrowia mieszkańców dzięki stabilnemu i racjonalnemu układowi funkcjonalno-przestrzennemu oraz ograniczeniu degradacji środowiska.

Wnioski:

Oddziaływanie ustaleń planu ogólnego na zdrowie ludzi i dobra materialne należy ocenić jako neutralne do pozytywnych. Dokument sprzyja redukcji zagrożeń naturalnych,

wzmacnia bezpieczeństwo sanitarne oraz poprawia warunki życia mieszkańców. Stanowi to istotny element kształtowania bezpieczeństwa ekologicznego i ładu przestrzennego w gminie, jednocześnie chroniąc zasoby materialne przed skutkami niekontrolowanej urbanizacji i ekstremalnych zjawisk pogodowych.

7.2.10. Pozostałe zagrożenia dla środowiska wynikające z ustaleń projektu planu

Projekt planu ogólnego Gminy Blizanów przewiduje rozwój stref aktywności gospodarczej i przemysłowej, zlokalizowanych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Rozwiązanie to sprzyja łaadowi przestrzennemu i efektywności transportowej, jednak jako dokument ramowy plan nie określa szczegółowego profilu działalności gospodarczej, co wiąże się z potencjalnymi zagrożeniami środowiskowymi.

Potencjalne zagrożenia:

1. Nieokreślony charakter inwestycji przemysłowych
 - brak szczegółowych ograniczeń dotyczących rodzaju działalności oznacza możliwość lokalizacji zarówno obiektów o niskiej uciążliwości (np. centra logistyczne), jak i zakładów o znacznym oddziaływaniu na środowisko (np. przetwórnictwo rolno-spożywcze, instalacje chemiczne, zakłady przetwarzania odpadów),
 - inwestycje generujące wysoki poziom hałasu, odorów, pyłów czy ścieków technologicznych mogą prowadzić do kumulacji negatywnych oddziaływań w przypadku braku odpowiednich stref buforowych.
2. Biogazownie i instalacje OZE
 - lokalizacja biogazowni może wiązać się z emisją odorów, wzmożonym ruchem transportowym (dowóz substratów, wywóz pofermentu) oraz ryzykiem zanieczyszczenia wód gruntowych przy niewłaściwym magazynowaniu,
 - farmy fotowoltaiczne, choć mniej uciążliwe, w przypadku dużych, zwartych instalacji mogą negatywnie wpływać na krajobraz otwarty i lokalny mikroklimat.
3. Nadmierne obciążenie układu komunikacyjnego
 - intensyfikacja działalności gospodarczej zwiększy natężenie transportu ciężkiego, co może prowadzić do pogorszenia klimatu akustycznego, jakości powietrza, stanu dróg lokalnych oraz wzrostu ryzyka wypadkowego w rejonach wiejskich.
4. Presja inwestycyjna na sąsiednie tereny
 - brak zieleni izolacyjnej i niewłaściwe rozmieszczenie stref planistycznych może skutkować konfliktami pomiędzy funkcją gospodarczą a mieszkaniową oraz presją na grunty rolnicze.

Mechanizmy ograniczania zagrożeń:

- stosowanie wskaźników urbanistycznych (intensywność, wysokość zabudowy, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej),
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wokół stref przemysłowych, ograniczających uciążliwości akustyczne i odorowe,
- przeprowadzanie indywidualnych ocen oddziaływania na środowisko na etapie decyzji administracyjnych,

- kontrola lokalizacji biogazowni i farm fotowoltaicznych z uwzględnieniem kryteriów środowiskowych (retencja, wody podziemne, bioróżnorodność) oraz społecznych (dystans od zabudowy mieszkaniowej).

Wnioski:

Potencjalne zagrożenia środowiskowe wynikające z realizacji ustaleń planu ogólnego Gminy Blizanów należy uznać za istotne, lecz możliwe do skutecznego ograniczenia pod warunkiem:

- wdrożenia szczegółowych regulacji w planach miejscowych,
- konsekwentnego stosowania procedur oceny oddziaływania na środowisko (OOS),
- wyznaczania stref buforowych i zieleni izolacyjnej wokół inwestycji potencjalnie uciążliwych.

Brak doprecyzowania rodzaju działalności gospodarczej w strefach aktywności niesie ryzyko lokalizacji przedsięwzięć o ponadprzeciętnym wpływie na środowisko i mieszkańców (np. biogazownie, ферmy, zakłady przetwórcze). Dlatego kluczowe znaczenie będzie miał etap wdrażania planu poprzez dokumenty niższego rzędu i decyzje administracyjne, które powinny każdorazowo weryfikować zgodność nowych inwestycji z zasadą zrównoważonego rozwoju.

7.3. Podsumowanie prognozowanych oddziaływań

Przeprowadzona analiza skutków realizacji projektu planu ogólnego Gminy Blizanów wskazuje, że wdrożenie przyjętych ustaleń – pod warunkiem ich konsekwentnej implementacji w dokumentach planistycznych niższego rzędu oraz decyzjach administracyjnych – nie stwarza ryzyka wystąpienia znaczących, negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze ani na zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców. Plan porządkuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy poprzez wyznaczenie stref planistycznych, uwzględniających uwarunkowania środowiskowe, krajobrazowe i kulturowe. Takie rozwiązanie harmonizuje procesy urbanizacyjne z wymogami ochrony przyrody i krajobrazu, jednocześnie ograniczając ryzyko konfliktów przestrzennych. Racjonalne rozmieszczenie stref zabudowy mieszkaniowej, gospodarczej, rolniczej oraz rekreacyjno-przyrodniczej sprzyja optymalnemu wykorzystaniu przestrzeni oraz redukuje presję inwestycyjną na obszary szczególnie wrażliwe – m.in. dolinę Proсны, tereny hydrogeniczne i fragmenty krajobrazu o wysokich walorach widokowych.

Istotnym narzędziem ochrony środowiska są przyjęte wskaźniki urbanistyczne, obejmujące m.in. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej oraz parametry intensywności i wysokości zabudowy. Regulacje te chronią gleby i wody, ograniczają nadmierne uszczelnianie powierzchni, wspierają procesy infiltracyjne oraz wzmacniają lokalną retencję. W wymiarze klimatycznym i hydrologicznym sprzyjają adaptacji układu przestrzennego gminy do skutków zmian klimatycznych, w tym susz, podtopień i ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Za potencjalnie problematyczne należy uznać strefy aktywności gospodarczej i przemysłowej, których profil działalności nie został jednoznacznie określony. W przypadku lokalizacji przedsięwzięć o znacznym oddziaływaniu (emisje hałasu, odorów, pyłów czy ścieków technologicznych) mogą wystąpić ryzyka środowiskowe o charakterze punktowym. Jednak dzięki planowanemu ich usytuowaniu wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych oraz zastosowaniu mechanizmów kontrolnych (wskaźniki urbanistyczne, zielone pasy izolacyjne, procedury środowiskowe), zagrożenia te można

skutecznie minimalizować. Szczegółowa ocena oddziaływań powinna być prowadzona na etapie sporządzania planów miejscowych oraz w ramach postępowań środowiskowych.

Na terenie gminy występuje obszar Natura 2000, którego integralność mogłaby być zagrożona. W projekcie planu został on objęty granicami stref otwartych (SO), gdzie obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowy. Dodatkowe zapisy planistyczne w profilach funkcjonalnych stref pozwalają wzmocnić ochronę tego obszaru, m.in. poprzez ograniczenie możliwości realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz wspieranie działań sprzyjających zachowaniu ciągłości procesów przyrodniczych. Równocześnie utrzymanie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” stanowi dodatkową gwarancję ochrony kluczowych zasobów przyrodniczo-krajobrazowych, pełniących rolę korytarzy ekologicznych i obszarów retencji.

Projekt planu ogólnego Gminy Blizanów tworzy solidne podstawy dla zrównoważonego rozwoju przestrzennego. Integruje potrzeby rozwoju społeczno-gospodarczego z ochroną zasobów środowiskowych, krajobrazowych i kulturowych. Jego realizacja przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa ekologicznego, poprawy jakości życia mieszkańców oraz utrzymania równowagi między działalnością człowieka a potencjałem przyrodniczo-krajobrazowym gminy. Tym samym dokument pozostaje zgodny z zasadami polityki zrównoważonego rozwoju oraz strategicznymi celami ochrony środowiska na szczeblu krajowym i wspólnotowym.

8. Ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych zawartych w projekcie planu ogólnego gminy

Rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne zawarte w projekcie planu ogólnego Gminy Blizanów wykazują wysoki stopień zgodności z obowiązującymi regulacjami prawnymi, w szczególności z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a także z zasadami polityki zrównoważonego rozwoju. Przyjęty układ przestrzenny został oparty na rzetelnej analizie uwarunkowań środowiskowych, społeczno-gospodarczych i kulturowych, stanowiąc odpowiedź na potrzeby rozwojowe przy jednoczesnym poszanowaniu wartości przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego.

Fundamentem koncepcji jest przejrzysty podział gminy na strefy planistyczne, które w sposób uporządkowany wyznaczają ramy rozwoju przestrzennego. Rozwiązanie to przeciwdziała rozproszonej zabudowie, zapewnia jasność zasad inwestycyjnych i sprzyja kształtowaniu ładu przestrzennego w skali całej jednostki samorządowej.

Wyodrębnione strefy funkcjonalne obejmują m.in.:

- strefy wielofunkcyjne z dominującą zabudową mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową – wspierające zachowanie charakteru osadnictwa wiejskiego i miejskiego,
- strefy produkcji rolniczej – zlokalizowane na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych, co pozwala chronić potencjał rolniczy i ograniczać presję urbanizacyjną,
- strefy usługowe i gospodarcze – planowane wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, co minimalizuje ryzyko konfliktów z zabudową mieszkaniową i terenami cennymi przyrodniczo oraz umożliwia racjonalne wykorzystanie infrastruktury,

- strefy zieleni, rekreacji i obszarów otwartych – stanowiące integralny element systemu przyrodniczego gminy, pełniące funkcje korytarzy ekologicznych, obszarów retencyjnych i buforów krajobrazowych.

Istotną rolę pełnią wskaźniki urbanistyczne (minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalna intensywność i wysokość zabudowy), które zapewniają zachowanie ładu przestrzennego, ograniczają ryzyko nadmiernego zagęszczenia zabudowy i wspierają ochronę środowiska. Z kolei profile dodatkowe umożliwiają elastyczne dostosowanie funkcji do lokalnych potrzeb, przy zachowaniu spójności z uwarunkowaniami przyrodniczymi i krajobrazowymi.

W odniesieniu do stref gospodarczych warto zaznaczyć, że ich lokalizacja została zaplanowana w sposób redukujący potencjalne uciążliwości akustyczne i emisyjne wobec zabudowy mieszkaniowej. Uzupełniające rozwiązania w postaci stref buforowych i zieleni izolacyjnej dodatkowo wzmacniają ochronę przed konfliktami przestrzennymi i wspierają zachowanie walorów krajobrazowych.

Projekt planu ogólnego Gminy Blizanów tworzy spójny, racjonalny i zrównoważony model zagospodarowania przestrzeni. Rozwiązania przyjęte w dokumencie wspierają rozwój społeczno-gospodarczy gminy przy jednoczesnym zachowaniu równowagi ekologicznej i wysokiej jakości życia mieszkańców. Warunkiem skuteczności ustaleń pozostaje ich konsekwentne wdrażanie w planach miejscowych i procedurach inwestycyjnych, co zapewni minimalizację zagrożeń środowiskowych i utrzymanie harmonii krajobrazowej w długiej perspektywie.

8.1. Ocena zgodności ustaleń projektu z warunkami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym

Projekt planu ogólnego Gminy Blizanów został opracowany w ścisłej korelacji z ustaleniami opracowania ekofizjograficznego, które stanowi podstawowy dokument diagnostyczny w zakresie oceny walorów, ograniczeń i zagrożeń środowiska przyrodniczego. Wnioski analizy ekofizjograficznej stanowiły fundament przy formułowaniu rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, wyznaczaniu stref planistycznych oraz określaniu wskaźników urbanistycznych, w sposób respektujący uwarunkowania środowiskowe, krajobrazowe i sozologiczne.

Najważniejsze przejawy zgodności obejmują:

- ochronę zasobów glebowych – grunty o wysokich klasach bonitacyjnych zostały przypisane do stref rolniczych, co ogranicza ich niekontrolowaną urbanizację i pozwala zachować potencjał produkcyjny,
- ochronę doliny Prozny i terenów hydrogenicznych – obszary szczególnie wrażliwe, pełniące kluczowe funkcje retencyjne, objęto zakazem lub ograniczeniami zabudowy oraz przypisano do stref zieleni i terenów otwartych, co umożliwia zachowanie ich roli ekologicznej i krajobrazowej,
- lokalizację stref gospodarczych i przemysłowych – zaplanowano je wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, z dala od obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej i sozologicznej, minimalizując ryzyko konfliktów funkcjonalnych i środowiskowych,
- wskaźniki urbanistyczne – przyjęte wartości dotyczące minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, maksymalnej intensywności i wysokości zabudowy są spójne z rekomendacjami ekofizjograficznymi w zakresie ochrony gleb, retencji wód opadowych, równowagi hydrologicznej i mikroklimatu,

- integrację systemu przyrodniczego – plan respektuje i wzmacnia układ korytarzy ekologicznych, w tym doliny Proсны oraz ich powiązania z kompleksami leśnymi i obszarem Natura 2000, co sprzyja utrzymaniu ciągłości siedlisk i ochronie różnorodności biologicznej.

Wnioski:

Porównanie projektu planu ogólnego z rekomendacjami opracowania ekofizjograficznego jednoznacznie potwierdza ich spójność. Plan nie tylko odzwierciedla podstawowe wytyczne środowiskowe, ale także wprowadza mechanizmy wzmacniające odporność systemu przyrodniczego na presję antropogeniczną. Dokument należy ocenić jako zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju – wspierający ochronę krajobrazu rolniczego i dolinnego oraz minimalizujący ryzyka degradacyjne w perspektywie długoterminowej.

8.2. Ocena zgodności ustaleń planu z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska przyrodniczego

Projekt planu ogólnego Gminy Blizanów został opracowany w ścisłej zgodności z obowiązującymi regulacjami prawa krajowego, unijnego i międzynarodowego. Szczególne znaczenie mają: ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.), ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1336 z późn. zm.), ustawa – Prawo wodne, a także przepisy wykonawcze dotyczące ochrony zasobów wodnych i glebowych.

Zgodność z regulacjami krajowymi i wspólnotowymi:

- Plan respektuje istniejące formy ochrony przyrody, w tym Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”. W jego granicach wprowadzono ograniczenia zabudowy, ustalenia dotyczące ochrony walorów krajobrazowych oraz utrzymania retencji naturalnej, zgodnie z art. 24 ustawy o ochronie przyrody.
- Na terenie gminy znajduje się obszar Natura 2000 – Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Puszcza Pyzdrska”. Ustalenia planu nie przewidują funkcji mogących naruszać integralność obszaru ani powodować istotnego oddziaływania na gatunki i siedliska chronione w systemie europejskim.
- W odniesieniu do gleb plan jednoznacznie chroni grunty rolnicze wysokich klas bonitacyjnych poprzez przypisanie ich do stref produkcji rolnej, co jest zgodne z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz zasadą racjonalnego gospodarowania przestrzenią.
- W zakresie gospodarki wodnej plan wzmacnia rolę doliny Proсны jako kluczowego obszaru retencyjnego i korytarza ekologicznego. Wyznaczenie stref zieleni i terenów otwartych w jej obrębie oraz ochrona obszarów podmokłych pozostają w zgodzie z wymogami ustawy – Prawo wodne oraz celami Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE.

Zgodność z zasadą zrównoważonego rozwoju:

Struktura stref planistycznych, przyjęte wskaźniki urbanistyczne (minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalna intensywność i wysokość zabudowy) oraz zachowanie korytarzy ekologicznych pozostają w ścisłej relacji z obowiązkiem wdrażania zasady zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji RP, art. 3 ustawy – Prawo ochrony środowiska). Plan ogranicza presję inwestycyjną na obszary szczególnie cenne

przyrodniczo i krajobrazowo, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju funkcji mieszkaniowych i gospodarczych w sposób uporządkowany i racjonalny.

Wnioski:

Ustalenia projektu planu ogólnego Gminy Blizanów należy uznać za w pełni zgodne z obowiązującymi regulacjami prawa w zakresie ochrony środowiska. Dokument uwzględnia nadrzędne cele ochrony przyrody, wód, gleb i krajobrazu oraz wprowadza mechanizmy ograniczania presji inwestycyjnej na obszary wrażliwe. Ponadto realizuje zobowiązania wynikające z prawa unijnego, w tym Dyrektywy SEA 2001/42/WE i Ramowej Dyrektywy Wodnej, gwarantując, że rozwój przestrzenny gminy będzie prowadzony w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz zasadą bezpieczeństwa ekologicznego.

8.3. Ocena struktury funkcjonalno-przestrzennej

Struktura funkcjonalno-przestrzenna przyjęta w projekcie planu ogólnego Gminy Blizanów została zaprojektowana zgodnie z nadrzędnymi zasadami planowania przestrzennego – racjonalności, komplementarności oraz spójności systemowej. Rozmieszczenie stref planistycznych jest wynikiem analizy uwarunkowań przyrodniczych i sozologicznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu czynników społeczno-gospodarczych i układu komunikacyjnego. Dzięki temu przyjęte rozwiązania mają charakter całościowy i równoważący potrzeby rozwojowe z wymogami ochrony środowiska.

Kluczowe elementy struktury:

- Strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, jednorodzinną i zagrodową powiązano z historycznym układem osadniczym i istniejącą infrastrukturą techniczną. Zapobiega to rozpraszaniu zabudowy, wspiera koncentrację usług publicznych oraz wzmacnia integrację społeczną.
- Strefy produkcji rolniczej obejmują grunty o najwyższych klasach bonitacyjnych, co chroni zasoby glebowe i umożliwia kontynuację dominującej funkcji gospodarczej gminy. Zachowana została tradycyjna struktura agrarna wraz z charakterystycznym układem pól, kształtującym krajobraz kulturowy.
- Strefy gospodarcze i przemysłowe zlokalizowano wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych o dobrym powiązaniu regionalnym. Minimalizuje to uciążliwości dla zabudowy mieszkaniowej, ogranicza konflikty środowiskowe i umożliwia rozwój gospodarczy w warunkach kontrolowanej presji inwestycyjnej.
- Strefy zieleni, rekreacji i obszarów otwartych pełnią funkcję buforową, stanowią korytarze ekologiczne i tereny retencji wodnej. Ich rozmieszczenie wzmacnia odporność układu przestrzennego na skutki zmian klimatu, podnosi walory krajobrazowe oraz tworzy przestrzeń dla rekreacji i wypoczynku.

Ocena racjonalności i spójności struktury:

Przyjęta struktura jest adekwatna do uwarunkowań gminy. Uwzględnia:

- ograniczenia związane z zagrożeniami powodziowymi i potrzebę ochrony doliny Prośny,
- konieczność zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych i ochrony siedlisk przyrodniczych,
- wymóg wyznaczenia terenów inwestycyjnych w sposób ograniczający konflikty z zabudową mieszkaniową i środowiskiem,

- rolę układu komunikacyjnego jako czynnika determinującego lokalizację stref gospodarczych i przemysłowych.

Zastosowanie wskaźników urbanistycznych i profili dodatkowych pozwala na elastyczne kształtowanie zabudowy, przy jednoczesnym zapewnieniu równowagi pomiędzy ładem przestrzennym, ochroną środowiska i oczekiwaniami inwestycyjnymi.

Wnioski:

Przyjęta struktura funkcjonalno-przestrzenna jest spójna, przejrzysta i zgodna z zasadą zrównoważonego rozwoju. Stanowi solidną podstawę dla dalszego uszczegółowienia w planach miejscowych, a jej wdrożenie pozwoli na zachowanie kluczowych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych przy równoczesnym rozwoju funkcji osadniczych i gospodarczych. Struktura minimalizuje ryzyko konfliktów przestrzennych, sprzyja efektywnemu wykorzystaniu infrastruktury, podnosi jakość życia mieszkańców oraz wspiera integralność krajobrazu kulturowo-przyrodniczego gminy.

9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego Gminy Blizanów zostały opracowane w duchu prewencji środowiskowej, zakładającej przeciwdziałanie potencjalnym zagrożeniom już na etapie planowania przestrzennego, a nie dopiero w fazie realizacji inwestycji. Układ funkcjonalno-przestrzenny został zaprojektowany tak, aby w sposób naturalny minimalizował ryzyko negatywnych oddziaływań.

Ochrona obszarów wrażliwych:

Najcenniejsze przyrodniczo tereny – obszar Natura 2000, dolina Prosną, obszary zalewowe oraz siedliska hydrogeniczne – objęto istotnymi ograniczeniami dotyczącymi zabudowy. Rozwiązanie to umożliwia zachowanie ich naturalnych funkcji: retencyjnych, krajobrazowych i ekologicznych.

Rozwój gospodarczy w zgodzie z ładem przestrzennym:

Strefy gospodarcze i przemysłowe zlokalizowano w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej. Ogranicza to potrzebę zajmowania nowych, nieurbanizowanych obszarów oraz zmniejsza ryzyko rozpraszania potencjalnych uciążliwości. Ustalono także wskaźniki urbanistyczne, m.in. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalna intensywność i wysokość zabudowy, które stanowią skuteczny instrument zapobiegania nadmiernemu uszczelnieniu terenu, pogorszeniu stosunków wodnych i powstawaniu chaosu przestrzennego.

System przyrodniczy i mikroklimat:

Plan zakłada zachowanie korytarzy ekologicznych i rozległych obszarów otwartych. Obszary te pełnią rolę przyrodniczą (umożliwiają migrację gatunków), a jednocześnie wspierają przewietrzanie i poprawę mikroklimatu.

Mechanizmy kompensacyjne i ograniczające:

W przypadkach, gdy negatywne oddziaływania inwestycyjne okażą się nieuniknione, przewidziano możliwość zastosowania kompensacji przyrodniczej zgodnej z ustawą o ochronie przyrody. Może ona obejmować:

- nasadzenia zastępcze,
- rekultywację terenów przekształconych,
- tworzenie elementów zielonej infrastruktury.

Dodatkowo, w strefach potencjalnej intensyfikacji działalności gospodarczej plan dopuszcza wprowadzanie zieleni izolacyjnej i pasów buforowych, które redukują oddziaływania akustyczne, odorowe i pyłowe. Na terenach narażonych na erozję i spływy powierzchniowe wskazano rozwiązania retencyjne – rowy, zbiorniki małej retencji i systemy retencji rozproszonej – które stabilizują bilans wodny i ograniczają ryzyko zanieczyszczenia wód.

Całość rozwiązań świadczy o tym, że plan ogólny traktuje ochronę środowiska jako integralny element polityki przestrzennej, a nie dodatkowe ograniczenie. Mechanizmy prewencji zostały wpisane w samą strukturę dokumentu, dzięki czemu minimalizacja zagrożeń odbywa się na etapie planistycznym. Kompensacja przyrodnicza pełni rolę narzędzia uzupełniającego, stosowanego wyłącznie tam, gdzie kolizje inwestycyjne okażą się nieuniknione. W efekcie plan tworzy spójne ramy dla harmonijnego rozwoju, w którym rozwój gospodarczy i osadniczy nie odbywa się kosztem zasobów naturalnych, lecz przeciwnie – wzmacnia ich funkcje środowiskowe.

9.1. Zapobieganie i ograniczanie oddziaływań

Plan ogólny Gminy Blizanów został opracowany w taki sposób, aby już na etapie wyznaczania stref funkcjonalnych i ustalania wskaźników urbanistycznych w możliwie najwyższym stopniu eliminować lub ograniczać potencjalne oddziaływania na środowisko. Zasadniczym narzędziem prewencji jest racjonalne rozmieszczenie funkcji przestrzennych, które minimalizuje ryzyko konfliktów pomiędzy rozwojem gospodarczym a ochroną zasobów przyrodniczych.

W szczególności strefy gospodarcze i przemysłowe zlokalizowano wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych o utwardzonej nawierzchni, co sprzyja koncentracji funkcji o potencjalnej uciążliwości w miejscach już zurbanizowanych. Rozwiązanie to umożliwia przewidywalny i uporządkowany rozwój sektora produkcyjnego, a jednocześnie ogranicza ekspansję nowych inwestycji na tereny rolnicze i obszary o podwyższonej wartości przyrodniczej.

Równorzędne znaczenie w strukturze planu przypisano konsekwentnemu zachowaniu obszarów zieleni, terenów otwartych i korytarzy ekologicznych, które pełnią rolę naturalnych stref buforowych i przeciwdziałają fragmentacji siedlisk. Wyznaczone wskaźniki urbanistyczne – takie jak minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalna intensywność zabudowy czy dopuszczalna wysokość obiektów – pełnią podwójną rolę:

- zapewniają elastyczność w kształtowaniu ładu przestrzennego,
- chronią przed nadmiernym uszczelnieniem gruntów i degradacją stosunków wodnych.

W ten sposób stają się również instrumentem adaptacji do skutków zmian klimatu, w tym suszy, deficytu retencji i ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Na obszarach szczególnie wrażliwych – takich jak dolina Prozny, obszar Natura 2000 czy Dolina rzeki Ciemnej objęta ochroną w ramach Obszaru Chronionego Krajobrazu – plan

wprowadza dodatkowe ograniczenia dotyczące funkcji i form zagospodarowania. Działania te ukierunkowane są na zachowanie naturalnych funkcji retencyjnych i krajobrazowych doliny oraz zapobieganie skutkom powodzi i innym zagrożeniom hydrologicznym.

Mechanizmy zapobiegania i ograniczania oddziaływań w planie opierają się na przejrzystym, hierarchicznym podziale stref funkcjonalnych, dostosowanych do lokalnych uwarunkowań środowiskowych i społeczno-gospodarczych. W połączeniu z profilami dodatkowymi i jednoznacznymi wskaźnikami urbanistycznymi tworzą one solidne ramy dla zachowania ładu przestrzennego, ograniczenia presji inwestycyjnej na obszary o wysokich walorach przyrodniczych oraz zapewnienia trwałej równowagi pomiędzy rozwojem a ochroną środowiska.

9.2. Adaptacja do zmian klimatu i działania mitygacyjne

Ustalenia projektu planu ogólnego Gminy Blizanów zostały opracowane w taki sposób, aby odpowiadały na wyzwania wynikające ze zmian klimatycznych, a jednocześnie wzmacniały odporność środowiska i lokalnej społeczności na ich skutki. Fundamentem proponowanych rozwiązań jest zachowanie oraz wzmocnienie systemu przyrodniczego gminy, którego najważniejszym elementem pozostaje dolina Prozny – obszar o kluczowych funkcjach retencyjnych, przyrodniczych i krajobrazowych.

Już na etapie planowania przestrzennego uwzględniono konieczność ochrony powierzchni biologicznie czynnych oraz ograniczania procesów uszczelniania terenu. Wyznaczone strefy zieleni, obszary otwarte i korytarze ekologiczne działają jako naturalne rezerwuary wód opadowych, zmniejszają tempo spływu powierzchniowego i przeciwdziałają skutkom zarówno powodzi, jak i suszy. Szczególnie ważną rolę pełnią tereny podmokłe, łąki i pastwiska w dolinie Prozny, które stabilizują lokalny bilans wodny i stanowią naturalne bufor klimatyczny.

Istotnym elementem adaptacyjnym jest także ochrona zasobów glebowych przed degradacją i erozją. Rozwiązania przestrzenne – w tym utrzymanie rolniczych stref produkcyjnych na glebach wysokich klas bonitacyjnych – wspierają trwałość funkcji rolniczych i chronią gminę przed skutkami utraty potencjału produkcyjnego. Plan zakłada również rozwój małej retencji poprzez lokalne zbiorniki wodne, oczka i systemy retencji rozproszonej, co pozwala równoważyć ekstremalne zjawiska hydrologiczne i ograniczać ryzyko deficytu wodnego.

W wymiarze mitygacyjnym plan promuje rozwiązania redukujące emisję zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych. Koncentracja stref gospodarczych i przemysłowych wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych ogranicza potrzebę nowych inwestycji drogowych i zmniejsza presję transportową w obszarach dotąd wolnych od urbanizacji. Dodatkowo utrzymanie i rozwój zadrzewień śródpolnych, pasów zieleni izolacyjnej i systemu buforów krajobrazowych wspiera lokalną sekwestrację dwutlenku węgla, poprawia mikroklimat i wzmacnia odporność gminy na skutki zmian klimatu.

Plan ogólny Gminy Blizanów stanowi strategiczne narzędzie zarówno adaptacji, jak i mitygacji skutków zmian klimatycznych. Przyjęte rozwiązania przestrzenne nie tylko sprzyjają zachowaniu równowagi środowiskowej, lecz także zwiększają bezpieczeństwo ekologiczne mieszkańców, ograniczają ryzyko związane z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi i wzmacniają odporność lokalnej przestrzeni na wyzwania przyszłości.

9.3. Kompensacja przyrodnicza

Chociaż ustalenia planu ogólnego Gminy Blizanów nie przewidują działań inwestycyjnych, które wprost wymagałyby obligatoryjnej kompensacji przyrodniczej, dokument zakłada możliwość jej stosowania w sytuacjach szczególnych – zwłaszcza wtedy, gdy na etapie realizacyjnym inwestycji okaże się, że ingerencje w środowisko naturalne są nieuniknione. Rozwiązanie to wynika z zasady prewencji i ostrożności oraz z potrzeby utrzymania spójności sieci ekologicznej, integralności siedlisk i minimalizacji skutków fragmentacji przestrzeni.

Formy kompensacji przyrodniczej mogą być zróżnicowane i dostosowane do charakteru potencjalnych przekształceń:

- w krajobrazie rolniczym szczególne znaczenie mają działania związane z ochroną i odtwarzaniem zadrzewień śródpolnych, alei przydrożnych i pasów zieleni izolacyjnej, które pełnią jednocześnie funkcje przyrodnicze i krajobrazowe,
- w miejscach, gdzie nowe inwestycje mogą prowadzić do redukcji powierzchni biologicznie czynnej, kompensacja może obejmować zielone dachy i fasady, tworzenie zbiorników retencyjnych, oczek wodnych oraz systemów małej retencji, wspierających infiltrację wód i podnoszących odporność krajobrazu na skutki zmian klimatycznych.

Szczególną rolę w polityce kompensacyjnej pełni dolina Prosny – naturalny korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym. Każda inwestycja ingerująca w ten obszar musi być indywidualnie analizowana w świetle prawa ochrony środowiska i procedur oceny oddziaływania na środowisko. W razie konieczności kompensacja powinna obejmować m.in. odtworzenie siedlisk nadrzecznych, renaturyzację fragmentów cieków lub nasadzenia zastępcze na gruntach o zbliżonych warunkach siedliskowych.

Wyznaczone w planie ogólnym strefy zieleni i obszary otwarte tworzą przestrzenny potencjał do realizacji działań kompensacyjnych w sposób systemowy i uporządkowany. Rozwiązanie to pozwala nie tylko łagodzić skutki ewentualnych oddziaływań, ale również wzbogacać strukturę ekologiczną gminy.

Podsumowując, kompensacja przyrodnicza w projekcie planu traktowana jest jako narzędzie wspierające zrównoważony rozwój – stosowane w sytuacjach, gdy uniknięcie ingerencji w środowisko nie jest możliwe. Dzięki temu wzmacnia odporność ekologiczną gminy, sprzyja utrzymaniu wysokiego poziomu bioróżnorodności i wspiera długoterminową równowagę ekologiczną.

10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie planu ogólnego gminy

Analiza wariantowa przeprowadzona na etapie sporządzania projektu planu ogólnego Gminy Blizanów miała na celu zidentyfikowanie możliwych scenariuszy rozwoju przestrzennego oraz ocenę ich skutków środowiskowych i społeczno-gospodarczych. Był to kluczowy element procesu planistycznego, pozwalający na wskazanie rozwiązań najbardziej zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.

Wariant zerowy – brak planu ogólnego

Scenariusz ten należy ocenić jako wysoce niekorzystny. Brak planu ogólnego:

- pozbawiłby gminę spójnych ram strategicznych i uniemożliwił uchwalanie nowych planów miejscowych oraz wydawanie decyzji o WZ i ICP,
- prowadziłby do paraliżu procesu inwestycyjnego i braku kontroli nad rozwojem przestrzennym,

- stwarzałby ryzyko niekontrolowanych działań inwestycyjnych i samowoli budowlanych,
- skutkowałby fragmentacją krajobrazu, rozpraszaniem zabudowy, presją na grunty rolnicze wysokiej klasy bonitacyjnej oraz degradacją środowiska – w szczególności doliny Proсны i jej funkcji retencyjnych.

Wariant intensyfikacyjny – zwiększenie skali zabudowy i funkcji gospodarczych

Ten wariant oceniono negatywnie z uwagi na:

- ryzyko powstawania punktowych konfliktów przestrzennych,
- wzrost emisji zanieczyszczeń i hałasu oraz natężenia transportu ciężkiego,
- osłabienie integralności krajobrazu rolniczego i fragmentację siedlisk przyrodniczych.

Korzyści gospodarcze wynikające z szybszego rozwoju byłyby okupione wysokimi kosztami środowiskowymi i krajobrazowymi.

Wariant restrykcyjny – ograniczenie rozwoju stref gospodarczych

Choć wariant ten ograniczałby ryzyko środowiskowe, jego realizacja:

- prowadziłaby do poważnych strat w sferze gospodarczej i społecznej,
- ograniczałaby możliwości rozwoju przedsiębiorczości i lokalnego rynku pracy,
- mogłaby zwiększyć ryzyko odpływu mieszkańców.

Zyski środowiskowe nie byłyby proporcjonalne do strat, szczególnie że projekt planu przewiduje lokalizację stref gospodarczych w sposób uporządkowany i minimalizujący konflikty.

Wariant optymalny – przyjęty w projekcie planu

Najlepszym rozwiązaniem okazał się wariant wyważony, który:

- zakłada równomierne rozmieszczenie stref mieszkaniowych, rolniczych, gospodarczych i przyrodniczych,
- umożliwia rozwój funkcji gospodarczych przy jednoczesnym zabezpieczeniu terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo (dolina Proсны, obszary podmokłe),
- zapewnia równowagę pomiędzy potrzebami rozwoju społeczno-gospodarczego a wymogami ochrony środowiska i jakości życia mieszkańców.

Wnioski:

Wariant optymalny, przyjęty w projekcie planu ogólnego, najlepiej realizuje cele zrównoważonego rozwoju. Alternatywne scenariusze – zerowy, intensyfikacyjny i restrykcyjny – nie gwarantują harmonizacji procesów rozwojowych z ochroną zasobów naturalnych i interesem społecznym.

11. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji ustaleń projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

System monitoringu skutków realizacji planu ogólnego Gminy Blizanów powinien być traktowany jako narzędzie wspierające długofalową politykę przestrzenną i środowiskową gminy. Jego głównym celem jest zapewnienie bieżącej oceny wpływu przyjętych rozwiązań na środowisko oraz ład przestrzenny, a także stworzenie podstaw do podejmowania działań korygujących w przypadku wystąpienia niepożądanych efektów.

Monitoring powinien obejmować kilka zasadniczych obszarów. W pierwszej kolejności konieczna jest analiza zmian w użytkowaniu terenu, ze szczególnym uwzględnieniem

dynamiki zabudowy w poszczególnych strefach planistycznych, skali utraty gleb rolnych wysokiej klasy bonitacyjnej oraz stopnia zachowania powierzchni biologicznie czynnej. Równie istotne jest śledzenie procesów hydrologicznych i retencyjnych, w tym ocena zmian stosunków wodnych, stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz funkcjonowania terenów zalewowych w dolinie Prośny. Integralnym elementem systemu powinna być także ocena jakości środowiska abiotycznego, obejmująca powietrze, gleby, a także poziom hałasu i promieniowania elektromagnetycznego w rejonach zabudowy mieszkaniowej. Niezbędna jest również kontrola wpływu inwestycji gospodarczych i przemysłowych na środowisko, w szczególności w zakresie emisji, hałasu i gospodarki odpadami, zwłaszcza tam, gdzie strefy te graniczą z obszarami mieszkaniowymi lub przyrodniczo cennymi. Uzupełnieniem monitoringu powinna być systematyczna ocena ciągłości korytarzy ekologicznych oraz stanu siedlisk, co ma kluczowe znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej i ograniczania fragmentacji krajobrazu.

Proponuje się, aby podstawowy cykl monitoringu realizowany był co cztery lata, w powiązaniu z aktualizacją dokumentów planistycznych i raportowaniem strategicznych dokumentów środowiskowych. W przypadku pojawienia się inwestycji o potencjalnie znaczącym oddziaływaniu lub dynamicznych zmian przestrzennych, analiza powinna być prowadzona częściej, nawet co dwa lata, a w uzasadnionych przypadkach corocznie. Za koordynację działań monitoringowych odpowiadać powinna gmina Blizanów, przy współpracy z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym, Państwowym Gospodarstwem Wodnym „Wody Polskie”, a także jednostkami naukowo-badawczymi i organizacjami społecznymi.

Wyniki analiz powinny być publikowane w formie raportów dostępnych dla mieszkańców, co pozwoli na zwiększenie przejrzystości procesu planistycznego i wzmocni dialog społeczny. Raporty te powinny stanowić podstawę do ewentualnych korekt polityki przestrzennej, takich jak zmiana wskaźników urbanistycznych, dostosowanie granic stref czy wprowadzanie dodatkowych mechanizmów kompensacyjnych. Monitoring nie może być traktowany wyłącznie jako obowiązek administracyjny – powinien pełnić rolę istotnego instrumentu wspierającego zrównoważony rozwój, podnoszącego jakość planowania przestrzennego i zapewniającego wysoki poziom bezpieczeństwa ekologicznego oraz społecznego w długiej perspektywie. czasowej.

12. Oddziaływanie transgraniczne na środowisko

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Blizanów jednoznacznie wskazuje, że jego realizacja nie będzie wiązała się z powstaniem znaczących oddziaływań transgranicznych na środowisko. Gmina nie graniczy bezpośrednio z innymi państwami, a jej położenie determinuje wyłącznie oddziaływania wewnętrzne, ograniczone do skali lokalnej i regionalnej. Ponadto w dokumencie nie przewidziano inwestycji infrastrukturalnych ani przemysłowych o ponadlokalnym charakterze, które mogłyby stanowić źródło presji przekraczającej granice administracyjne kraju.

Przyjęta koncepcja funkcjonalno-przestrzenna skupia się na uporządkowaniu i harmonizacji rozwoju mieszkaniowego, rolniczego, usługowego i gospodarczego, przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiskowych, w tym doliny Prośny, obszarów podmokłych oraz korytarzy ekologicznych. Zastosowane mechanizmy planistyczne, takie

jak wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej, ograniczenia intensywności zabudowy czy regulacje dotyczące zagospodarowania dolin rzecznych, skutecznie minimalizują ewentualne oddziaływania pośrednie i skumulowane.

W konsekwencji brak jest podstaw do stwierdzenia, że realizacja ustaleń planu mogłaby wpływać na komponenty środowiska w sposób wykraczający poza granice gminy czy regionu. Nie zachodzi więc konieczność prowadzenia procedur i uzgodnień przewidzianych w Konwencji z Espoo (1991) w zakresie transgranicznych ocen oddziaływania na środowisko.

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana, aby sprawdzić, czy plan ogólny Gminy Blizanów – czyli dokument wyznaczający zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego – może powodować negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego, zdrowia mieszkańców oraz lokalnych zasobów naturalnych.

Analiza objęła opis aktualnego stanu środowiska, w tym gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, szaty roślinnej, zwierząt oraz warunków klimatycznych. Sprawdzono również, czy na terenie gminy występują obszary o najwyższym stopniu ochrony prawnej – parki narodowe, rezerваты, obszary Natura 2000 – i potwierdzono, że jedynymi formami ochrony pozostają obszar Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Puszcza Pyzdrska” oraz Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”. Oznacza to konieczność zapewnienia im właściwej ochrony i zachowania integralności przyrodniczej, co wynika bezpośrednio z przepisów ustawy o ochronie przyrody oraz zobowiązań wynikających z prawa Unii Europejskiej.

Projekt planu ogólnego Gminy Blizanów wprowadza przejrzysty podział przestrzeni na strefy o zróżnicowanych funkcjach – mieszkaniowych, rolniczych, gospodarczych, rekreacyjnych i przyrodniczych. Takie uporządkowanie przeciwdziała chaotycznej zabudowie, zmniejsza ryzyko konfliktów funkcjonalnych i pozwala chronić zarówno grunty rolnicze o wysokiej wartości, jak i tereny podmokłe. Obowiązek zachowania powierzchni biologicznie czynnych wspiera retencję wód opadowych, poprawia lokalny mikroklimat oraz stanowi istotny element przeciwdziałania skutkom suszy.

Prognoza podkreśla także dodatkowe mechanizmy ograniczające możliwe zagrożenia środowiskowe, takie jak lokalizacja stref gospodarczych wzdłuż głównych tras komunikacyjnych – poza zwartą zabudową mieszkaniową – czy zachowanie korytarzy ekologicznych łączących kluczowe obszary przyrodnicze.

Wnioski z przeprowadzonej analizy są jednoznaczne: ustalenia planu ogólnego nie przewidują rozwiązań, które mogłyby w istotny sposób obciążać środowisko. Wręcz przeciwnie – zastosowane instrumenty planistyczne wzmacniają ochronę krajobrazu, sprzyjają racjonalnemu gospodarowaniu przestrzenią oraz zwiększają odporność gminy na skutki zmian klimatycznych i ekstremalnych zjawisk pogodowych. Dokument wyznacza więc kierunki rozwoju w sposób bardziej zrównoważony, bezpieczny i przyjazny zarówno dla mieszkańców, jak i dla środowiska przyrodniczego.

14. Spis materiałów wykorzystanych przy opracowaniu prognozy

14.1. Spis materiałów planistycznych, dokumentacji archiwalnych, literatury

- *Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Blizanów.*
- *Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla potrzeb sporządzenia projektu planu ogólnego Gminy Blizanów.*
- *Gminna ewidencja zabytków Gminy Blizanów.*
- *Dokumentacja podstawowa dla Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”.*
- *Dokumentacja podstawowa dla Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „Puszcza Pyzdrska”.*
- *Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego.*
- *Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego.*
- *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego.*
- *Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla Województwa Wielkopolskiego – Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego.*
- *Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego.*
- *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Blizanów.*
- *Raport o stanie środowiska w Województwie Wielkopolskim – GIOŚ, WIOŚ Poznań.*
- *Ocena stanu jednolitych części wód JCWP i JCWPd na podstawie regionalnego monitoringu – WIOŚ Poznań.*
- *Monitoring jakości wód podziemnych i powierzchniowych w województwie wielkopolskim (raporty WIOŚ).*
- *Regionalny monitoring jakości powietrza – Roczne oceny jakości powietrza w województwie wielkopolskim.*
- *Agrochemiczne badania gleb – raporty WIOŚ Poznań.*
- *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Rozporządzenie Rady Ministrów, Dz.U. 2023 poz. 335).*
- *Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) wymagających szczególnej ochrony – Instytut Hydrogeologii AGH, Kraków.*
- *CBDG MIDAS – Państwowy Instytut Geologiczny.*
- *Ptaki Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”, Żurawlew P., Ptaki Wielkopolski 2, str. 18-31, 2013.*
- *Poradnik przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko, Lenart W., Tyszecki A., Ekokonsult, Gdańsk, 1998.*
- *Mapa topograficzna 1:10 000 – obszar Gminy Blizanów.*
- *Mapa glebowo-rolnicza gminy..*
- *Mapy ewidencyjne*
- *Mapa morfologiczna Niziny Wielkopolsko – Kujawskiej pod red. B. Krygowskiego, Instytut Paleogeografii i Geoekologii, UAM, Poznań 2007 r.*
- *Mapa hydrograficzna 1:50 000, arkusz Ostrzeszów/Ostrów Wlkp., Główny Geodeta Kraju.*
- *Geografia fizyczna Polski – J. Kondracki, Warszawa 1994, Wydawnictwo Naukowe PWN.*
- *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, Główny Geodeta Kraju, Warszawa 1993–1997.*
- *Atlas zasobów, walorów i zagrożeń środowiska geograficznego Polski – PAN, Warszawa 1994.*
- *Atlas klimatu Województwa Wielkopolskiego – IMGW, Poznań 2004.*
- *Sieć Natura 2000 – www.geoserwis.gdos.gov.pl.*
- *Geoportal.gov.pl.*
- *Google Maps.*
- *ISOK – www.mapy.isok.gov.pl.*

- Państwowy Instytut Geologiczny – www.psh.gov.pl.
- Regionalny portal monitoringu środowiska – www.wios.lodz.pl.
- Interaktywne mapy hydrograficzne – www.mjwp.gios.gov.pl/mapa/.
- Portal map transportowych – <http://mapa.plk-sa.pl>.
- Wizja terenowa – Gminy Blizanów, powiat kaliski, rok 2025.

14.2. Zestawienie aktów prawnych

- ustawa - Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 ze zm.),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 ze zm.),
- ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku (t.j. Dz. U. 2022 r., poz. 503 ze zm.),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.),
- ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 roku (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2409),
- ustawa o lasach z 28 września 1991 r (Dz.U. z 2022 r. poz. 672),
- ustawa – prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2022 r., poz. 2625 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dn. 12.07.2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311).
- ustawa Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz.U. z 2022r. poz. 1072 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014, poz. 112),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 916 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2022 r. poz. 2380),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014 r. poz. 1409),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014 r. poz. 1408),
- ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 485 ze zm.),
- ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. 2015r., poz. 774 ze zm.),
- ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 840 ze zm.),
- ustawa o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 roku (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 699 ze zm.).
- ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2519)
- ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska z dnia 20 lipca 1991 (t.j. Dz. U. z 2021r., poz. 1070 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r., poz. 2448),
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. z 2003 r. Nr 47, poz. 401)

- *rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi (Dz. U. z 2020 r. poz. 2270),*
- *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dn. 12 kwietnia 2002 r w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. , poz. 1225).*

Oświadczenie

Oświadczam, iż przedstawiony powyżej dokument: „**Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego Gminy Blizanów**” spełnia wymagania ustawowe dotyczące kwalifikacji, o których mowa w art. 74a ust. 2. Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Blizanów/Kępno, dn. 01.09.2025 r.

mgr inż. Michał Knopik